UCHWAŁA NR XL.278.2018
RADY GMINY BARUCHOWO

z dnia 23 stycznia 2018 r.

w sprawie przyjęcia programu rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2017-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 i 2232), związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1023, 1529 i 1566) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2017 - 2023, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 23 stycznia 2018 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Baruchowo

Jarosław Komorek

Załącznik do uchwały Nr XL.278.2018
Rady Gminy Baruchowo
z dnia 23 stycznia 2018 r.

Program Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2017-2023

Baruchowo, listopad 2017

Dokument powstał w wyniku prac przeprowadzonych w ramach projektu realizowanego w okresie 1 sierpnia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r. pn. „Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2016-2023”, dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020

Spis treści

Wprowadzenie ……. 5

1. Opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi …… 8
2. Uproszczona diagnoza gminy ……..…….…. 24
3. Obszar zdegradowany gminy ……... 30
4. Obszar rewitalizacji gminy ……..…….. 44
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji gminy ……..……..…….. 48
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji …… 65
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ……..…… 68
8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ……..… 74
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem …… 81
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji ……..... 89

10.1. Udział różnych grup interesariuszy na etapie opracowywania Programu …..… 89

10.2. Przewidywane sposoby włączenia interesariuszy w proces zarządzania Programem na obszarze rewitalizacji ……..……..... 93

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów /przedsięwzięć rewitalizacyjnych ……..……...… 95
12. System zarządzania realizacją Programu …..……..……...… 99

12.1. Podmioty uczestniczące w realizacji Programu i sposób koordynacji działań... 99

12.2. Harmonogram działań oraz system informacji i promocji Programu powiązany z mechanizmami włączenia mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji 102

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu 105

13.1. System monitoringu i oceny skuteczności działań ……..... 105

13.2. System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu 107

ZAŁĄCZNIK. Przebieg i efekty działań w zakresie uspołecznienia procesu przygotowania Programu …….....…… 108

Wprowadzenie

Zgodnie z obowiązującym obecnie stanem prawnym[1], rewitalizacja to proces, który ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych; powinien on być prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki na podstawie programu rewitalizacji, w sposób kompleksowy i skoncentrowane terytorialnie. Niniejszy „Program Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2017-2023" (dalej zwany Programem lub PR), przyjęty przez Radę Gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym[2], stanowić więc będzie w okresie jego obowiązywania narzędzie planowania, koordynowania i integrowania przez Gminę różnorodnych działań na rzecz rewitalizacji.

Ważnym aspektem Programu jest określenie w nim zakresu niezbędnego wsparcia ze środków publicznych, w tym przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WK-P 2014-2020). Dlatego też, w prezentowanym dokumencie uwzględniono wymogi określone załączniku nr 10 do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (dalej: SZOOP) - „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020" (dalej: Zasady regionalne). W pracach nad nim wzięto pod uwagę również Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju 2 sierpnia 2016 r. (dalej: Wytyczne ministerialne) oraz Poradnik „Jak poprawnie napisać program rewitalizacji umożliwiający uzyskanie dofinansowania interwencji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020?".

Program zawiera wszystkie elementy wymagane przez Zasady regionalne, a mianowicie przedstawiono w nim:

1) opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi,

2) uproszczoną diagnozę gminy z wnioskami,

3) obszar zdegradowany gminy,

4) obszar rewitalizacji gminy,

5) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji,

6) wizję stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji,

7) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk,

8) listę planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

9) mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami /przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym PR,

10) mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji,

11) szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

12) system zarządzania realizacją programu rewitalizacji,

13) system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR.

Prace nad Programem przebiegały w ramach projektu pn. „Opracowanie Programu Rewitalizacji dla Gminy Baruchowo na lata 2016-2023", który uzyskał dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Ministra Rozwoju na przygotowanie programów rewitalizacji jako dokumentów podstawowych dla prowadzenia procesów zmierzających do rewitalizacji obszarów zdegradowanych i służących rozwiązywaniu problemów rewitalizacyjnych na obszarach wymagających szczególnej interwencji, z uwzględnieniem specyfiki i uwarunkowań poszczególnych gmin.[1]

W celu zapewnienia prawidłowego, terminowego oraz efektywnego przygotowania, a następnie wdrożenia Programu w dniu 1 grudnia 2016 r.[2] został powołany przez Wójta Gminy Baruchowo interdyscyplinarny zespół ds. wsparcia procesu opracowania programu rewitalizacji, funkcjonujący pod nazwą Zespołu Rewitalizacji. Dużą rolę odegrali także

wyłonieni przez Gminę eksperci - dr Aranka Ignasiak-Szulc oraz dr Mariusz Czupich, którym powierzono zadania merytoryczne związane z wypracowaniem poszczególnych elementów Programu oraz wsparcie procesu jego uspołecznienia.

Wspomniane powyżej uspołecznienie polegało na włączeniu lokalnych interesariuszy rewitalizacji w proces opracowania Programu. Jego celem było zapewnienie wypracowania dokumentu odpowiadającego specyfice Gminy i lokalnym potrzebom interesariuszy rewitalizacji. Wykorzystano szereg narzędzi partycypacyjnych, m. in. przeprowadzono: warsztat z udziałem tzw. lokalnych liderów rewitalizacji, badanie ankietowe adresowane do mieszkańców gminy, dwa spotkania otwarte z mieszkańcami; konsultacje wypracowanych części Programu. Szeroka akcja informacyjna i edukacyjna z zakresu rewitalizacji objęła także dyżury eksperckie i bezpośrednie konsultacje z ekspertami.

Część diagnostyczna Programu została oparta na danych statystycznych, pozyskanych z Banku Danych Lokalnych oraz od instytucji publicznych (jak np. Powiatowy Urząd Pracy, ewidencje gminne), najbardziej aktualnych na moment opracowywania Programu[1].

1. Opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program rewitalizacji jest jednym z dokumentów lokalnej polityki rozwoju i stanowi podstawę prowadzenia działań na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych w gminie. Mają one być prowadzone w sposób kompleksowy i zintegrowany terytorialnie, co oznacza, że Program ten musi pozostawać w spójności z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi w zakresie rozwiązywania niektórych kategorii problemów skoncentrowanych lokalnie. Powiązanie Programu dotyczy więc dokumentów obowiązujących głównie na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym (gminnym i powiatowym).[2]

Biorąc powyższe pod uwagę, w pierwszej kolejności należy więc określić powiązanie Programu z lokalnym programem/strategią rozwoju.[3] Obowiązujący w momencie opracowywania niniejszego Programu **Lokalny Programu Rozwoju Gminy Baruchowo na lata 2012-2020** (dalej: LPR) został przyjęty 28 grudnia 2012 r., a następnie zaktualizowany 31 marca 2015 r.[4]

Analizowany LPR za główny problem uznał „niską aktywność społeczną i

gospodarczą gminy", a z przeprowadzonej analizy SWOT wyciągnięto wnioski, iż „dobre położenie gminy, aktywność mieszkańców i wzrost zainteresowania pozarolniczą działalnością, stanowi szansę na rozwój przedsiębiorczości, a tym samym wzrost zamożności społeczeństwa, czego konsekwencją będzie spadek bezrobocia. Wykorzystanie naturalnych atutów wsi wpływa na rozwój życia kulturalnego i społecznego na terenie Gminy Baruchowo. Walka z marginalizacją to obszar pracy dla lokalnych liderów i organizacji społecznych gminy poprzez organizację życia społecznego i kulturalnego" (s. 32 LPR). Już ten krótki fragment świadczy o doniosłości problematyki rewitalizacji, gdyż działania rewitalizacyjne mają przyczynić się do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych. W zakresie sfery społecznej zauważono „koncentrację zjawisk kryzysowych", w szczególności dotyczyć to miało problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa, niskim poziomem wykształcenia, bezrobociem i pogłębiającym się ubóstwem i rozwarstwieniem społecznym, marginalizacją, poczuciem izolacji i bezradności, intensyfikacją problemów w rodzinie; dodatkowo pogłębianych przez sytuację gospodarczą (brak znaczących podmiotów mogących zaoferować zatrudnienie na terytorium gminy, bezrobocie, także spowodowane zmianami w rolnictwie). Stwierdzono również braki w zakresie infrastruktury i inicjatyw w gminie sprzyjającej integracji lokalnej społeczności. (s. 25-26). Za miejscowości, które „wymagają szczególnie pilnie rewitalizacji" uznano[1] (s. 26-27):

- Baruchowo, w przypadku którego uznano, że „infrastruktura techniczna oraz stan zagospodarowania miejscowości nie przystaje do lokalnego centrum oddziaływania społeczno-gospodarczego i wymaga przeprowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych (o charakterze infrastrukturalnym i związanym z rozwojem kapitału społecznego) zarówno w sferze społecznej (poprawa bezpieczeństwa i warunków życia, oferty edukacyjnej, kulturalnej itp.), jak i gospodarczej (aktywizacja) i in., przy zachowaniu warunków zrównoważonego rozwoju. W miejscowości tej koncentrują się opisane powyżej negatywne problemy i zjawiska społeczno-gospodarcze";

- Skrzynki, „gdzie usytuowane są tereny rekreacyjne, podczas sezonu letniego wzmożone są patrole policji wskutek wzrostu przestępczości na tym obszarze w sezonie letnim, notowane jest nadmiernie zaśmiecane terenów rekreacyjnych, czy przypadki nielegalnego wyrzucania śmieci do lasów, rowów itp. W miejscowości tej znajduje się wymagająca rewitalizacji

infrastruktura, m. in. remiza strażacka. W miejscowości tej koncentrują się opisane powyżej negatywne problemy i zjawiska społeczno-gospodarcze";

- Kłótno, gdyż „w miejscowości tej znajduje się wymagająca rewitalizacji infrastruktura, m. in. mieszkania komunalne oraz remiza strażacka (…) W miejscowości tej koncentrują się opisane

powyżej negatywne problemy i zjawiska społeczno-gospodarcze";

- Goreń Duży, gdzie również „znajduje się wymagająca rewitalizacji infrastruktura, m. in. mieszkania komunalne oraz remiza strażacka. Istotnym ośrodkiem oddziaływania społeczno-integracyjnego jest Zielona Szkoła. W miejscowości tej koncentrują się opisane powyżej negatywne problemy i zjawiska społeczno-gospodarcze".

LPR za nadrzędny kierunek rozwoju uznał zarówno rozwój społeczny, jak i gospodarczy gminy (s. 33), a wśród celów bezpośrednich w poszczególnych sferach znalazły się m. in. następujące odwołania (s. 34-35) do rewitalizacji i zagadnień ujętych w PR:

- w zakresie celu związanego z „poprawą i rozwojem istniejącej infrastruktury technicznej" podkreślono pozyskanie środków na rozwój infrastruktury;

- na rzecz zapewnienia „wielokierunkowego rozwoju gospodarki gminy" przewidziano: uzyskanie wsparcia finansowego i doradczego w ramach środków zewnętrznych na inwestycje gminne i rozwój przedsiębiorczości sprzyjające prowadzeniu w gminie przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

- by zapewnić realizację celu związanego z „wysoką jakością życia mieszkańców gminy" podkreślono: możliwość wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania w aspekcie rozwoju kapitału ludzkiego, zagospodarowanie niezamieszkałych budynków na cele społeczne, kulturalne, gospodarcze, pojawienie się lokalnych interesariuszy chętnych do zaangażowania się w przedsięwzięcia rewitalizacyjne (np. Stowarzyszenie LGD Dolina Zgłowiączki) oraz możliwość uzyskania dofinansowania na opracowanie planu rewitalizacji w gminie.

Biorąc pod uwagę powyżej przywołane ogólnie określone cele LPR, wykazać można, że projekty, których realizacja nastąpi w ramach niniejszego Programu (np. projekty tworzące bazę dla działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej, działania promujące aktywne

postawy i kreujące pozytywne wzorce spędzania czasu wolnego, opieki itp.) wpisują się w ich zakres. Reasumując, niniejszy Program poprzez koncentrację działań na obszarach zdegradowanych (chociaż, jak wykazano powyżej, obejmujących jedynie część z miejscowości uznanych przez LPR za „wymagające pilnej rewitalizacji"), których dotyczy znaczna część problemów społecznych, będzie narzędziem realizacji znacznej części celów rozwoju gminy wyszczególnionych w jej najważniejszym dokumencie strategicznym.

Kolejnym dokumentem planowania lokalnego jest **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baruchowo na lata 2016-2023**[1] (dalej: GSRPS lub Strategia). Jak stwierdzono we Wstępie, „dokument ten stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej", GSRPS pozostaje więc dokumentem odnoszącym się do tej samej priorytetowej sfery problemów, co niniejszy Program. Ponadto, spójność zaobserwować można także w zakresie powiązania celów i sposobów ich osiągania. W zakresie problemowym, Strategia wskazuje zdiagnozowane w gminie problemy społeczne, jednak nie precyzuje miejsca ich koncentracji na poziomie poszczególnych sołectw czy miejscowości. Wśród zidentyfikowanych problemów społecznych szczególnie podkreślono:

I. w sferze pomocy społecznej (s. 44):

- uzależnienie od alkoholu (podkreślono, że „na terenie gminy jest dużo rodzin, w których problem ten nie jest oficjalnie zidentyfikowany (są to rodziny nie zgłaszające się o żadną formę pomocy). Problem alkoholizmu jest nierozerwalnie związany z wzorcami przekazywanymi w rodzinie (wzorce rozwiązywania problemów, wzorce picia), dotyka osób o każdym statusie społecznym, jednak większość z nich to osoby z niskim wykształceniem, bezrobotne, pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych i same tworzące rodziny dysfunkcyjne);

- nieporadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych („jej źródło znowu tkwi we wzorcach przekazywanych w rodzinie. Przede wszystkim pojawia się w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, w rodzinach niezaradnych życiowo, mających kłopoty ze znalezieniem pracy, a co za tym idzie ubogich. W rodzinach tych brak jest właściwych wzorców wychowawczych. Potrzeby dzieci w tych rodzinach nie są brane pod uwagę lub też

nie są odpowiednio zaspakajane. Często dochodzi do aktów przemocy wobec słabszych członków rodziny (głównie dzieci ale też kobiet)");

- bezrobocie;

II. w sferze oświaty i edukacji (s. 45):

- brak edukacji przedszkolnej[1] zapewniającej dzieciom wiejskim równy start z dziećmi zamieszkującymi miasta (skromna oferta zajęć szkolnych skierowanych do dzieci wybitnie zdolnych i dzieci, które gorzej radzą sobie z nauką, co wynika ze zbyt niskich funduszy, którymi dysponują placówki oświatowe);

III. w sferze aktywizacji wsi (s. 45-46):

- brak usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych dla osób starszych (które w większości są przypadków samotne, a pogarszająca się sprawność powoduje, że mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem, co wobec braku odpowiedniej pomocy oznacza, że zbyt szybko stają się kandydatami do domów pomocy społecznej);

- narażenie na marginalizację społeczną osób starszych (ze względu na podeszły wiek, choroby i związaną z tym małą mobilność, osoby te są często pomijane w życiu lokalnej społeczności, a skierowana do nich oferta jest zbyt uboga - tylko jeden Klub Seniora);

- zbyt małe zaangażowanie wszystkich mieszkańców gminy w działania społeczne, w sprawy gminy, brak aktywności;

- brak miejsc, w których mieszkańcy mogliby wspólnie spędzać czas wolny, brak oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego integrujących lokalną społeczność, rozwijających kulturalnie, przyciągających turystów do korzystania z wypoczynku na terenie gminy.

W Strategii określono wizję rozwoju społecznego gminy Baruchowo podkreślając następujące kierunki (s. 48):

- wzrost szans życiowych mieszkańców oraz poprawa poziomu i jakości życia (gmina przyjazna dla ludzi);

- coraz większa aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej (gmina tętniąca życiem);

- samorząd lokalny wspiera inicjatywy społeczne (gmina pomocna dla społeczności lokalnej);

- ekologia jako czynnik rozwoju rolnictwa specjalistycznego, turystyki i agroturystyki oraz ochrony zasobów przyrodniczych (czysta gmina, atrakcyjna dla inwestorów i turystów).

Zauważyć należy, że realizacja tej wizji wpisuje się (z wyjątkiem ostatniego) w cele i kierunki określone w PR. Ponadto, większość z określonych w GSRPS, poniżej wskazanych, celów priorytetowych (oraz także znaczna część celów szczegółowych – por. tab. 1) znajdzie swą realizację także poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dotyczy to w szczególności celów:

I. Wzmocnienie rodziny: oświata i wychowanie dzieci i rodziców;

II. Łączymy pokolenia: opieka, aktywizacja i integracja seniorów;

III. Zwiększanie aspiracji edukacyjnych i możliwości kształcenia się.

Tabela 1. Zbieżność wybranych celów szczegółowych GSRPS i podejmowanych w ich ramach działań oraz poszczególnych projektów rewitalizacyjnych

WYBRANY CEL SZCZEGÓŁOWY	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA Z GSRPS	POWIĄZANE PROJEKTY REWITALIZACYJNE
Wzmocnienie rodziny: oświata i wychowanie dzieci i rodziców		
Zacieśnienie/wzmocnienie więzi w rodzinie (np. wzrost liczby godzin i zajęć spędzanych wspólnie)	Rozbudowa/ wzmocnienie zaplecza usługowego wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań (świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowe itp.)	Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej
Pedagogizacja rodziców: umiejętności wychowawcze i wzorce osobowe	Budowanie/ rozwijanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży	Bezpieczna rodzina
Upowszechnianie aktywnych form spędzania czasu wolnego (działalność integracyjna, kulturalna, edukacyjna, ekologiczna, etc.)	Organizacja zajęć, imprez rekreacyjno – integracyjnych dla rodzin, Organizowanie imprez (integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, ekologicznych)	Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej Bezpieczna rodzina
Przeciwdziałanie uzależnieniom (alkoholizm, narkomania, inne, np. Internet, gry komputerowe)	Cykliczne szkolenia związane z uzależnieniami dla rodziców Świadczenie pomocy terapeutycznej dla osób dotkniętych uzależnieniem	Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej Bezpieczna rodzina
Łączymy pokolenia: opieka, aktywizacja i integracja seniorów		

Rozszerzenie i urozmaicenie oferty zajęć dla osób starszych	Utworzenie i prowadzenie Klubów Seniora, Organizowanie wycieczek, wspólnych spotkań dla seniorów	Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Baruchowo) Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Kłotno)
Rozbudowa infrastruktury (zaplecza) dla prowadzenia zajęć dla osób starszych	Adaptacja świetlic oraz pomieszczeń do działalności społecznej, Prowadzenie świetlic, utrzymywanie, doposażenie świetlic i pomieszczeń	Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej
Zwiększenie liczby seniorów uczestniczących w życiu społeczności lokalnej, zwłaszcza seniorów zamieszkujących we wsiach odległych od Baruchowa	Organizowanie imprez wielopokoleniowych celem przekazywania młodemu pokoleniu tradycji oraz dawnych obyczajów, Likwidacja barier architektonicznych	Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej Bezpieczna rodzina Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Baruchowo) Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Kłotno)
Zwiększanie aspiracji edukacyjnych i możliwości kształcenia się		
Zapewnienie dodatkowych zajęć dzieciom	Organizowanie dodatkowych zajęć dla: uczniów zdolnych oraz mających problemy w nauce, Organizowanie zajęć sportowych	Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej Bezpieczna rodzina

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baruchowo na lata 2016-2023, s. 48-59.

Kolejnym lokalnym dokumentem planowania strategicznego, który należy wziąć pod uwagę przy opisie powiązań niniejszego Programu jest **Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018**[1] (dalej: GPWR). Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy

opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny. Głównym założeniem GPWS jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,

- wzmocnienie systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,

- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,

- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodzin poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,

- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wspomagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Wśród celów szczegółowych ujętych w tym dokumencie (s. 3-6) znaleźć można zadania, do których realizacji przyczynią się (bezpośrednio i pośrednio) projekty rewitalizacyjne, będą to w szczególności:

- w ramach celu I: Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin - zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia oraz podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia;

- w ramach celu II: Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny - rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego, wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomagania rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych, propagowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych mających na celu wymianę doświadczeń, zapewnienie opieki nad dziećmi rodziców pracujących, podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci, tworzenie i współfinansowanie placówek wsparcia dziennego, takich jak: kluby, świetlice dla dzieci, podejmowanie działań

przeciwdziałających przemocy w Rodzinie i uzależnieniom, podejmowanie współpracy i wypracowywanie zasad wspólnego działania wszystkich podmiotów działających na rzecz umacniania rodzin, rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej;

- w ramach celu IV: Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo - współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań, organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkole oraz w placówkach specjalistycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych,

- w ramach celu V: Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, wspieranie rozwoju i działania podmiotów udzielających wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Spodziewanymi efektami działań podejmowanych w ramach GPWR miałyby być:

- stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przezywających trudności opiekuńczo – wychowawcze,

- ograniczenie szerzenia się patologii,

- zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,

- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,

- ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,

- ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Zauważyć należy, że wszystkie te efekty wpisują się w wizję i cele rewitalizacji przewidziane w niniejszym Programie.

Niniejszy Program wpisuje się również w wizję rozwoju nakreśloną dla poszczególnych miejscowości obszaru rewitalizacji w planach ich odnowy. **Plan Odnowy**

Miejscowości Baruchowo na lata 2014 -2021[1] wśród słabych stron (tj. czynników ograniczających rozwój wsi wskazuje m. in.: brak miejsca do organizowania spotkań lokalnej społeczności (brak świetlicy wiejskiej), wysoką stopę bezrobocia/wysokie bezrobocie strukturalne wynikające z restrukturyzacji rolnictwa, brak wystarczającej liczby miejsc pracy, małą aktywność mieszkańców wsi/brak integracji społeczności lokalnej. Zgodnie z wizją rozwoju, Baruchowo w wyobrażeniach mieszkańców ma stać się „wsią atrakcyjną turystycznie i gospodarczo, kultywującą tradycje i historię małej Ojczyzny, dbającą o zabytki wpisane do rejestru zabytków, umożliwiającą jednocześnie aktywny wypoczynek. Wieś bezpieczna z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i dążąca do poprawy jakości życia mieszkańców" (s. 20-21). Dla urzeczywistnienia tej wizji przyjęto priorytety rozwoju, w ramach pierwszego z nich „ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ" określono następujące dwa cele: zagospodarowanie terenów wyznaczonych na cele kulturalno - oświatowe - budowa świetlic wiejskich oraz podjęcie działań zmierzających do zapewnienia miejsc wspólnych spotkań i rozwoju życia społecznego. PPRIORYTET 2 poświęcony jest „ROZWOWI WSI ORAZ POPRAWIE WARUNKÓW ŻYCIA". PRIORYTET 3 „POPRAWA KWALIFIKACJI I WYKSZTAŁCENIA SPOŁECZNOŚCI WSI – WALKA Z BEZROBOCIEM" przewiduje m. in. rozwiązania instytucjonalne i wdrażanie systemów umożliwiających bezrobotnym zdobycie nowego zawodu, podnoszenie kwalifikacji zawodowych itp. PRIORYTET 4 to „WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO DLA ROZWOJU I AKTYWIZACJA ŻYCIA KULTURALNEGO WSI". Podobnie, wskazać można zbieżność celów niniejszego Programu z tymi, ujętymi w **Planie Odnowy Miejscowości Kłótno na lata 2012 - 2019**[2], w którym również podkreślono niską aktywność mieszkańców i brak odpowiedniej infrastruktury społecznej.

Mając na względzie fakt, iż dotąd planowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na terenach wiejskich było praktyką relatywnie dość rzadko stosowaną oraz wobec wprowadzenia w obecnej perspektywie finansowej tzw. mechanizmu wielofunduszowości, zwrócić należy uwagę również na nowe możliwości, jakie zostały w obecnej perspektywie finansowej UE stworzone dla Lokalnych Grup Działania (dalej: LGD). Stowarzyszenia te, oprócz środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (dalej: PROW na lata 2014-2020), będą miały do dyspozycji także środki RPO WK-P na lata 2014-2020. W zakresie działań infrastrukturalnych będzie to Dz. 7.1 Rozwój lokalny

kierowany przez społeczność, a w zakresie działań społecznych (projekty miękkie) Dz. 11.1. Włączenie społeczne na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju (dalej: LSR). Z powyższego względu, realizacja niniejszego Programu będzie wymagała zachowania zgodności z LSR i realizacji wskaźników rozwojowych określonych w tym dokumencie. Gmina Baruchowo jest jedną z 13 gmin LGD Dorzecza Zgłowiączki[1], stąd też analizowaną LSR będzie **Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki**, przyjęta przez Walne Zgromadzenie Członków w dniu 21 października 2016 r.[2] Wśród celów szczegółowych analizowanego dokumentu wyróżnić można cele, które pozostają w spójności z działaniami rewitalizacyjnymi zaplanowanymi w niniejszym Programie, a najważniejszym źródłem finansowania działań podejmowanych dla ich realizacji będą powyżej wspomniane środki RPO WK-P na lata 2014-2020 w ramach osi priorytetowej 7 - Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, działanie 7.1. - Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Ponadto, w ramach osi priorytetowej 11 - Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, działanie 11.1. Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR przewidziano realizację istotnych z punktu widzenia procesu rewitalizacji typów projektów, np. działania na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie wdrożenia rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym takich jak chociażby aktywizacja społeczno-zawodowa (w tym szkolenia i podnoszące kompetencje i/lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne). Oba wskazane działania stanowić będą podstawowe źródło finansowania projektów rewitalizacyjnych przewidzianych do realizacji w ramach niniejszego Programu. Istotną zasadą niniejszego Programu jest zapewnienie komplementarności finansowej. Niniejszy Program służy osiąganiu przede wszystkim następujących celów szczegółowych:

- 1.2 Wzmocnienie szans na rynku pracy grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem;
- 2.1 Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiający realizowanie aktywności społecznej mieszkańcom obszaru LSR;
- 2.2 Tworzenie i rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej mieszkańców obszaru LSR.

Analizując powiązanie niniejszego Programu z LSR stwierdzić należy, że przyczyni się on do osiągania ww. celów (ogólnych i szczegółowych), a co za tym idzie w ramach projektów rewitalizacyjnych osiągniętych zostanie szereg wskaźników LSR (zob. tab. 2).

Tabela 2. Wskaźniki LSR osiągane w ramach projektów rewitalizacyjnych

WYBRANE CELE SZCZEGÓŁOWE LSR	**WSKAŹNIKI PRODUKTU**	**WSKAŹNIKI REZULTATU**
	REALIZOWANE W RAMACH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	
Cel ogólny 1. Wspieranie przedsiębiorczości oraz podniesienia kompetencji i aktywności zawodowej społeczności objętej LSR		
1.2 Wzmocnienie szans na rynku pracy grup defaworyzowanych oraz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie;	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu; - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
Cel ogólny 2. Wzrost udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym i kulturalnym na obszarze LGD		
2.1 Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiający realizowanie aktywności społecznej mieszkańcom obszaru LSR; 2.2 Tworzenie i rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej mieszkańców obszaru LSR	- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach; - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie; - Liczba inicjatyw społecznych, kulturalnych i edukacyjnych podmiotów z terenu LGD.	- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów; - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki (s. 57-63).

Podkreślenia wymaga że ze względu na zasady prowadzenia polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim, przedsięwzięcia/projekty realizowane w ramach niniejszego Programu będą powiązane także z tymi, realizowanymi na szczeblu ponadlokalnym, tj. na tzw. Obszarach Rozwoju Społeczno-Gospodarczego (ORSG), które stanowią trzeci poziom polityki terytorialnej, wdrażany w ramach obszarów funkcjonalno-przestrzennych, jakimi są powiaty z charakterystycznymi dla nich procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi. Mają one zapewnić prawidłową współpracę lokalnych społeczności miast i gmin powiatu, zarówno przy ustalaniu wspólnych celów, jak ich pełnej realizacji – co jest zgodne z zasadą zintegrowanego zarządzania rozwojem. Pozwoli to w

pełni wykorzystać wszystkie znaczące potencjały, rozwiązywać najważniejsze problemy, a także skutecznie kształtować klimat prorozwojowy w wymiarze nie tyko lokalnym.

Gmina Baruchowo jest ORSG Gmin Powiatu Włocławskiego, obejmującego sześć, spośród trzynastu gmin powiatu ziemskiego włocławskiego, położonych w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Ze względu na powyższe, przeanalizowania pod kątem powiązań wymaga także **STRATEGIA ROZWOJU Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gmin powiatu włocławskiego**.

Analizowany dokument jest wyrazem nowego podejścia w polityce spójności na lata 2014-2020 opartego o wymiar terytorialny, nie oparty jedynie na granicach administracyjnych, lecz na podejściu funkcjonalnym – odnoszącym się do potencjałów i barier rozwoju. Misją ORSG jest: „Współpraca ponad granicami administracyjnymi, która polegać będzie na pokonywaniu problemów i wykorzystywaniu potencjału dla wzrostu jakości życia mieszkańców gminy Baruchowo, Boniewo, Chodecz, Izbica Kujawska, Lubień Kujawski, Lubraniec". Zauważyć więc należy zbieżny cel działań ulokowany w sferze społecznej. Sama Strategia za cel główny przyjęła: „Efektywne wykorzystanie potencjału i wzrost jakości kapitału społecznego dla przyśpieszenia rozwoju gospodarczego południowej części powiatu włocławskiego". Realizacji celu głównego służyć będą cele rozwojowe, które to jednoznacznie wskazują działania służące z jednej strony przeciwdziałaniu zdiagnozowanym problemom, z drugiej strony wykorzystaniu wskazanego potencjału, a mianowicie:

- Konkurencyjna gospodarka zbudowana na racjonalnym wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- Kreatywne społeczeństwo korzystające z usług na najwyższym poziomie;
- Rozwinięta infrastruktura techniczna i komunalna funkcjonująca na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu.

Wszystkie 3 cele znalazły swe odzwierciedlenie w celach zaplanowanych w niniejszym Programie i dotyczą one podobnych sfer (działania z zakresu aktywizacji społeczno-gospodarczej oraz tworzące bazę dla nich projekty infrastrukturalne). Deklarowana w misji współpraca pozostaje również w zbieżności z zasadami realizacji niniejszego Programu opartego na szerokim uspołecznieniu i współpracy, co oznacza duże prawdopodobieństwo osiągnięcia efektów synergii poprzez realizację komplementarnych do

zaplanowanych w niniejszym Programie przedsięwzięć (np. z zakresu szkolnictwa zawodowego, co wpisuje się w działania sprzyjające aktywizacji społeczno-gospodarczej). W analizowanym dokumencie założono, że w ramach ORSG realizowane będą zadania, które odpowiadają na zidentyfikowane problemy i potrzeby, muszą one być zgodne także z założeniami Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 (zob. poniżej). Wśród wskaźników, które zaplanowano do osiągnięcia w analizowanej Strategii, a które są zbieżne do tych, zaplanowanych w niniejszym dokumencie zaliczyć należy (wskazano jedynie wskaźniki określone dla całego ORSG lub dla gminy Baruchowo i odnoszące się bezpośrednio do produktów i rezultatów projektów rewitalizacyjnych[1]):

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.

Ponadto, zauważyć należy, że na liście rezerwowej projektów ujęto przedsięwzięcie pt.: „Rewitalizacja miejscowości Baruchowo", co znajdzie swą realizację poprzez projekty przewidziane do realizacji w ramach niniejszego Programu.

Przedstawiona powyżej analiza powiązań Programu z dokumentami lokalnymi i ponadlokalnymi powinna zostać uzupełniona wskazaniem zbieżności w stosunku do strategii i planów funkcjonujących na szczeblu regionalnym (jak już wspomniano powyżej, szczebel krajowy całkowicie pominięto). Ze względu na fakt, że niniejszy Program ma charakter lokalny, analiza dotycząca wyższych poziomów jest ograniczona na ogólnych wniosków i jedynie kilku wybranych dokumentów strategicznych i planistycznych (tab. 3).

Tabela 3. Ogólny opis powiązań Programu z wybranymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi szczebla regionalnego

NAZWA DOKUMENTU	OPIS POWIĄZAŃ
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Priorytet Strategii, z którym zgodność niniejszego Programu jest szczególnie widoczna to: modernizacja przestrzeni wsi i miast. Ze względu na zakres przedsięwzięć zaplanowanych w niniejszym Programie, wśród celów strategicznych określonych Planie modernizacji 2020+, w które wpisuje się PR podkreślenia wymagają: Gospodarka i miejsca pracy, Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi oraz Dostępność i spójność.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Niniejszy Program wpisuje się w jeden z głównych celów RPO WK-P 2014-2020 tj. poprawę jakości życia mieszkańców regionu. Biorąc pod uwagę charakter projektów zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszego Programu, RPO WK-P 2014-2020 daje możliwość ich współfinansowania jako przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na zmniejszenie lub likwidację negatywnych zjawisk społecznych (w pewnym zakresie będą to również projekty kształtujące umiejętności i kompetencje dot. sfery gospodarczej), występujących na obszarze rewitalizacji ze środków EFS oraz uzupełniająco w ramach realizacji formuły tzw. projektów zintegrowanych – z EFRR (por. projekty realizowane w ramach dz. 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność).
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 -2020 (SZOOP)	Analizowany dokument uszczegóławia zapisy RPO WK-P na lata 2014-2020 w swej części szczegółowej zawiera informacje o poszczególnych osiach priorytetowych, działaniach i poddziałaniach, w tym wymienia te, które posłużyły określeniu szacunkowych ram finansowych dla projektów zaprogramowanych w PR (w przypadku projektów współfinansowanych z RPO WK-P 2014-2020 w treści uwzględniono docelowe wskaźniki produktu i rezultatu). W sensie formalnym, jednym z najważniejszych załączników (nr 10) są w kontekście niniejszego Programu Zasady programowania

	przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, które określiły układ niniejszego dokumentu (minimalne treści, jakie się w nim znalazły).

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ww. dokumentów.

2. Uproszczona diagnoza gminy

Analizowana[1] gmina ma charakter wiejski i jest położona w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, tworząc wraz z dwunastoma innymi gminami powiat włocławski. Jej powierzchnia (10 705 ha) pozwala zaliczyć ją do gmin średniej wielkości; składa się ona z 15 sołectw i 27 miejscowości. Ze względu na ościenne położenie w regionie (graniczy m. in. z gminą Gostynin i Nowy Duninów z województwa mazowieckiego), charakteryzuje ją peryferyjność, jednak dzięki położeniu blisko węzła autostradowego A1, problem dostępności gminy do głównych ośrodków miejskich w regionie nie jest uważany za szczególnie istotny. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Baruchowo przebiega droga krajowa nr 1 (Gdańsk–Cieszyn) o zasięgu międzynarodowym, łącząca północ i południe Polski. Równolegle do przebiegu drogi krajowej przebiega autostrada A1 (Gdańsk–Gorzyce).

Sfera społeczna

Na koniec 2016 r. gminę Baruchowo faktycznie zamieszkiwało[2] 3 517 osób, z czego 1759 stanowiły kobiety, a 1758 mężczyźni. Gmina odznacza się dość korzystną na tle województwa strukturą wieku ludności wg ekonomicznych grup wieku, jednak obserwuje się negatywny trend widoczny w całym regionie – starzenie się społeczeństwa[3]. W ostatnich latach w gmina notuje się także spadek liczby ludności (o 1,2% w stosunku do roku 2012, podczas gdy w powiecie włocławskim było to 0,7%, a w regionie 0,6%).

Gmina Baruchowo boryka się także z innymi problemami społecznymi, takimi jak np. bezrobocie. Osoby bezrobotne zarejestrowane w gminie stanowiły na koniec 2016 r. 13,8% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym, co stanowi wartość znacząco wyższą od średniej w regionie (8,2%), ale zbliżoną do sytuacji w powiecie włocławskim (14,1%). Udział ten

notowany wśród kobiet był wyższy niż w przypadku mężczyzn (odpowiednio 17,8% i 10,6%). Na tle województwa gmina odznacza się także niekorzystną sytuacją materialną ludności. Na koniec 2016 r. z pomocy społecznej w gminie korzystało 415 osób, a udział ludności korzystającej z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców wyniósł w gminie 11,8% i był wyższy niż średnio w województwie (9,7%). Opiekę społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie (dalej: GOPS)[1], Dom Pomocy Społecznej w Kurowie Parcele będący jednostką organizacyjną Starostwa Powiatowego we Włocławku oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Czarnem.[2] Ten ostatni jest jednostką pobytu dziennego dla 20 osób dorosłych i małoletnich powyżej 16 roku życia z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonymi umysłowo, które nie wymagają leczenia szpitalnego, prowadzoną przez Gminę od 2004 r.

Opiekę zdrowotną zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłótnie z siedzibą po zaadoptowanym w 2009 r. na pomieszczenia i gabinety lekarskie budynku komunalnym (dotychczasowy budynek został przekształcony na ośrodek rehabilitacyjny). Na terenie gminy działają dwie apteki.

Na terenie gminy w zakresie edukacji funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baruchowie wyposażony m. in. w stołówkę i salę gimnastyczną. Uczniowie korzystają także z kompleksu sportowo - rekreacyjnego w Baruchowie znajdującego się naprzeciw budynków Zespołu. Od 2009 r. w Baruchowie funkcjonuje Hala Sportowa.

Ważną instytucją integracji i edukacji społecznej jest również „Zielona Szkoła" w Goreniu Dużym, położona na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Placówka ta dysponuje m. in. 60 łóżkami, wiatą z kominkiem, miejscem na ognisko oraz żywymi zwierzętami w zielono-szkolnej zagrodzie i zapewnia wypoczynek połączony z edukacją przyrodniczą. Wśród oferty zajęć są wycieczki piesze, rowerowe, wozem konnym oraz Zieloną Kolejką do rezerwatów przyrody prowadzone są przez trenerów edukacji ekologicznej z Zielonej Szkoły i Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej oraz pracowników Parku. Na miejscu można korzystać z wydawnictw i filmów przyrodniczych, podziwiać eksponaty przyrodnicze, rękodzieło ludowe oraz zbiór włocławskiego fajansu.

Na terenie gminy działa Gminny Klub Sportowy oraz funkcjonuje szereg placówek kulturalnych - Gminna Biblioteka Publiczna w Baruchowie i Gminny Ośrodek Kultury,

Sportu i Rekreacji w Baruchowie, przy którym działają: Wielopokoleniowy Zespół Pieśni i Tańca SWOJACY, Zespół wokalny Jubilaci z Czarnego, Klub Seniora Jubilaci z Czarnego, Klub Kobiet Kreatywnych oraz sekcje różnych dyscyplin sportowych i kółka zainteresowań.

Na terenie gminy widoczna jest pewna aktywność lokalnych[1] organizacji pozarządowych, np. Stowarzyszenia dla Pokoleń „Rodzina”[2], Ochotniczej Straży Pożarnej (dalej: OSP)[3], Kół Gospodyń Wiejskich (dalej: KGW[4]) oferujących mieszkańcom różnorodny zakres zajęć aktywizacyjnych i integracyjnych, jednak cały czas jest ta aktywność społeczna mieszkańców jest niewystarczająca; istnieje także potrzeba intensyfikacji działań, w tym rozszerzenia i unowocześnienia oferty, szczególnie dla młodzieży, zapewnienia także większej opieki i aktywizacji dla ludności starszej. Zauważyć należy, że w miejscowości Baruchowo funkcjonuje relatywnie najlepsza w skali gminy infrastruktura społeczna o charakterze kulturalno-rekreacyjnym, lecz jest ona intensywnie wykorzystywana i brak jest już miejsca na podjęcie nowych aktywności. Poza Baruchowem jako ośrodki życia społecznego funkcjonują głównie nieliczne świetlice wiejskie (Grodno, Kurowo Kolonia, Zawada Piaski, Czarne)i budynki należące do OSP (np. remizy w Goreniu Dużym, Skrzynkach, Kłotnie i Świątkowicach), chociaż część tych obiektów nie oferuje warunków adekwatnych do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców i lokalne organizacje społeczne. [5]

Pod względem obsługi policji gmina w całości należy do Komisariatu Policji w Kowalu, obejmującego swym zasięgiem także miasto i gminę Kowal.[6]

Sfera gospodarcza

Na koniec 2016 r. w gminie funkcjonowały 233 podmioty wpisane do rejestru REGON, z czego 233 należały do sektora prywatnego. Najwięcej podmiotów było wpisanych do sekcji G. Większość z podmiotów to mikroprzedsiębiorcy, w gminie brak jest większych inwestorów[7]. Najwięcej miejsc pracy generuje Urząd Gminy w Baruchowie oraz Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa sp. z o. o. oraz inne jednostki (szkoła, placówki kultury). W Baruchowie funkcjonuje oddział Banku Spółdzielczego w Kowalu.

Ze względu na ukształtowanie terenu, istotnym rodzajem gospodarowania w gminie jest rolnictwo. Podmioty gospodarcze działające w ramach obsługi rolnictwa (zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej, skup surowców, usługi mechanizacyjne i weterynaryjne) skupione są głównie we wsiach gminnych; brak przetwórstwa rolno-spożywczego.

Opisane szerzej w części poświęconej sferze środowiskowej, walory przyrodnicze gminy wpływają na jej wysoką atrakcyjność turystyczną[1]. Użytkowanie rekreacyjnie jezior jest możliwe dzięki ogólnodostępnym plażom i kąpieliskom, wyposażonym w urządzenia sportowe i rekreacyjne; nad akwenami wodnymi została zorganizowana również baza turystyczna z miejscami noclegowymi.[2] Atrakcją jest funkcjonująca od 2000 r., opisana już powyżej, Zielona Szkoła. W gminie funkcjonują również gospodarstwa agroturystyczne.

Sfera środowiskowa

Północna część gminy stanowiąca fragment pradoliny z tarasami nadbudowanymi wydmami, porośnięta dużymi kompleksami lasów (ok. 40% powierzchni gminy), z licznymi jeziorami i malowniczym ukształtowaniem terenu, posiada duże walory turystyczne i jest częścią Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Południowa część jest oddzielona od części północnej krawędzią o wys. dochodzącej do 30 m i posiada charakter typowo rolniczy. Decydują o tym gleby o wyższej przydatności do produkcji rolnej.

Na terenie gminy Baruchowo znajduje się wiele typów ochrony przyrody (w tym: obszary Natura 2000, Błota Rakutowskie PLB040001, będące Ostoją Ptasią o randze europejskiej oraz Błota Kłócieńskie PLH040031 - specjalny obszar ochrony siedlisk; do gminy należy 62% powierzchni Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego; rezerwaty przyrody - „Grodno" i „Olszyny Rakutowskie"; 9 pomników przyrody itd.).

Stan środowiska naturalnego gminy należy uznać za stosunkowo dobry, wśród problemów zauważyć należy jedynie notowane w sezonie letnim nadmiernie zaśmiecane terenów rekreacyjnych oraz przypadki nielegalnego wyrzucania śmieci do lasów, rowów itp.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Opisane powyżej kwestie wynikające z położenia gminy wraz z siecią dróg wojewódzkich i powiatowych zapewniają dobrą dostępność gminy. System dróg gminnych tworzą drogi lokalne i dojazdowe o łącznej długości ok. 95 km, wśród których przeważają te z nawierzchnią bitumiczną. W gminie nie funkcjonuje komunikacja kolejowa, transport zbiorowy realizowany jest poprzez ruch autobusowy (np. PKS).

Mieszkańcy wskazują, iż w gminie występuje zbyt mała liczba urządzonych przestrzeni publicznych, tymczasem występują tu miejsca zdegradowane. Są to: w Baruchowie – nieużytkowany obecnie budynek b. magazynu zbożowego (stanowiący jedyną w gminie tzw. przestrzeń zdegradowaną); a także obiekty w miejscowościach, gdzie znajduje

się wykorzystywana społecznie, lecz wymagająca remontów czy doposażenia infrastruktura, m. in. remiza strażacka w m. Skrzynki oraz mieszkania komunalne oraz remizy strażackie w Kłotnie i Goreniu Dużym.[1]

Sfera techniczna

Na terytorium gminy nie zdiagnozowano istotnych problemów w sferze technicznej. Co więcej, sytuacja w tej sferze systematycznie się poprawia, przykładowo w zakresie gospodarki odpadami - odpady z terenu gminy wywożone są na składowisko Regionalnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnaczu. Blisko 95 % mieszkańców stałych segreguje odpady. Rada Gminy Baruchowo podjęła uchwałę również o przejęciu obowiązków odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, co pozwoliło na uregulowanie stanu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenach rekreacyjnych położonych na terenie Gminy Baruchowo. W celu poprawy jakości wody pitnej, w ostatnich latach przebudowo stacje uzdatniania wody w miejscowości Skrzynki oraz Kłotno.

Podsumowanie

Przedstawiona powyżej diagnoza ogólna gminy wskazuje na występowanie na jej terenie szeregu czynników mogących przyczynić się do jej rozwoju (potencjał gminy), jednak zdiagnozowano także wiele problemów, które wymagają interwencji, również będącej w zakresie oddziaływania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wnioski z diagnozy zestawiono w tab. 4.

Tabela 4. Wnioski z ogólnej diagnozy gminy Baruchowo, wg poszczególnych sfer

SFERA	WNIOSKI Z DIAGNOZY OGÓLNEJ
SPOŁECZNA	• Niekorzystne zmiany demograficzne: starzenie się i spadek liczby mieszkańców. • Wysoki udział osób bezrobotnych, w tym kobiet. • Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej. • Zbyt mała aktywność społeczna mieszkańców. • Zbyt mała oferta działań na rzecz młodzieży i seniorów.
GOSPODARCZA	• Niski poziom aktywności gospodarczej mieszkańców, brak większych inwestorów. • Atrakcyjność turystyczna gminy jest potencjałem dla rozwoju turystyki.
ŚRODOWISKOWA	• Bioróżnorodność i relatywnie dobry stan środowiska.
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	• Występowanie przestrzeni zdegradowanej w m. Baruchowo. • Potrzeba poprawy stanu infrastruktury (remonty i doposażenie) służącej aktywizacji i integracji społecznej, ew. potrzeba utworzenia nowych obiektów.
TECHNICZNA	• Brak znaczących problemów odnoszących się do potencjalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

3. Obszar zdegradowany gminy

Gmina Baruchowo jest gminą wiejską, delimitację obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji należy więc przeprowadzić wg metody opisanej w podrozdziale 6.4.2. *Delimitacja obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu* Zasad regionalnych. Zgodnie z nim, delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich odbywać się będzie poprzez wskazanie miejscowości wykazujących stan kryzysowy (za obszar zdegradowany uważa się całą miejscowość, w której stwierdzono występowanie stanu kryzysowego), a wskazanie obszaru rewitalizacji będzie zależne od wybranego celu rewitalizacji.

Ze względu na chęć przedstawienia informacji jak najbardziej aktualnych w czasie pozyskania danych dla sporządzenia analiz wskaźnikowych (I wersja - styczeń 2017 r.) - o ile nie oznaczono inaczej, dane przedstawione w niniejszej części odzwierciedlają stan na

31.12.2016 r. Ze względu na brak dostępności danych w ogólnodostępnych bazach statystycznych (np. Banku Danych Lokalnych GUS), co jest spowodowane poziomem jednostek przestrzennych analizy lub publikacją danych bieżących ze znacznym przesunięciem w czasie, dane niezbędne dla przeprowadzenia niniejszej analizy pozyskano z wiarygodnych, publicznych zasobów (ewidencja ludności Urzędu Gminy w Baruchowie oraz inne zasoby Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie, Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku, Komenda Powiatowa Policji we Włocławku).

W pierwszej kolejności określono jednostki analizy – było to 27 miejscowości położone w gminie. Ponadto - ze względu na wymóg zapewnienia, że interwencja w ramach procesu rewitalizacji była skoncentrowana na obszarze rewitalizacji o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy i obejmującym więcej niż 30% jej ludności - dla każdej miejscowości przedstawiono liczbę ludności i powierzchnię (zob. tab. 5). Zauważyć należy, iż w przypadku kilku jednostek brakuje szczegółowych powierzchni miejscowości (nie stanowią one samodzielnych obrębów, brak więc tych danych w oficjalnych zasobach ewidencyjnych gminy). Można je jednak pominąć, gdyż gmina dysponuje danymi dotyczącymi powierzchni sołectw, w skład których wchodzą i na tej podstawie możliwe jest stwierdzenie, że powierzchnia żadnej z analizowanych miejscowości nie przekracza 20% ogólnej powierzchni gminy, co jest podstawowym celem analizy w tym miejscu.[1]

Tabela 5. Podział gminy Baruchowo na jednostki analizy (miejscowości), ich ludność i powierzchnia, wg stanu na 31.12.2016 r.

ANALIZOWANA JEDNOSTKA (miejscowość)	Liczba ludności	Powierzchnia (ha)	Udział jednostki w ludności gminy, w %	Udział jednostki w powierzchni gminy, w %
Cała gmina, w tym:	**3536**	**10 705**	**100**	**100,00**
Baruchowo	599	592,81	16,94	5,54
Boża Wola	129	202,52	3,65	1,89
Czarne	55	b.d.	1,56	b.d.
Czarne Nadleśnictwo	48	b.d.	1,36	b.d.
Dębowo	65	b.d.	1,84	b.d.
Goreń Duży	257	2 586,26	7,27	24,16
Goreń Nowy	66	255,72	1,87	2,39
Grodno	159	515,51	4,50	4,82
Justynkowo	10	b.d.	0,28	b.d.
Kłotno	453	1 171,70	12,81	10,95
Kociołek	0	b.d.	0,00	b.d.

Kurowo-Kolonia	215	585,52	6,08	5,47
Kurowo-Parcele	223	627,70	6,31	5,86
Lubaty	64	465,96	1,81	4,35
Niedźwiedź	6	b.d.	0,17	b.d.
Nowa Zawada	79	228,67	2,23	2,14
Okna	88	864,06	2,49	8,07
Patrowo	51	247,60	1,44	2,31
Patrówek	77	247,51	2,18	2,31
Radziszewo	17	b.d.	0,48	b.d.
Skrzynki	183	505,80	5,18	4,72
Stawek	29	131,10	0,82	1,22
Świątkowice	278	675,50	7,86	6,31
Telążna Kanał	11	b.d.	0,31	b.d.
Trzebowo	38	b.d.	1,07	b.d.
Zakrzewo	57	82,65	1,61	0,77
Zakrzewo-Parcele	122	328,58	3,45	3,07
Zawada Piaski	157	482,31	4,44	4,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji prowadzonych przez Urząd Gminy w Baruchowie.

Ogólna definicja obszaru zdegradowanego wg Zasad regionalnych mówi, iż jest to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy[1], tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

a) gospodarczej (niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),

b) środowiskowej (przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),

c) przestrzenno-funkcjonalnej (niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska jakość terenów publicznych),

d) technicznej (degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Zgodnie z rozdziałem 6.4.2 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu Zasad regionalnych, do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć sołectwa spełniające jednocześnie kryteria:

a) na ich terenie identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich, jednocześnie wskaźniki te przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy,

b) na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane (lub gmina może zaproponować inne kryterium reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer - negatywne zjawisko, o których mowa przy definicji stanu kryzysowego).

Analizie poddano całą gminę, a poniżej przedstawiono szczegółową delimitację obszaru zdegradowanego w podziale na miejscowości (ze względu na znaczne różnice w wielkości poszczególnych sołectw zdecydowano się przeprowadzić analizę dla najmniejszych dopuszczalnych jednostek). By zagwarantować większą przekrojowość analizy, zweryfikowano nie 2 a 3 wskaźniki społeczne (zob. tab. 6 i 7). Dla poszczególnych miejscowości posłużono się takimi samymi kryteriami, a mianowicie:

1) wskaźniki obrazujące wystąpienie stanów kryzysowych w sferze społecznej:

- stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,

- udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,

- stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego;

2) występowanie przestrzeni zdegradowanej[1] na terenie miejscowości (element obrazujący istnienie stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej).

Tabela 6. Relacje liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w miejscowościach gminy Baruchowo, stan na 31.12.2016 r.

ANALIZOWANA JEDNOSTKA (miejscowość)	DANE ŹRÓDŁOWE DO OBLICZEŃ			Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym, na danym obszarze, w %	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze, w %
	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze	Liczba bezrobotnych na danym obszarze	Liczba ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze		
Gmina ogółem, w tym:	**696**	**303**	**2198**	**31,67**	**13,79**
Baruchowo	84	61	398	21,11	15,33
Boża Wola	28	7	81	34,57	8,64
Czarne	12	7	31	38,71	22,58
Czarne Nadleśnictwo	5	13	34	14,71	38,24
Dębowo	11	6	38	28,95	15,79
Goreń Duży	45	42	153	29,41	27,45
Goreń Nowy	17	6	39	43,59	15,38
Grodno	50	8	95	52,63	8,42
Justynkowo	0	2	8	0,00	25,00
Kłotno	95	25	274	34,67	9,12
Kociołek	0	0	0	0,00	0,00
Kurowo-Kolonia	44	11	134	32,84	8,21
Kurowo-Parcele	59	15	134	44,03	11,19
Lubaty	13	14	44	29,55	31,82
Niedźwiedź	0	1	4	0,00	25,00
Nowa Zawada	16	5	46	34,78	10,87
Okna	15	2	60	25,00	3,33
Patrowo	9	4	34	26,47	11,76
Patrówek	13	8	52	25,00	15,38
Radziszewo	2	3	15	13,33	20,00
Skrzynki	30	14	108	27,78	12,96
Stawek	5	1	15	33,33	6,67
Świątkowice	60	19	162	37,04	11,73
Telążna Kanał	0	5	8	0,00	62,5
Trzebowo	8	4	22	36,36	18,18
Zakrzewo	14	7	34	41,18	20,59
Zakrzewo-Parcele	21	7	82	25,61	8,54
Zawada Piaski	40	6	93	43,01	6,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy i Urzędu Gminy w Baruchowie.

Tabela 7. Stosunek interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze w miejscowościach gminy Baruchowo, stan na 31.12.2016 r.

ANALIZOWANA JEDNOSTKA (miejscowość)	DANE ŹRÓDŁOWE DO OBLICZEŃ		Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
	Liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Liczba gospodarstw domowych na danym obszarze	
Cała gmina, w tym:	**344**	**849**	**0,41**
Baruchowo	87	150	0,58
Boża Wola	6	31	0,19
Czarne	12	16	0,75
Czarne Nadleśnictwo	5	8	0,63
Dębowo	2	10	0,20
Goreń Duży	29	57	0,51
Goreń Nowy	4	11	0,36
Grodno	9	45	0,20
Justynkowo	0	2	0,00
Kłotno	15	106	0,14
Kociołek	0	0	0,00
Kurowo-Kolonia	6	53	0,11
Kurowo-Parcele	6	38	0,16
Lubaty	4	20	0,20
Niedźwiedź	1	2	0,50
Nowa Zawada	15	20	0,75
Okna	11	25	0,44
Patrowo	3	13	0,23
Patrówek	5	17	0,29
Radziszewo	0	4	0,00
Skrzynki	54	40	1,35
Stawek	2	7	0,29
Świątkowice	29	77	0,38
Telążna Kanał	0	4	0,00
Trzebowo	3	10	0,30
Zakrzewo	14	15	0,93
Zakrzewo-Parcele	12	34	0,35
Zawada Piaski	10	44	0,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji we Włocławku i Urzędu Gminy w Baruchowie.

W tab. 8 zestawiono wszystkie wskaźniki służące do określenia, w jakich

miejscowościach koncentrują się stany kryzysowe na ternie gminy.

Tabela 8. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego na terenie gminy Baruchowo, wg miejscowości, stan na 31.12.2016 r.

ANALIZOWANA JEDNOSTKA (miejscowość)	WSKAŹNIKI SFERY SPOŁECZNEJ			Występowanie przestrzeni zdegradowanej
	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze, w %	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze, w %	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	
Gmina ogółem, w tym:	**31,67**	**13,79**	**0,41**	**nd.**
Baruchowo	21,11	15,33	0,58	b. magazyn zbożowy
Boża Wola	34,57	8,64	0,19	x
Czarne	38,71	22,58	0,75	x
Czarne Nadleśnictwo	14,71	38,24	0,63	x
Dębowo	28,95	15,79	0,20	x
Goreń Duży	29,41	27,45	0,51	x
Goreń Nowy	43,59	15,38	0,36	x
Grodno	52,63	8,42	0,20	x
Justynkowo	0,00	25,00	0,00	x
Kłotno	34,67	9,12	0,14	x
Kociołek	0,00	0,00	0,00	x
Kurowo-Kolonia	32,84	8,21	0,11	x
Kurowo-Parcele	44,03	11,19	0,16	x
Lubaty	29,55	31,82	0,20	x
Niedźwiedź	0,00	25,00	0,50	x
Nowa Zawada	34,78	10,87	0,75	x
Okna	25,00	3,33	0,44	x
Patrowo	26,47	11,76	0,23	x
Patrówek	25,00	15,38	0,29	x
Radziszewo	13,33	20	0,00	x
Skrzynki	27,78	12,96	1,35	x
Stawek	33,33	6,67	0,29	x
Świątkowice	37,04	11,73	0,38	x
Telążna Kanał	0,00	62,5	0,00	x
Trzebowo	36,36	18,18	0,30	x
Zakrzewo	41,18	20,59	0,93	x
Zakrzewo-Parcele	25,61	8,54	0,35	x
Zawada Piaski	43,01	6,45	0,23	x

Uwaga: kolorem czerwonym oznaczono wskaźniki negatywnie odbiegające od średniej dla gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowej Komendy

Policji we Włocławku i Urzędu Gminy w Baruchowie.

Warunek wykazania co najmniej 2 problemów społecznych wg analizowanych kryteriów spełniło 9 miejscowości (Baruchowo, Czarne, Czarne Nadleśnictwo, Dębowo, Goreń Nowy, Goreń Duży, Świątkowice, Trzebowo i Zakrzewo), a w przypadku 2 miejscowości wszystkie 3 wskaźniki sfery społecznej były na poziomie gorszym od średniej. Zgodnie jednak z przywołanymi już powyżej zasadami delimitacji, do obszaru zdegradowanego zaliczyć można jednak te miejscowości, które charakteryzowały się nie tylko co najmniej dwoma wartościami analizowanych wskaźników społecznych na poziomie mniej korzystnym od średniej ich wartości dla gminy, ale jednocześnie na ich terenie znajdują się przestrzenie zdegradowane. Warunki te łącznie spełniła jedynie **miejscowość Baruchowo.**

Zauważyć należy, iż tak wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje jedynie niewielką część gminy i jest daleki od wartości granicznych limitujących powierzchnię (20%) i liczbę ludności (30%) określonych dla takiego obszaru. W takim przypadku, wobec faktu zdiagnozowania w toku przeprowadzonych badań ankietowych istotnego dla gminy Baruchowo problemu związanego z brakiem wystarczającej oferty kulturalnej, a co za tym idzie aktywności społecznej ludności w wieku starszych, zdecydowano się wykorzystać dodatkowy sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego określony w Zasadach regionalnych, którego został wprowadzony dla uwzględnienia zachodzących współcześnie zmian demograficznych i społecznych, gdyż przypisuje szczególną rolę działaniom, których celem jest doprowadzenie do zapewnienia opieki i włączenia społecznego ludności starszej, w wieku 60 i więcej lat. Stąd też, wg Zasad regionalnych (s. 42) za obszar zdegradowany mogą zostać także uznane miejscowości, które spełniają jednocześnie następujące kryteria:

a) udział ludności w wieku 60 i więcej lat na danym obszarze przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość tego wskaźnika dla gminy lub liczba ludności w wieku 60 i więcej lat w co najmniej jednej z miejscowości zaliczonej do obszaru rewitalizacji lokuje tę miejscowość wśród 3 o największej liczbie ludności w tej grupie na terenie gminy,

b) na danym obszarze jest obiekt/obiekty, wykazujące techniczne możliwości przystosowania do użytkowania przez ludność starszą,

c) w przypadku rozwoju działań opiekuńczych, zaadoptowany na ten cel obiekt powinien zapewnić opiekę dla co najmniej 10 osób,

d) w przypadku zamiaru rozwoju działań z zakresu integracji i aktywności kulturalnej, wymagane jest by obszar rewitalizacji był zamieszkiwany przez co najmniej 100 osób w wieku 60 i więcej lat,

e) kryterium gminy, reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (negatywne zjawisko), o których mowa przy definicji stanu kryzysowego.

W pierwszej kolejności przystąpiono do sprawdzenia, w których miejscowościach na terenie gminy występuje największy udział ludności w wieku 60 lat i więcej (zob. tab. 9).

Tabela 9. Stali mieszkańcy gminy Baruchowo ogółem oraz w wieku 60 lat i więcej, wg miejscowości, wg stanu na 31.12.2016 r.

ANALIZOWANA JEDNOSTKA (miejscowość)	Liczba ludności w wieku 60 lat i więcej	Liczba ludności ogółem	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej w ludności gminy ogółem, w %
Cała gmina, w tym:	**799**	**3536**	**22,6**
Baruchowo	100	599	16,69
Boża Wola	34	129	26,36
Czarne	13	55	23,64
Czarne Nadleśnictwo	6	48	12,50
Dębowo	14	65	21,54
Goreń Duży	56	257	21,79
Goreń Nowy	17	66	25,76
Grodno	50	159	31,45
Justynkowo	0	10	0,00
Kłotno	108	453	23,84
Kociołek	0	0	0,00
Kurowo-Kolonia	50	215	23,26
Kurowo-Parcele	67	223	30,04
Lubaty	15	64	23,44
Niedźwiedź	0	6	0,00
Nowa Zawada	20	79	25,32
Okna	17	88	19,32
Patrowo	12	51	23,53
Patrówek	16	77	20,78
Radziszewo	3	17	17,65
Skrzynki	35	183	19,13
Stawek	5	29	17,24
Świątkowice	68	278	24,46
Telążna Kanał	0	11	0,00
Trzebowo	8	38	21,05

Zakrzewo	14	57	24,56
Zakrzewo-Parcele	28	122	22,95
Zawada Piaski	43	157	27,39

Uwaga: kolorem czerwonym oznaczono wskaźniki negatywnie odbiegające od średniej dla gminy oraz 3 miejscowości o największej licznie ludności w wieku 60 lat i więcej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Baruchowie.

Od razu na wstępie tej części analizy zaznaczyć należy, że ani ogólna diagnoza gminy ani wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w ramach procesu konsultacji niniejszego Programu, nie wykazały potrzeby rozszerzenia w gminie zakresu działań opiekuńczych, a jedynie (w znacznym stopniu) działań z zakresu integracji i aktywności kulturalnej skierowanych do osób w wieku 60 i więcej lat. Wynika to z faktu, iż – jak już opisano powyżej - w gminie funkcjonuje już Dom Pomocy Społecznej w Kurowie-Parcele (oferujący pobyt całodobowy) oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Czarnem (pobyty dzienne), które zapewniają usługi opiekuńcze dla mieszkańców gminy w stopniu odpowiednim do potrzeb. Na terenie gminy nie przewiduje się więc w perspektywie czasowej niniejszego Programu znaczącego rozwoju działań opiekuńczych, stąd też kryterium oznaczone jak c) nie będzie w niniejszej analizie brane pod uwagę.

Poniżej przeanalizowano wszystkie miejscowości położone na terenie gminy pod kątem spełnienia dodatkowych kryteriów dla tego sposobu delimitacji obszaru zdegradowanego (zob. tab. 10). Pierwsze i trzecie kryterium zostało zweryfikowane na podstawie wartości liczby i udziału ludności w wieku 60 lat i więcej w ogóle ludności (zob. tab. 9) – kryterium pierwsze uznano za spełnione jeśli dla danej miejscowości udział ten był wyższy niż średnia dla gminy lub też jeśli miejscowość stanowi jedną z 3 w gminie o największej liczbie osób w wieku 60 lat i więcej (Kłodno, Baruchowo, Świątkowice), a trzecie – jeśli miejscowość zamieszkiwało więcej niż 100 osób w tym przedziale wiekowym (warunek ten spełniło jedynie Kłotno z liczbą seniorów wynoszącą 108 osób, w miejscowości Baruchowo osób takich było dokładnie 100). Występowanie na danym obszarze obiektu/obiektów, wykazujących techniczne możliwości przystosowania do użytkowania przez ludność starszą zweryfikowano w oparciu o inwentaryzację wewnętrzną przeprowadzoną przez Urząd Gminy w Baruchowie (wspartą konsultacjami społecznymi). Kryterium czwarte zostało uznane za spełnione jeżeli miejscowość charakteryzowała się przynajmniej jedną wartością wskaźnika odzwierciedlającego problem sfery społecznej

wykorzystany w analizie delimitacji obszaru zdegradowanego (por. tab. 8).

Wśród obiektów, które posiadają techniczne możliwości przystosowania do użytkowania przez ludność starszą na terenie gminy wskazano dwie świetlice: a mianowicie położone w miejscowościach Kłotno oraz Skrzynki. Zauważyć należy, że na terenie gminy znajdują się również obiekty, które dotychczas ludności starszej służyły i nie ma potrzeby dalszej ich modernizacji, wykazano je w poniższej tabeli, jednak ich obecność nie powoduje pozytywnej weryfikacji kryterium występowania na danym obszarze obiektu/obiektów, wykazujących techniczne możliwości przystosowania do użytkowania przez ludność starszą (są już przystosowane).

Tabela 10. Weryfikacja spełnienia w gminie Baruchowo kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego zgodnie ze sposobem opartym o problemy dot. włączenia społecznego ludności starszej (w wieku 60 i więcej lat), wg miejscowości, wg stanu na 31.12.2016 r.

ANALIZOWANA JEDNOSTKA (miejscowość)	WERYFIKACJA KRYTERIUM			
	Udział ludności w wieku 60 i więcej lat na danym obszarze przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość tego wskaźnika dla gminy lub liczba ludności w wieku 60 i więcej lat w co najmniej jednej z miejscowości zaliczonej do obszaru rewitalizacji lokuje tę miejscowość wśród 3 o największej liczbie ludności w tej grupie na terenie gminy	Występowanie na danym obszarze obiektu/obiektów, wykazujących techniczne możliwości przystosowania do użytkowania przez ludność starszą	Obszar jest zamieszkiwany przez co najmniej 100 osób w wieku 60 i więcej lat	Wystąpienie innego negatywnego zjawiska ze sfery społecznej
Baruchowo	TAK	TAK (b. magazyn zbożowy może być przystosowany do ww. potrzeb; dodatkowo funkcjonuje hala sportowa z podjazdem – obiekt służący seniorom)	NIE	TAK
Boża Wola	TAK	NIE	NIE	TAK
Czarne	TAK	NIE (funkcjonuje Środowiskowy	NIE	TAK

		Dom Samopomocy w Czarnem, brak potrzeby dalszej interwencji)		
Czarne Nadleśnictwo	NIE	NIE	NIE	TAK
Dębowo	TAK	NIE	NIE	TAK
Goreń Duży	TAK	NIE (funkcjonuje przystosowana Zielona Szkoła)	NIE	TAK
Goreń Nowy	TAK	NIE	NIE	TAK
Grodno	TAK	NIE (funkcjonuje przystosowana świetlica, brak potrzeby dalszej interwencji)	NIE	NIE
Justynkowo	NIE	NIE	NIE	TAK
Kłotno	TAK	TAK (występuje świetlica wiejska, ale jest to obiekt wymagający modernizacji, adaptacji i wyposażenia dla przeprowadzania zajęć aktywizacyjnych dla osób starszych)	TAK	TAK
Kociołek	NIE	NIE	NIE	NIE
Kurowo-Kolonia	TAK	NIE (funkcjonuje przystosowana świetlica, brak potrzeby dalszej interwencji)	NIE	TAK
Kurowo-Parcele	TAK	NIE (funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, brak potrzeby dalszej interwencji)	NIE	TAK
Lubaty	NIE	NIE	NIE	TAK
Niedźwiedź	NIE	NIE	NIE	TAK
Nowa Zawada	TAK	NIE (funkcjonuje przystosowana świetlica, brak potrzeby dalszej interwencji)	NIE	TAK
Okna	NIE	NIE	NIE	NIE
Patrowo	TAK	NIE	NIE	NIE
Patrówek	NIE	NIE	NIE	TAK

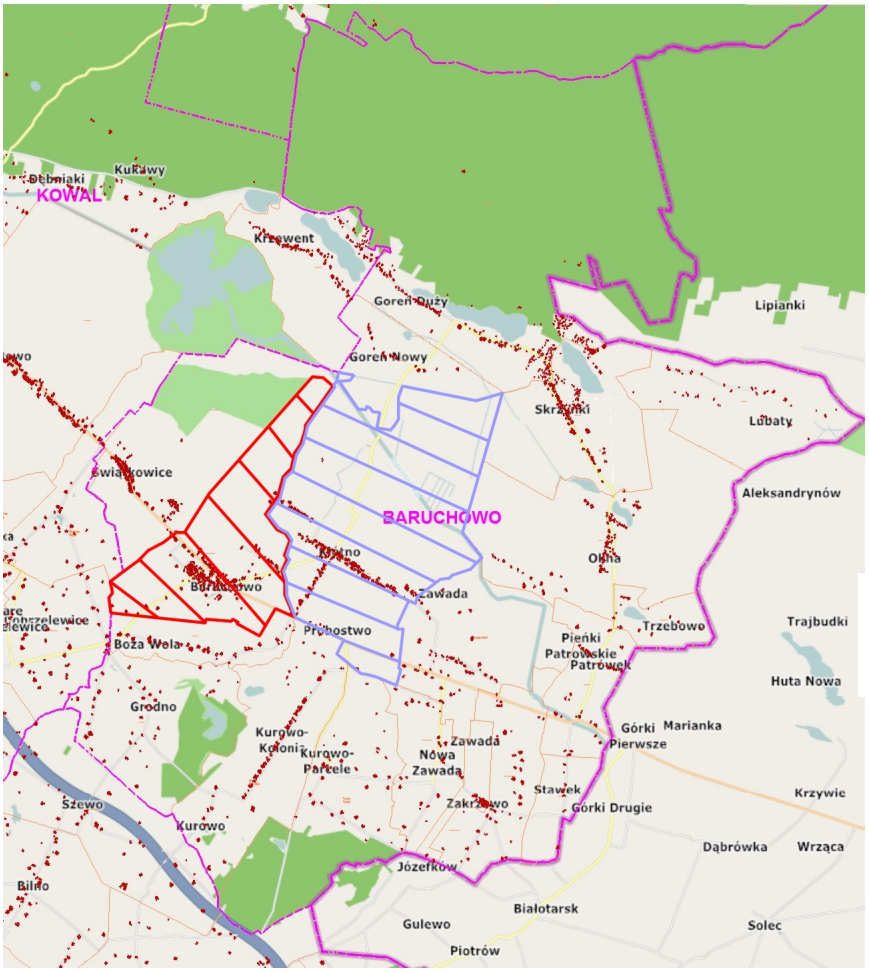
Radziszewo	NIE	NIE	NIE	TAK
Skrzynki	NIE	TAK (występuje świetlica, ale jest to obiekt wymagający modernizacji, adaptacji i wyposażenia dla przeprowadzania zajęć aktywizacji)	NIE	TAK
Stawek	NIE	NIE	NIE	NIE
Świątkowice	TAK	NIE (funkcjonuje przystosowana świetlica, brak potrzeby dalszej interwencji)	NIE	TAK
Telążna Kanał	NIE	NIE	NIE	TAK
Trzebowo	NIE	NIE	NIE	NIE
Zakrzewo	TAK	NIE (funkcjonuje przystosowana świetlica, brak potrzeby dalszej interwencji)	NIE	TAK
Zakrzewo-Parcele	TAK	NIE	NIE	TAK
Zawada Piaski	TAK	NIE	NIE	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Baruchowie.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w przypadku opisanego powyżej dodatkowego sposobu wyznaczenia obszaru zdegradowanego za taki obszar mogą zostać uznane miejscowości, które spełniają jednocześnie wszystkie kryteria, stwierdzić należy że warunek ten spełniła jedynie miejscowość Kłotno. Co więcej miejscowość ta spełnia wszystkie alternatywne kryteria ludnościowe - jest ona zamieszkiwana (stan na koniec 2016 r.) przez co najmniej 100 osób (108 os.) w wieku powyżej 60 lat, co lokuje ją na pierwszym miejscu w gminie pod względem liczby ludności w tym przedziale wieku, a dodatkowo udział ludności w wieku 60 i więcej lat na danym obszarze (23,84%) przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość tego wskaźnika dla gminy (22,6%). Świetlica wiejska w Kłotnie jest obiektem wymagającym modernizacji, adaptacji i wyposażenia dla przeprowadzania zajęć aktywizacyjnych (planuje się rozwój działań z zakresu integracji i aktywności kulturalnej) dla osób starszych.

Reasumując, w wyniku przeprowadzonych analiz uwzględniających oba sposoby

delimitacji, za miejscowości spełniające kryteria zaliczenia do obszaru zdegradowanego na terenie gminy uznać należy Baruchowo oraz Kłotno. Położenie obszaru zdegradowanego na tle całej gminy zostało przedstawione na rys. 1. Granice i powierzchnię obu miejscowości (co w obu przypadkach jest tożsame z sołectwami o tej samej nazwie) zakreślono (na czerwono obszar zdegradowany obejmujący miejscowość/sołectwo Baruchowo a na niebiesko - miejscowość/sołectwo Kłotno; na fioletowo granice gminy).

Rysunek 1. Obszar zdegradowany wyznaczony w gminie Baruchowo na tle całej gminy

Źródło: opracowanie własne (podkład: włocławek.geoportal2.pl).

4. Obszar rewitalizacji gminy

By obie miejscowości (w całości lub części) wyznaczonego na wcześniejszym etapie obszaru zdegradowanego mogły znaleźć się w obszarze rewitalizacji konieczna będzie weryfikacja kryteriów dot. wielkości ich powierzchni (obszar rewitalizacji może objąć

maksymalnie 20% powierzchni gminy) i liczby ludności (maksymalnie 30% mieszkańców gminy) oraz określenie planowanych celów rewitalizacji na wyznaczonym obszarze.

By sprawdzić czy spełnione są warunki związane z potencjalną koncentracją działań (procentowe limity powierzchni i liczby ludności obszaru) - w tab. 11 zaprezentowano informacje dotyczące powierzchni i liczby ludności miejscowości zaliczonych do obszaru zdegradowanego w odniesieniu do wartości charakteryzujących całą gminę. Mając na względzie znaczną koncentrację budownictwa w obu miejscowościach obszaru zdegradowanego na terenie gminy, wobec nie przekroczenia limitu powierzchni, do obszaru rewitalizacji zaliczyć należy całość obszaru zdegradowanego. Dodatkowo, w przypadku Baruchowa, uwzględnić należy także charakter miejscowości – jest to główny ośrodek społeczno-gospodarczy gminy.

Tabela 11. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji

NAZWA JEDNOSTKI	Powierzchnia (ha)	Liczba ludności (osoby)
Gmina ogółem	10 705,00	3536
Baruchowo	592,81	599
Kłotno	1 171,70	453
Obszar rewitalizacji łącznie	1 764,51	1052
Udział obszaru rewitalizacji w całej gminie, w %	**16,48**	**29,76**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Baruchowie.

Jednocześnie możliwe jest wyróżnienie 2 podobszary rewitalizacji, a mianowicie: podobszaru Baruchowo oraz podobszaru Kłotno. Podstawą dl wyróżnienia 2 podobszarów rewitalizacji jest zdiagnozowanie na ich terenie innych stanów kryzysowych, co znacząco wpłynie na cele rewitalizacji na tych podobszarach.

Celem rewitalizacji na terenie miejscowości Baruchowo będzie **adaptacja przestrzeni zdegradowanej na potrzeby aktywizacji społecznej** (cel ujęty w Zasadach regionalnych jako „A"). W przypadku tej miejscowości spełnione zostały bowiem następujące warunki, określone w Zasadach regionalnych:

a) występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego;

b) na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej[1], chyba że uzasadniona i planowana interwencja zakłada utworzenie infrastruktury:

- komplementarnej wobec już istniejącej, lub

- bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowe infrastruktury już istniejącej, lub

- utworzenie infrastruktury należącej do tej samej kategorii oraz umożliwiającej realizację zadań/aktywności tego samego rodzaju, jeśli zapotrzebowanie społeczne przekracza możliwości infrastruktury już istniejącej, lub

- utworzenie infrastruktury zastępującej infrastrukturę tego samego rodzaju likwidowaną ze względu na stan wyeksploatowania, brak funkcjonalności, niespełnianie warunków bezpieczeństwa[2], to nie jest konieczne spełnienie wspomnianego warunku odległości 1,5 km.

Spełnienie ww. warunków nastąpi poprzez planowaną inwestycję gminy w budynku b. magazynu zbożowego (przestrzeń zdegradowana wymagana w podpunkcie a) – tj. obecnie niewykorzystywany budynek magazynowy po b. SKR, zlokalizowany na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa Sp. z o. o., który zostanie wyremontowany i doposażony, tak by mógł funkcjonować jako Centrum Aktywności Rodzinnej (CAR). Na terenie miejscowości Baruchowo występuje wprawdzie (w odległości 1,5 km od zwyczajowego centrum) inna publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej (Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Biblioteka Publiczna itd.) ale CAR będzie pełnił rolę komplementarną - podejmie szereg dotychczas nie prowadzonych w gminie na taką skalę działań mających na celu aktywizację społeczną (w tym zawodową[3]) mieszkańców. Za realizację tzw. miękkich działań odpowiedzialne będą przede wszystkim jednostki gminne, w niewielkim stopniu również nieliczne funkcjonujące w gminie organizacje pozarządowe.

Natomiast jako cel realizacji dla podobszaru Kłotno określić należy **zapewnienie opieki i włączenia społecznego ludności starszej (w wieku 60 i więcej lat) poprzez rozwój działań na rzecz integracji, działalności kulturalnej i aktywności ruchowej[4],** który będzie realizowany w świetlicy wiejskiej w Kłotnie przystosowanej do użytkowania przez seniorów.

Realizacja celu obejmie realizację szeregu projektów skierowanych do osób w wieku 60 i więcej lat.

Reasumując, obszar rewitalizacji w gminie Baruchowo obejmuje dwa podobszary – obejmujące dwie największe miejscowości gminy, a mianowicie Baruchowo oraz Kłotno (jak już wspomniano powyżej, sołectwa o tej samej nazwie obejmują wyłącznie jedną miejscowość, więc w niniejszym przypadku są to jednostki tożsame). Zostały one wyznaczone ze względu na zdiagnozowanie znaczących problemów społecznych oraz będą w nich realizowane inne cele podstawowe rewitalizacji. Położenie obu podobszarów rewitalizacji w gminie Baruchowo zostało przedstawione na rys. 2. Zieloną linią oznaczono na nim granice obu podobszarów rewitalizacji (zakreślony na czerwono obszar wskazuje obszar zdegradowany obejmujący miejscowość/sołectwo Baruchowo, a niebieski miejscowość/sołectwo Kłotno).

Rysunek 2. Podobszar rewitalizacji Baruchowo oraz podobszar rewitalizacji Kłotno na tle obszaru zdegradowanego gminy Baruchowo

Źródło: jak rys. 1.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w gminie Baruchowo obejmuje 2 największe pod względem liczby mieszkańców miejscowości w gminie, a mianowicie: Baruchowo (599 os.) oraz Kłotno (453 os.).[1] Łączna liczba mieszkańców obszaru stanowi 29,76% mieszkańców gminy zamieszkujących na obszarze 1 764,51 hektarów (co odpowiada 16,48% powierzchni gminy).

Miejscowość Baruchowo położona jest w zachodniej części gminy (zob. rys. 3) i jest jedyną miejscowością sołectwa o tej samej nazwie. Od wschodu graniczy z nim, centralnie położone w gminie, sołectwo Kłotno, również obejmujące tylko jedną wieś.

Rysunek 3. Położenie miejscowości oraz sołectw Baruchowo i Kłotno na tle gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie rysunków z Internetowego Serwisu Informacyjnego Gminy Baruchowo [http://www.baruchowo.pl/content/gmina/Odkryj-gmine/Granice-administracyjne.aspx].

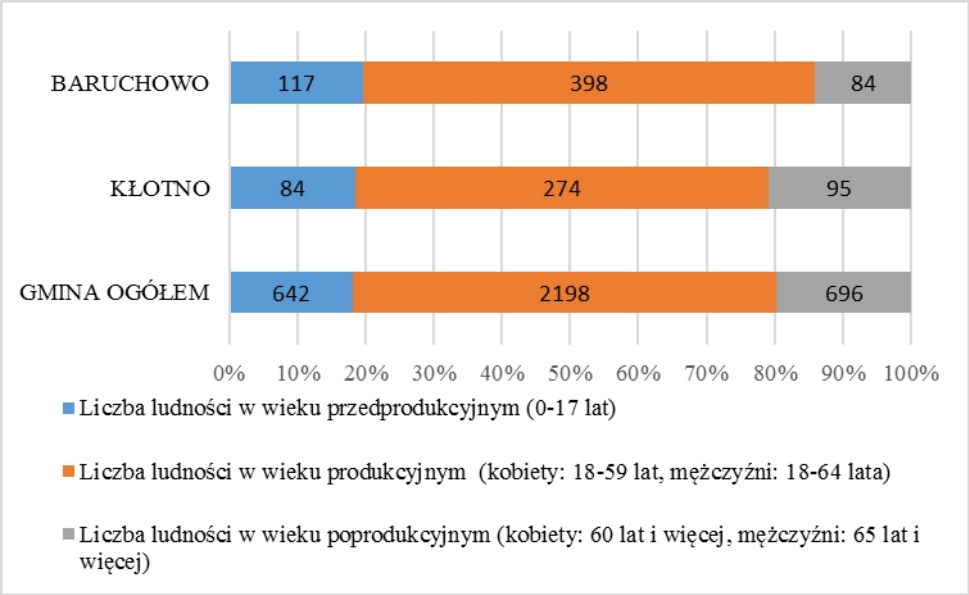
Obie miejscowości analizowanego obszaru mają bogate tradycje historyczne. Baruchowo należy do najstarszych osad na historycznym pograniczu Kujaw i Mazowsza, najwcześniejsza zachowana wzmianka źródłowa pochodzi z okresu panowania króla Kazimierza III Wielkiego (1343 r.). Dzięki zachowanym dokumentom sądowym i kościelnym można dość wiernie odtworzyć historię własności rycerskiej i szlacheckiej na Kujawach południowych, a ze sporządzonego w ramach lustracji miejscowych dóbr w 1770 r. szczegółowego spisu zabudowań i inwentarza wynika, że istniał tu niewielki dwór drewniany wraz z folwarkiem. W 1837 r. miejscowe dobra zostały zakupione przez Leona Kretkowskiego, radnego województwa mazowieckiego i sędziego pokoju okręgu kowalskiego, którego syn Emilian Kretkowski, najprawdopodobniej rozpoczął budowę istniejącego do dziś dworu, od 1984 r. stanowiącego siedzibę Urzędu Gminy.[1] W 2013 r. przy dofinansowaniu ze środków RPO WK-P 2007-2013 budynek ten został wyremontowany i poddany termomodernizacji (później - ze środków PROW na lata 2007-2013, zrewitalizowano także teren otaczającego go parku).

Natomiast Kłotno, które do 31 grudnia 2016 r. nosiło nazwę Kłótno[2] i przez pewien okres było nawet siedzibą gminy Baruchowo, zostało wspomniane jeszcze w 1226 r. Historycznie wieś ta do rozbiorów wchodziła w skład majątku biskupów włocławskich. W 1489 r. w należącej do powiatu kowalskiego miejscowości powstała parafia pw. św. Trójcy i św. Mateusza. Pierwszy wybudowany kościół był drewniany, kolejną, już murowaną świątynię rozebrano w 1861 r., a obecny kościół został wzniesiony w latach 1878-1881. W 1906 r. mieszkaniec Kłótna Józef Terpiński został wójtem gminy Baruchowo. W 1922 r. powstało tu Towarzystwo Straży Ogniowej (w 1928 r. ze środków Rady Gminy w Baruchowie wybudowano remizę, w 85-tą rocznicę utworzenia OSP do użytku została oddana nowa remiza). W 1933 r., kiedy to w gminie przyjęto podział na gromady, powstała gromada Kłótno z wsią Kłótno i osadą leśną o tej samej nazwie. 3 lutego 1945 r. został utworzony Urząd Gminy w Kłótnie, kilka lat później powstała przy nim Gminna Biblioteka Publiczna.[3]

Sfera społeczna

Struktura wiekowa mieszkańców miejscowości Baruchowo i Kłotno oraz całej gminy została przedstawiona na rys. 4. Poniższe dane wskazują, iż – wśród trzech analizowanych

jednostek - osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią relatywnie największą część mieszkańców miejscowości Kłotno (20,97%), średnia dla gminy wynosi 19,68%, dla miejscowości Baruchowo jest to 14,02%.

Rysunek 4. Struktura mieszkańców miejscowości Baruchowo i Kłotno oraz gminy Baruchowo ogółem wg grup ekonomicznych, stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Baruchowie.

Jednym ze wskaźników sfery społecznej, który został wykorzystany do określenia stanu kryzysowego i wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie był udział ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze (w %). Wartość tego wskaźnika dla gminy wyniosła 31,67%, w przypadku Kłotna wskaźnik ukształtował się na relatywnie gorszym poziomie (34,67%), inaczej niż w przypadku Baruchowa, gdzie stosunek ten wyniósł jedynie 21,11%. Nie oznacza to, iż w przypadku tej ostatniej miejscowości problemy aktywizacji seniorów należy uznać za nieistotne, jest ona bowiem drugą (po Kłotnie – 108 os.) pod względem bezwzględnej liczby osób w wieku 60 i więcej lat (100 os., z czego 57 stanowią kobiety). W przypadku osób w wieku 65 i więcej lat dystans między Kłotnem i Baruchowem jest jeszcze mniejszy (w tej pierwszej miejscowości takich osób jest 73, z czego 39 stanowią kobiety, a w Baruchowie 70, z czego 43 to kobiety).

Biorąc więc pod uwagę wszystkie miejscowości gminy, to w Baruchowie mieszka najwięcej kobiet w wieku 65 i więcej lat.

Kolejnym problemem sfery społecznej jest stosunkowo wysokie bezrobocie w gminie. Wśród osób w wieku produkcyjnym w gminie bezrobotnych jest 13,79% (średnia dla województwa wynosi 8,2%), w przypadku wsi Baruchowo sytuacja pod tym względem okazała się jeszcze bardziej niekorzystna (15,33%), natomiast w Kłotnie wskaźnik ten był relatywnie lepszy niż dla gminy, jednak wciąż kształtował się na poziomie gorszym niż w regionie – 9,12%. Poniżej (tab. 12) przedstawiono pogłębione dane dot. struktury bezrobotnych wg wieku i płci w trzech analizowanych jednostkach.

Tabela 12. Liczba bezrobotnych wg wieku i płci w miejscowości Baruchowo i Kłotno oraz w gminie Baruchowo ogółem, stan na 31.12.2016 r.

JEDNOSTKA ANALIZY	LICZBA BEZROBOTNYCH													
	O	K	18-24 lata		25-34 lata		35-44 lata		45-54 lata		55-59 lat		60 i więcej	
			O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
gm. Baruchowo	303	176	46	29	75	49	73	44	77	42	21	12	11	0
m. Baruchowo	61	35	5	3	15	11	13	6	22	11	4	4	2	0
m. Kłotno	25	13	2	2	9	4	5	3	4	1	4	3	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy.

Dodatkowo, stwierdzić należy, że 1/3 bezrobotnych (101 os., z czego 69 stanowiły kobiety) w gminie Baruchowo to osoby pozostające bez pracy ponad 24 miesiące. W Baruchowie było to odpowiednio 17 osób, w tym 14 kobiet; a w Kłotnie 6, z czego 5 kobiet.

Powyższa sytuacja w zakresie bezrobocia (szczególnie w miejscowości Baruchowo) przekłada się na niski poziom materialny mieszkańców obszaru, jednak nie znajduje to odzwierciedlenia we wskaźnikach związanych z korzystaniem ze środowiskowej pomocy społecznej, które kształtują się w przypadku obu miejscowości na poziomie lepszym niż w gminie. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze w przypadku miejscowości Baruchowo wynosi 8,18% a Kłotno 2,87% (wartość dla gminy 11,74%), a udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych

ogółem na danym obszarze wynosi dla miejscowości Baruchowo 12%, Kłotno 4,72%, podczas gdy w gminie jest to 15,83%.

W przypadku Baruchowa wskaźnikiem, który posłużył do ujawnienia stanu kryzysowego okazał się stosunek interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze - wartość ta dla gminy wyniosła 0,41, podczas gdy dla wsi Baruchowo było to aż 0,58 (w Kłotnie stosunek ten był znacząco niższy i wynosił 0,14). Ponadto, z danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Kowalu (por. tab. 7) wynika, że wśród 344 interwencji odnotowanych na terenie gminy w 2016 r., aż 87 miało miejsce w Baruchowie (25,29%), w Kłotnie było ich zaledwie 15 (4,36%).

Należy zwrócić także uwagę, że w obszarze rewitalizacji, który obejmuje dwie główne (najliczniejsze) miejscowości, w tym Baruchowo będące siedzibą władz gminnych, zlokalizowanych jest wiele z podmiotów oferującym mieszkańcom podstawowe usługi dnia codziennego (w Baruchowie będzie to targowisko, sklepy oraz punkty usługowe, w tym m. in. poczta i bank, instytucje użyteczności publicznej, a w Kłotnie dwa sklepy, ośrodek zdrowia i kościół parafialny). Niewątpliwie sprzyja to procesom rewitalizacji, gdyż pozytywne efekty projektów rewitalizacyjnych będą mogły w pewnym stopniu oddziaływać na mieszkańców pozostałego obszaru gminy, tj. korzystających z infrastruktury tych głównych miejscowości. Jak już wspomniano w diagnozie ogólnej, opiekę społeczną w gminie świadczy m. in. GOPS zlokalizowany w Baruchowie, zatrudniający 5 osób. Jedyny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ma natomiast swoją siedzibę w Kłótnie.

W Baruchowie zlokalizowana jest także podstawowa placówka oświatowa gminy - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baruchowie (zapewniający opiekę przedszkolną[1] oraz – zgodnie z terminologią sprzed reformy oświatowej naukę na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum). Łącznie uczy się tu ponad 400 uczniów. Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej mają do dyspozycji pracownię komputerową i salę edukacji wczesnoszkolnej, natomiast starsi uczniowie mogą korzystać z pracowni komputerowej, fizyczno-matematycznej, polonistycznej, historycznej, geograficznej i biologiczno-chemicznej. Obiekt wyposażony jest m. in. w stołówkę i salę gimnastyczną.

Podkreślić należy wysokiej klasy infrastrukturę sportową gminy i miejscowości

Baruchowo. Uczniowie ww. Zespołu korzystać mogą z kompleksu sportowo - rekreacyjnego w Baruchowie znajdującego się naprzeciw budynków szkoły, a składającego się m. in. z wielofunkcyjnego boiska do koszykówki wraz z boiskiem do siatkówki i tenisa, bieżni i trybun. W 2009 r. zakończono budowę Hali Sportowej w Baruchowie. W ramach rządowego projektu „Moje boisko Orlik 2012" powstał kompleks dwóch boisk – boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią wraz z ogrodzeniem i oświetleniem, a także budynek socjalny: sanitarno-szatniowy. W ramach kompleksu powstał również kącik rekreacyjny ze stołem pingpongowym, stolikiem rekreacyjnym szacho-chińczyk i funkcjonalną altaną.

Na terenie miejscowości ma swą siedzibę Gminny Klub Sportowy oraz funkcjonuje szereg placówek kulturalnych. Gminna Biblioteka Publiczna oferuje czytelnikom zbiory biblioteczne liczące na koniec 2016 r. 16 401 woluminów, jest ona także wyposażona w 6 komputerów stacjonarnych w dostępem do internetu. Głównym celem Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Baruchowie (który ma swoją siedzibę w budynku Hali Sportowej w Baruchowie) jest natomiast propagowanie wśród mieszkańców aktywnego uczestnictwa w kulturze i współtworzenia jej wartości oraz podtrzymywanie i kultywowanie tradycji kulturowych, gminnych i regionalnych[1]. Przy ośrodku działają: Wielopokoleniowy Zespół Pieśni i Tańca SWOJACY, Zespół wokalny Jubilaci z Czarnego, Klub Seniora Jubilaci z Czarnego, Klub Kobiet Kreatywnych oraz sekcje różnych dyscyplin sportowych i kółka zainteresowań.

We wstępnie do niniejszej diagnozy szczegółowej opisano krótko historię zabytkowego dworu Kretkowskich[2], w którym od 1984 r. mieści się siedziba Urzędu Gminy. Park wokół dworu (k. XIX w., powierzchnia ponad 5 ha), odzwierciedla bogactwo krajobrazowe Gminy Baruchowo. W miejscowości Baruchowo pozostały również dawne budynki dworskie, tzw. czworaki, które obecnie są zamieszkiwane. Najbardziej reprezentacyjnym punktem w tej miejscowości jest klomb i jego najbliższe otoczenie przed budynkiem Urzędu Gminy w Baruchowie.

W miejscowości Kłotno, oprócz NZOZ, znajdują się mieszkania komunalne. W tej miejscowości mieści się również mieści się również, odgrywająca istotną rolę w życiu społecznym, jedna z dwóch parafii rzymskokatolickich gminy, korzystająca z kościoła pw. Św. Trójcy, który - jak już wskazano w diagnozie ogólnej - wraz z terenem przykościelnym

został wpisany do rejestru zabytków.

Powyżej w diagnozie ogólnej wspomniano już o nielicznych organizacjach pozarządowych funkcjonujących w gminie, część z nich ma siedzibę w dwóch głównych miejscowościach, dotyczy to Stowarzyszenia dla Pokoleń „Rodzina" mającego siedzibę w Baruchowie, a także OSP prężnie działającej od 100 lat w Kłotnie oraz KGW[1] z tej miejscowości.

Mieszkańcy obszaru wykazują chęć zmiany swojej sytuacji materialnej, w tym chęć uczestnictwa w zajęciach aktywizacyjnych, jednak na przedmiotowym obszarze (mimo istnienia, szczególnie w Baruchowie, wielu opisanych powyżej instytucji kultury i sportu) brakuje miejsc, gdzie możliwe byłoby prowadzenie zajęć aktywizacyjnych, w tym aktywizację zawodową i integrację rodzin. Stopień wykorzystania lub/i stan istniejącej infrastruktury społecznej nie pozwala na znaczącą poprawę oferty aktywizacji i integracji społecznej w gminie i - w szczególności - w obszarze rewitalizacji, istnieje więc konieczność pilnych działań infrastrukturalnych, tj. dostosowania nadających się do wykorzystania na cele społeczne przestrzeni zdegradowanych (co znajdzie swój wyraz w remoncie, przebudowie i wyposażeniu budynku b. magazynu zbożowego w Baruchowie w celu dostosowania na potrzeby Centrum Aktywności Rodzinnej) oraz zapewnienia poprawy istniejącej infrastruktury społecznej w Kłotnie - będzie to modernizacja i adaptacja remizy OSP na świetlicę wiejską z prawdziwego zdarzenia.

Sfera gospodarcza

Obie analizowane wsie wchodzące w skład obszaru rewitalizacji - ze względu na ich wielkość i funkcję w gminie - charakteryzuje stosunkowo wysoka aktywność zawodowa, wśród 157 przedsiębiorców działających na terenie gminy Baruchowo wpisanych do ewidencji na dzień 31.12.2016 r., 53 pochodziło z miejscowości o tej samej nazwie, natomiast z Kłotna 19 przedsiębiorców, co lokuje tą miejscowość na 2. miejscu w gminie. Powyższe wynika m. in. z faktu, iż - jak już wspomniano powyżej - w obu jednostkach ulokowały swą działalność prywatne placówki handlowe i usługowe. W Baruchowie (w którym działa także targowisko gminne) wspomnieć należy o aptece, zakładzie oferującym usługi fryzjerskie, piekarni, 5 sklepach spożywczych i 3 sklepach przemysłowych (1 z artykułami biurowymi, 2 sklepy z artykułami budowlanymi) oraz stacje paliw; w Kłotnie o NZOZ oraz 2

sklepach.

W obu miejscowościach brak znaczących inwestorów. Najwięcej miejsc pracy zapewnia Urząd Gminy, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa Sp. z o.o. oraz wspomniany Zespół Szkolno-Przedszkolny. Część mieszkańców obu wsi utrzymuje się także z własnych gospodarstw rolnych (dominuje tradycyjna upraw zbóż w gospodarstwach do 5 ha).

Obszar gminy ze względu na swe walory przyrodnicze i kulturowe jest wykorzystywany w turystyce i rekreacji, w analizowanych miejscowościach funkcjonuje jednak niewiele podmiotów gospodarki turystycznej – wśród nich wyróżnia się Hotel Viwaldi w Baruchowie dysponujący 22 komfortowo urządzonymi pokojami i restauracją oraz altaną do grillowania. Obiekt położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Urzędu Gminy w zrewitalizowanym budynku dawnej stajni dworskiej.[1]

Obecnie nie funkcjonują tu żadne instytucje otoczenia biznesu, a także brakuje obiektu, który byłby w pełni dostosowany do pełnienia funkcji aktywizacji zawodowej. Miejscem promocji biznesu (organizacja komercyjnych konferencji, targów i szkoleń) może być jedynie wspomniany obiekt hotelowy. Lukę w tym zakresie mogłaby wypełnić inwestycja zrealizowana w budynku dawnego magazynu zbożowego. Obiekt ten (po rewitalizacji) odpowiadać będzie współczesnym standardom, także potrzebom przedsiębiorców, stanie się więc również miejscem dla działań szkoleniowych podejmowanych na rzecz poprawy przedsiębiorczości i kompetencji mieszkańców na rynku pracy nie tylko w skali obszaru rewitalizacji, ale nawet całej gminy.

Sfera środowiskowa

Na przedmiotowym terenie (podobnie jak w przypadku całej gminy) nie zdiagnozowano znaczących problemów mieszczących się w sferze środowiskowej. Stan środowiska jest dobry, choć pogorszeniu ulega w okresie zimowym, co jest związane z emisją niską – wykorzystywaniem do opalania niewłaściwych materiałów, a także z ruchem samochodowym (w przypadku analizowanego obszaru głównie związanym z przebiegiem drogi wojewódzkiej nr 265).

Na przedmiotowym obszarze występują obszary/obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Wieś Baruchowo położona jest w zachodniej części gminy

Baruchowo i charakteryzuje się walorami przyrodniczymi związanymi z parkiem wokół dawnego dworu stanowiącego dziś Urząd Gminy. Zespół pałacowo-dworski ma powierzchnię 5,51 ha, o charakterze leśnym, na siedlisku lasu grądowego. Do parku prowadzi malownicza aleja lipowa wysadzana po każdej stronie podwójnym szpalerem lipy drobnolistnej w wieku około 150 lat. Przy cieku w drzewostanie występują gatunki łęgowe z dominującą olszą czarną, a także więzy i graby. Po stronie zachodniej park ograniczony jest żywopłotami ze śnieguliczki, derenia oraz zwartych nasadzeń wiązu. W jego obrębie rośnie 14 drzew określanych jako najcenniejsze, w tym: dęby szypułkowe, lipa drobnolistna, grab pospolity. W wykazie Konserwatora Przyrody jako pomniki przyrody ujęto 4 dęby i klon pospolity.[1]

W ukształtowaniu terenu sołectwa Kłótno przeważają niziny z dużą ilością lasów iglastych i liściastych oraz trwałymi użytkami zielonymi - łąki, pastwiska. Na terenie miejscowości Kłótno w granicach Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego znajduje się 13 użytków ekologicznych[2], będących głównie terenami bagnistymi. Znajdują się tu również pomniki przyrody w formie skupiska 6 dębów szypułkowych o obwodach 340-395 cm i wysokości 25 m. Na terenie sołectwa Kłótno mamy do czynienia z podłużnym obniżeniem terenu – tzw. Niecką Kłócieńską. Od tarasu oddziela ją głęboka rynna z jeziorami – Goreńskim i Skrzyneckim, dalej na południe powierzchnia sandrowa rozcięta jest kolejną rynną z jeziorami Radziszewskim i Czarnym. Obszar przecina z północnego zachodu na południowy wschód dolina rzeki Rakutówki i jej dopływu Patrówki. Dno pradoliny jest zabagnione, łąkowe lub leśne, a prawie cała Niecka objęta jest obszarem Natura 2000 (Błota Rakutowskie i Błota Kłócieńskie[3]). Zagrożeniem dla tego obszaru jest: antropogeniczne osuszanie terenu (pogłębianie cieków i rowów), naturalne obniżanie się poziomu wody, zanieczyszczanie wód (ścieki z oczyszczalni, wypas bydła), naturalna eutrofizacja wód (bytowanie ptaków, wypłycanie i ocieplanie wód jeziora), zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, zalesianie użytków zielonych, zamiana użytków zielonych na grunty orne.[4] Ze względu na powyższe kwestie niezbędna jest m. in. edukacja ekologiczna, co jest na terenie gminy prowadzone (np. poprzez działalność opisanej już Zielonej Szkoły).

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Obszar rewitalizacji (w szczególności miejscowość Baruchowo) charakteryzuje się dobrą dostępnością zewnętrzną i spójnością wewnętrzną. Podstawą układu drogowego w gminie jest przebiegająca przez wieś Baruchowo droga wojewódzka nr 265 relacji Brześć

Kujawski–Kowal–Gostynin. Na układ dróg powiatowych składają się 2 drogi: droga powiatowa nr 2920 C (relacji Baruchowo–Kowal) oraz droga powiatowa nr 2918 C (relacji Baruchowo–Kłótno–Goreń–Skrzynki–Okna–Patrowo). Fragmenty większości dróg przebiegających przez obie miejscowości posiadają częściowo bądź w pełni urządzone chodniki, jednak wskutek ciągłej użyteczności i eksploatacji dróg gminnych wymagają one ciągłych napraw i remontów.

Miejscowość Baruchowo ma istotne znaczenie w układzie komunikacji zbiorowej w gminie, którą zapewniają połączenia autobusowe PKS m. in. z Gostyninem, Włocławkiem, Kowalem, Toruniem i Warszawą. W Baruchowie funkcjonują dwie stacje benzynowe zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej.

Obie miejscowości cechuje dość zwarta zabudowa, występuje zróżnicowanie starej i nowej zabudowy, jednak pozytywnym elementem jest postęp w zakresie dbałości o estetykę, ład i porządek na posesjach, a także w przestrzeni publicznej.

W miejscowości Baruchowo występuje kilka istotnych obiektów dominujących w przestrzeni wsi – przede wszystkim wspomnieć należy zabytkowy budynek dawnego dworu pełniący dziś funkcje siedziby władz gminnych wraz z obiektami zespołu parkowo-dworskiego (np. obecny Hotel Viwaldi). W przestrzeni publicznej wyróżniają się także obiekty edukacyjne i sportowe. W przypadku Kłotna najokazalszym budynkiem jest zabytkowy kościół.

Mimo lokalizacji w Baruchowie szeregu, opisanych już powyżej obiektów i instytucji kulturalnych, edukacyjnych i sportowych, podkreślić należy wciąż istniejące potrzeby dotyczące infrastruktury społecznej, np. Program Odnowy Miejscowości Baruchowo bardzo mocno akcentuje, „brak miejsc do organizowania imprez kulturalnych i spotkań społecznych mieszkańców”[1]. Tymczasem, jak już stwierdzono powyżej, zidentyfikowano w miejscowości przestrzeń zdegradowaną, która mogłaby zostać przekształcona na cele aktywizacji społecznej. Wynika to z faktu, iż w Baruchowie zlokalizowany była Spółdzielnia Kółek Rolniczych (SKR). Obecnie jej byłe obiekty stanowią siedzibę Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa Sp. z o.o. Wśród nich jest nieużytkowany obecnie budynek byłego magazynu zbożowego (zob. foto 1 i 2). Jest to budynek 1-kondygnacyjny,

murowany z cegły, jego powierzchnia zabudowy wynosi 493 m^2. Jego stan techniczny nie pozwala na wykorzystanie na cele społeczne, niezbędny zakres remontu to m. in.: ocieplenie budynku, wymiana okien i drzwi, wymiana więźby dachowej i wymiana pokrycia dachu. Władze gminy – w odpowiedzi na lokalne zapotrzebowanie oraz w związku z wynikiem analiz w zakresie wyznaczenia na terenie miejscowości Baruchowo podjęły decyzję o remoncie i adaptacji budynku na Centrum Aktywności Rodzinnej (dalej: Centrum lub w skrócie CAR). Będzie to obiekt, w którym zlokalizowana zostanie aktywność społeczna mieszkańców, przeprowadzone będą mogły być działania w ramach tzw. miękkich projektów rewitalizacyjnych (np. z zakresu aktywizacji zawodowej, spotkania profilaktyczne).

Foto 1. Widok zewnętrzny budynku b. magazynu zbożowego w Baruchowie

Fot. K. Grudziński

Foto 2. Widok wewnętrzny budynku b. magazynu zbożowego w Baruchowie

Fot. K. Grudziński

By zapewnić integrację społeczną i możliwość prowadzenia działań aktywizacyjno-integracyjnych w układzie wielopokoleniowym zdecydowano się poświęcić obiekt zagadnieniom odnoszącym się do aktywności rodzinnej, co umożliwi realizację w nim zajęć dla dzieci i młodzieży, osób dorosłych (w tym bezrobotnych) i seniorów. By przyciągnąć mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także całej gminy, stworzone zostaną tu atrakcyjne warunki do integracji międzypokoleniowej, umożliwiające nie tylko realizację funkcji szkoleniowej i miejsca spotkań, ale także np. przeprowadzania gier zespołowych (kręgielnia, stoły bilardowe, piłkarzyki). Obiekt wyposażony zostanie w niezbędny węzeł sanitarny i zaplecze kuchenne (możliwe jest również wspomagająco przygotowanie miejsca pod drobną działalność handlowo-usługową, jak np. catering lub sklepik z żywnością i napojami dla osób korzystających z usług Centrum). Tak wyposażone CAR będzie istotnym i widocznym centrum działań rewitalizacyjnych, w znaczący sposób uzupełniającym infrastrukturę głównej miejscowości gminy, a zarazem podobszaru rewitalizacji Baruchowo.

W przypadku miejscowości Kłotno nie zidentyfikowano wystąpienia przestrzeni zdegradowanej. W miejscowości tej istnieje (dz. 257/1) obiekt wykorzystywany na potrzeby społeczne – remiza OSP, jednak wobec planów jego wykorzystania na potrzeby aktywizacji

również osób starszych, pojawiła się konieczność jego dostosowania do nowych potrzeb i standardów. Budynek ten jest obiektem trzybryłowym o zróżnicowanej wysokości i kształcie dachu, parterowym z poddaszem częściowo użytkowym o konstrukcji tradycyjnej murowanej bez podpiwniczenia, a jego powierzchnia zabudowy wynosi 557,50 m^2. Część frontowa posiada m. in. wydzielone na poddaszu pomieszczenie użytkowe wykorzystywane przez KGW z niezależnym wejściem. W części parterowej zlokalizowano pomieszczenia sanitarne, szatnie oraz salę świetlicy wiejskiej ściśle związaną z potrzebami lokalnej społeczności. W obiekcie są zlokalizowane jeszcze inne części, np. pomieszczenia kuchenne oraz dwa garaże dla wozów strażackich (zob. foto 3-4). Niezbędny zakres prac obejmie m. in.[1]: ocieplenie budynku (w szczególności stropu dużej sali), wymianę okien i drzwi, więźby dachowej i pokrycia dachu. Ze względu na potrzeby seniorów wykonane zostaną prace w zakresie usunięcia barier architektonicznych oraz zapewnione zostanie wyposażenie pozwalające na przeprowadzenie w obiekcie miękkich projektów rewitalizacyjnych w Kłotnie (zob. foto 5).

Foto 3. Widok zewnętrzny budynku remizy OSP w Kłotnie

Fot. K. Grudziński

Foto 4. Sala spotkań w budynku remizy OSP w Kłotnie

Fot. K. Grudziński

Foto 5. Wybrane elementy wyposażenia remizy w Kłotnie wymagające poprawy i adaptacji w celu adaptacji na świetlicę wiejską

Fot. K. Grudziński

W efekcie powyżej opisanych działań inwestycyjnych Gminy w obiekcie powstanie świetlica wiejska z prawdziwego zdarzenia.

Sfera techniczna

Obie analizowane miejscowości posiadają pewne cechy zurbanizowania. Obszar rewitalizacji, podobnie jak cała gmina Baruchowo, jest niemal w pełni zwodociągowany. Jedno z ujęć wody z niedawno przebudowaną stacją uzdatniania wody położone jest w miejscowości Kłótno. W gminie znajdują się również dwie przepompownie, w tym jedna ze zbiornikiem retencyjnym w miejscowości Baruchowo.

Na terenie gminy aktualnie wyposażone w zbiorową kanalizację są dwie miejscowości – w tym Baruchowo. Oczyszczalnia ścieków znajduje się w miejscowości Baruchowo, a oczyszczone ścieki odprowadzane są do Rakutówki. Pozostała część obszaru wyposażona jest w bezodpływowe zbiorniki gromadzenia nieczystości, które są wywożone wozami asenizacyjnymi. Funkcjonują również przydomowe oczyszczalnie ścieków oparte na drenażu rozsączającym.

Mający swą siedzibę w Baruchowie Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa Sp. z o.o. jest odpowiedzialny za zapewnienie na terenie całej gminy pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, a także ich opróżnianie.

Charakterystyka obszaru rewitalizacji w zakresie zasięgu telefonicznego, zasilania w energię elektryczną, ciepłownictwa (budownictwo jednorodzinne ogrzewane jest systemami indywidualnymi ze znaczną przewagą paliwa stałego, ponadto funkcjonują lokalne systemy ogrzewane z kotłowni, które zasilają obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty przemysłowo-usługowe) czy gazownictwa (gmina nie jest zasilana gazem ziemnym przewodowym z systemu gazowniczego, a zapotrzebowanie na gaz w gospodarstwach domowych zapewniane jest przez dostawy gazu płynnego LPG w butlach gazowych) nie odbiega od warunków dotyczących całej gminy. Na terenie całej gminy ograniczona jest możliwość wykorzystywania energii wiatrowej ze względu na uwarunkowania przyrodnicze.

Podsumowanie

Tabela 13 przedstawia dla każdego z podobszarów rewitalizacji gminy Baruchowo problemy oraz potencjał rozwojowy dot. wszystkich analizowanych sfer łącznie.

Tabela 13. Problemy i potencjał rozwojowy podobszarów rewitalizacji w gminie Baruchowo

PROBLEMY	POTENCJAŁ
Podobszar Baruchowo	
• wysoka bezwzględna liczba zamieszkujących wieś osób starszych, z przewagą kobiet, • wysoki udział osób bezrobotnych, • relatywnie niski poziom bezpieczeństwa w sferze publicznej i rodzinie (duża liczba interwencji z tytułu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego), • brak wystarczającej infrastruktury dostosowanej do rosnących potrzeb aktywizacji społecznej, w tym aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, • występowanie w obszarze przestrzeni zdegradowanej obniżającej estetykę wsi i wizerunek całej gminy.	• funkcja centrum gminy, • dobra aktywność społeczna i obecność organizacji pozarządowych (stowarzyszenie), • relatywnie wysoki poziom przedsiębiorczości, • dobry stan środowiska przyrodniczego i relatywnie dobra dostępność komunikacyjna, • atrakcje i obiekty turystyczne (zabytkowy dwór i park, funkcjonowanie hotelu w miejscowości), • dobra infrastruktura sportowa, • występowanie obiektu (obecnie przestrzeń zdegradowana) mogących po stosownej remoncie i adaptacji na CAR stanowić bazę dla działań aktywizacyjnych.
Podobszar Kłotno	
• wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym, • brak wystarczającej infrastruktury dostosowanej do rosnących potrzeb aktywizacji społecznej (potrzeba modernizacji remizy OSP), • ograniczenia (np. inwestycyjne) ze względu na występowanie obszarów cennych przyrodniczo.	• aktywność społeczna i obecność organizacji pozarządowych (OSP, KGW), • dobry stan środowiska przyrodniczego i relatywnie dobra dostępność komunikacyjna, • bioróżnorodność i występowanie obszarów chronionych oraz zabytków.

Źródło: opracowanie własne.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji po zrealizowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych to pożądany stan docelowy powyżej wskazanej części Gminy, którego osiągnięcie powinno być przedmiotem ewaluacji po zakończeniu realizacji opracowywanego Programu. Wizja pozwala również w prosty i zrozumiały sposób określić odbiorcy, jakie planowane działania i efekty obejmuje niniejszy dokument planistyczny. Jest to ważne również ze względu na fakt, iż lokalni interesariusze, a więc również mieszkańcy i organizacje pozarządowe odgrywają kluczową rolę nie tylko w procesie uspołecznienia procesu opracowywania Programu, ale także jego wdrażania.

Określony w powyższej części diagnostycznej Programu stan wyjściowy (sfery kryzysowe wymagające interwencji i poprawy) odzwierciedla wyniki analizy (w tym przede wszystkim wskaźnikowej, polegającej na wykorzystaniu wskaźników opartych na

pozyskanych danych liczbowych) przeprowadzone pod kątem występowania głównych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Uwzględniono także dotychczas zgłoszone uwagi mieszkańców, władz samorządowych oraz innych podmiotów związanych z gminą i kwestie wypracowane w toku konsultacji wewnętrznych. Dane dodatkowe i weryfikacyjne uzyskano w wyniku analizy planów strategicznych i dokumentów, przeprowadzonych wizji lokalnych itp. (zob. powyżej - dokumentacja fotograficzna), dyżurów eksperckich i spotkania otwartego z mieszkańcami oraz badania ankietowego.

Jak wynika ze szczegółowej diagnozy przeprowadzonej powyżej, znaczna część problemów zdiagnozowanych dla danego podobszaru jest odmienna od drugiego podobszaru, chociaż znaleźć można także elementy wspólne dla całego terytorium obszaru rewitalizacji. W zakresie sfery społecznej, podobszar Baruchowo charakteryzuje się wysokim **bezrobociem** (tj. wyższym niż przeciętna dla całej gminy **udziałem bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym**), występuje także **zagrożenie bezpieczeństwa** – zarówno w zakresie dotyczącym przestrzeni publicznej, jak i miru domowego, co przesądza o konieczności podjęcia działań na rzecz integracji rodzin oraz przeciwdziałania patologiom. W pewnym stopniu podobszaru tego dotyczą także problemy osób starszych, co wiąże się z faktem, że Baruchowo (w 2016 r.) było zamieszkane przez 100 osób w wieku 60 i więcej lat. Problematyka dotycząca **osób starszych** jest natomiast jaskrawo widoczna na podobszarze Kłotno, które skupia największą liczbę mieszkańców w powyżej wymienionym przedziale wiekowym, a dodatkowo **udział ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym** jest tu szczególnie wysoki. W przypadku wszystkich powyższych problemów, zaplanowano w niniejszym Programie działania, które mają ograniczyć ich skalę i tym samym doprowadzić do poprawy sytuacji na analizowanym obszarze rewitaizacji.

Dodatkowo jednak, w obu podobszarach ujawnił się niedostateczny stan infrastruktury społecznej (występują znaczne potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu obiektów służących aktywizacji społecznej). W obu miejscowościach występują wprawdzie obiekty, które służą już aktywizacji społecznej, jednak albo są niewystarczające do przeprowadzenia zaplanowanych w niniejszym Programie działań (tak jest w Baruchowie), albo ich stan jest niedostosowany do planowanych funkcji (remiza OSP/świetlica wiejska w Kłotnie). W przypadku Baruchowa zdiagnozowany brak zostanie usunięty poprzez zagospodarowanie

obiektu stanowiącego zdegradowaną przestrzeń tej miejscowości, w przypadku drugiej z miejscowości poprzez przystosowanie do użytkowania przez ludność starszą obiektu, który ma ku temu techniczne możliwości – zlokalizowanej w budynku remizy OSP świetlicy wiejskiej w Kłotnie.

Ze względu na powyższe różnice i podobieństwa w zakresie problemów występujących na całym obszarze rewitalizacji oraz – przede wszystkim – mając na względzie jego potencjał rozwojowy i zakres możliwych do przeprowadzenia - zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wizja obszaru rewitalizacji gminy Baruchowo przedstawia się następująco:

Dzięki zagospodarowaniu zdegradowanej przestrzeni b. magazynu zbożowego w miejscowości Baruchowo utworzono Centrum Aktywizacji Rodzinnej, którego działalność przyczyniła się do poprawy aktywności, integracji i bezpieczeństwa rodzin w Baruchowie. Dodatkowo, w konsekwencji przeprowadzenia działań z zakresu aktywizacji zawodowej poprawiono zaradność i kompetencje mieszkańców, co doprowadziło do ograniczenia bezrobocia w Baruchowie.

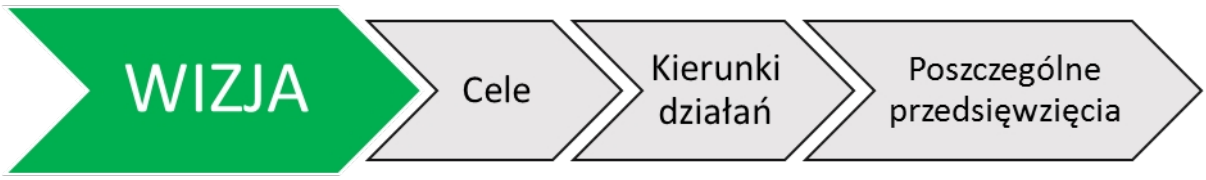
Wyremontowana i zmodernizowana świetlica wiejska w Kłotnie zapewniła szczególnie dobre warunki dla realizacji inicjatyw na rzecz ludności starszej, co wpłynęło na większe włączenie społeczne i poprawę jakości życia seniorów.

Jak wynika z powyższego, podstawowym efektem Programu ma być osiągnięcie szeregu efektów społecznych (ograniczenie poziomu bezrobocia i poprawa bezpieczeństwa oraz aktywizacja seniorów), co zaowocuje poprawą jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. W powyższej wizji rozwoju odzwierciedlona jest koncepcja tzw. projektów zintegrowanych, tj. uznania, że realizacja działań inwestycyjnych ma walor jedynie wspierający (chociaż niweluje częściowo pewne problemy przestrzenno-funkcjonalne) - służący stworzeniu bazy infrastrukturalnej dla przeprowadzenia projektów miękkich, tj. służących spodziewanej jako efekt poprawie jakości życia (poprzez ograniczanie problemów o charakterze społecznym i - w pewnym zakresie – gospodarczym – aktywizacja zawodowa skutkująca wzrostem zatrudnienia, możliwe także podjęcie działalności na własny rachunek).

Aby możliwe było urzeczywistnienie pożądanej dla obszaru rewitalizacji w gminie Baruchowo wizji rozwoju, konieczne jest zaplanowanie celów strategicznych i podejmowanych w ich ramach kierunków działań, na które będą się składały poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Jak już przedstawiono powyżej, wizja obszaru rewitalizacji określa docelowy stan pożądany procesu rewitalizacji, a jej urzeczywistnieniu służą szczegółowe cele strategiczne oraz kierunki działań rewitalizacyjnych (stanowiące sposób/drogę osiągania celów), składające się z konkretnych kroków - realizowanych przedsięwzięć (a w ich ramach projektów) rewitalizacyjnych (zob. rys. 5).

Rysunek 5. Instrumentarium procesu urzeczywistnienia wizji obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Jak już wspomniano powyżej, ze względu m. in. na wymogi określone w Zasadach regionalnych, zaistniała potrzeba wyznaczenia odrębnych celów dla obu kategorii lokalizacyjnych. Określić je należy jako cele nadrzędne dla poszczególnych podobszarów. Określono, że takim celem rewitalizacji na podobszarze Baruchowo będzie: **adaptacja przestrzeni zdegradowanej na potrzeby aktywizacji społecznej**. Niezbędnym etapem wytworzenia infrastruktury będzie - planowana jako projekt zintegrowany - inwestycja Gminy w modernizację budynku b. magazynu zbożowego, a następnie – po stworzeniu w nim Centrum Aktywności Rodzinnej - przeprowadzenie w nim szeregu działań miękkich na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców (tj. niwelacji problemów społecznych). Natomiast jako cel rewitalizacji podobszaru Kłotno wybrano: **zapewnienie opieki i włączenia społecznego**

ludności starszej (w wieku 60 i więcej lat) poprzez rozwój działań na rzecz integracji, działalności kulturalnej i aktywności ruchowej.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz mając na względzie, że potrzeba aktywizacji i integracji społecznej ma charakter uniwersalny dla całego obszaru rewitalizacji w gminie, a także niezbędne jest dla realizacji tych działań zapewnienie odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego, połączenie i uproszczenie obu ww. celów podobszarów rewitalizacji stanowić może cel główny (nadrzędny) dla całego Programu, a mianowicie: **Poprawa stanu infrastruktury społecznej w miejscowości Baruchowo oraz Kłotno i przeprowadzenie w niej działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej umożliwiających poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Baruchowo.**

Ze względu na różnice dot. problemów i potencjału obu podobszarów wyznaczonych na terenie gminy Baruchowo, co sprawia, że jedynie w niewielkim zakresie przeprowadzane w ramach projektów rewitalizacyjnych będą miały charakter wspólny, nie jest zasadne wyznaczenie wspólnych dla całego obszaru rewitalizacji celów szczegółowych obrazujących wspólne sposoby osiągnięcia określonej powyżej wizji oraz celu głównego. Wyznaczone cele szczegółowe mają charakter odwołania się do koncepcji działań przyjętych w każdym z podobszarów w związku z realizowanymi na terenie każdego z nich celem rewitalizacji:

CEL: 1. Aktywizacja społeczna miejscowości Baruchowo

Kierunek działań: 1. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej

Kierunek działań: 2. Zapewnienie aktywności społecznej, integracji międzypokoleniowej i bezpieczeństwa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez działania na rzecz aktywizacji zawodowej

CEL: 2. Integracja i aktywizacja ludności starszej w Kłotnie

Kierunek działań: 1. Adaptacja budynku remizy OSP w Kłotnie na świetlicę wiejską

Kierunek działań: 2. Rozwój działań na rzecz integracji, działalności kulturalnej i aktywności ruchowej

Przedsięwzięcia/projekty rewitalizacyjne podejmowane w ramach kierunku 1 będą miały charakter infrastrukturalny, a podejmowane w ramach pozostały – miękki (działania aktywizacji społecznej), co wpisuje się w koncepcję projektów zintegrowanych.

Powyższe działania będą prowadzone w szczególności na rzecz następujących grup docelowych w poszczególnych obszarach rewitalizacji:

1. Podobszar Baruchowo:

- dzieci i młodzież w celu kreowania aktywnych postaw i przedsiębiorczości oraz zaoferowania im atrakcyjnych i bezpiecznych (unikanie uzależnień i innych zachowań patologicznych, co wpływać może na późniejsze uzależnienie od pomocy społecznej) sposobów spędzania wolnego czasu (adresatem działań będą także rodzice bezpośrednio przy działaniach integracyjnych dla rodzin oraz pośrednio – dzięki zajęciom dla dzieci i młodzieży zapewnione zostanie odciążenie opiekunów, co umożliwi w pewnym stopniu lepsze godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego);

- osoby bezrobotne oraz zagrożone bezrobociem w celu ich aktywizacji zawodowej, poprawy kompetencji na rynku pracy, wykreowania przedsiębiorczości i zaradności;

- osoby w wieku poprodukcyjnym oraz zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu wieku, niedołężności i niepełnosprawności w celu ich integracji społecznej oraz ich rodziny (również by pośrednio odciążyć opiekunów seniorów i umożliwić im lepsze godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego);

2. Podobszar Kłotno:

- osoby w wieku 60 i więcej lat oraz zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu wieku, niedołężności i niepełnosprawności w celu ich integracji społecznej, aktywizacji kulturalnej i wiekowej.

Kolejnym krokiem jest określenie efektów realizacji poszczególnych celów/przedsięwzięć/projektów, jak i całego Programu. Mając na względzie cel główny Programu, którym jest: **Poprawa stanu infrastruktury społecznej i przeprowadzenie w niej działań z zakresu aktywizacji i integracji umożliwiających poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Baruchowo,** a także pamiętając, że przy pomocy środków UE wspierane będą jedynie te działania na rzecz rewitalizacji, które

pozwolą na osiągnięcie przynajmniej jednego ze wskazanych w Zasadach regionalnych (s. 8) efektów, stwierdzić należy, że niniejszy Program przyczyni się na całym obszarze rewitalizacji gminy Baruchowo do **wzrostu aktywności społecznej i ożywienia społecznego.** Wskaźnikami, który posłużą do monitorowania osiągania tych efektów (a jednocześnie celu głównego Programu) będzie:

- **liczba osób, która poprawiła swą jakość życia wskutek uczestnictwa w przedsięwzięciach zaplanowanych w Programie** (wartość wskaźnika: 116 os., w tym 66 z podobszaru rewitalizacji Baruchowo oraz 50 z podobszaru rewitalizacji Kłotno).

Ww. wskaźnik będzie monitorowany wg deklaracji składanych w trakcie badania opinii (np. ankieta, sondaż) przeprowadzonego wśród uczestników przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych (po ich zakończeniu a także w trakcie końcowego badania ewaluacyjnego Programu), przy czym za poprawę jakości życia uważane będzie podjęcie działalności gospodarczej lub zatrudnienia lub zmiana dotychczas wykonywanej pracy na bardziej dochodową lub uzyskanie dodatkowego źródła dochodów lub też wzrost satysfakcji z tytułu udziału w zajęciach aktywizacyjnych w trakcie realizacji niniejszego Programu.

W odniesieniu do dwóch ww. celów strategicznych Programu wskaźnikami ich monitorowania będą łącznie 3 wskaźniki określone dla poszczególnych kierunków działań (działanie 3 będzie realizowane wyłącznie w Baruchowie, stąd też wskaźnik odnosi się tylko do wartości dot. tej miejscowości):

1. Dla kierunku działań 1:

- **liczba obiektów położonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do pełnienia funkcji z zakresu aktywizacji społecznej** (wartość wskaźnika: 2, w tym: w podobszarze Baruchowo: 1, w podobszarze Kłotno: 1);

2. Dla kierunku działań 2:

- **liczba osób uczestniczących w zajęciach aktywizujących organizowanych w obiektach położonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do pełnienia funkcji z zakresu aktywizacji społecznej** (wartość wskaźnika: 151 os., w tym z podobszaru Baruchowo: 86 os., z podobszaru Kłotno: 65 os.);

- **liczba seniorów uczestniczących w zajęciach aktywizujących organizowanych w**

obiektach położonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do pełnienia funkcji z zakresu aktywizacji społecznej (wartość wskaźnika: 70 os., w tym z podobszaru Baruchowo: 0 os., z podobszaru Kłotno: 40 os.);

3**.** Dla kierunku działań 3:

- osiągnięcie w podobszarze Baruchowo co najwyżej średniej wartości udziału osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Monitorowanie realizacji poszczególnych projektów realizowanych w ramach Programu wymaga określenia skwantyfikowanych wartości (w roku bazowym i docelowym) wskaźników produktów i rezultatów, w tym wskaźników obowiązkowych przewidzianych w RPO WK-P na lata 2014-2020 oraz LSR (zob. tab. 14 oraz tab. 15). Wskaźniki pokażą zmianę sytuacji na obszarze rewitalizacji łącznie, a nie na obszarze całej gminy.

Tabela 14. Wartości wskaźników produktów i rezultatów Programu

NAZWA WSKAŹNIKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA
WSKAŹNIKI PRODUKTU		
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – wskaźnik RPO, LSR	0	2, w tym 1B i 1K
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – wskaźnik RPO, LSR	0	151, w tym 86B i 65K
Liczba osób uczestniczących w zajęciach aktywizujących organizowanych w obiektach położonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do pełnienia funkcji z zakresu aktywizacji społecznej – wskaźnik autorski	0	151, w tym 86B i 65K
Liczba osób bezrobotnych, które objęto wsparciem w programie – wskaźnik autorski	0	16 (B)
Liczba inicjatyw[1] społecznych, kulturalnych i edukacyjnych podmiotów z terenu LGD – wskaźnik LSR	0	5, w tym 3B i 2K
WSKAŹNIKI REZULTATU		
Liczba obiektów położonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do pełnienia funkcji z zakresu aktywizacji społecznej – wskaźnik autorski	0	2, w tym 1B i 1K
Liczba zrewitalizowanych przestrzeni zdegradowanych w obszarze rewitalizacji służących	0	1 (B)

aktywizacji społecznej – wskaźnik autorski		
Liczba świetlic wiejskich w obszarze rewitalizacji dostosowanych do potrzeb seniorów – wskaźnik autorski	0	1 (K)
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – wskaźnik PRO, LSR	0	175, w tym 100B i 75K
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – wskaźnik LSR	0	116, w tym 66B i 50K
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – wskaźnik RPO, LSR	0	11 (B)
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – wskaźnik RPO, LSR	0	11 (B)
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – wskaźnik RPO, LSR	0	5 (B)

B-wartość wskaźnika osiągnięta dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji Baruchowo
K- wartość wskaźnika osiągnięta dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji Kłotno

Źródło: opracowanie własne.

Zauważyć należy, że określając wskaźniki dla monitorowania osiągnięcia celu głównego (w tym efektów ujętych w Zasadach regionalnych) oraz celów szczegółowych przyjęto, że będą one ilustrować wyniki interwencji całego procesu rewitalizacji i nie będą wyrażone wyłącznie przez wskaźniki produktu i rezultatu poszczególnych projektów (chociaż w znacznym zakresie będą się z nimi pokrywać). Taka kwantyfikacja celów procesu rewitalizacji pokaże szersze zmiany społeczno-gospodarcze, których należy się spodziewać na obszarze rewitalizacji, będące skutkiem całościowo podjętej interwencji w odpowiedzi na zidentyfikowane w niniejszym Programie problemy obszaru rewitalizacji. Ponadto, jak podkreślono powyżej, będą to wskaźniki, na które Gmina ma wpływ poprzez niniejszy Program.

8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z Zasadami regionalnymi, projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny

stanowić realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej, a co najmniej ograniczenie jej w stopniu gwarantującym zahamowanie regresu i odwrócenie trendu w danej dziedzinie. Tym samym należało ustalić hierarchię potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych, a następnie zaplanować projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w ramach kierunków działań, służące osiągnięciu zaplanowanych celów rewitalizacji. Lista przedsięwzięć powinna zawierać:

a) główne (podstawowe) projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – projekty /przedsięwzięcia rewitalizacyjne bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i nie rozwiąże się zdiagnozowanych sytuacji problemowych;

b) uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne - charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. W opisie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy wskazać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji. W grupie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy wskazać te, które identyfikuje się jako potrzebne do osiągnięcia określonych efektów, jednak na etapie opracowywania Programu nie jest możliwe wskazanie, kto będzie realizował dane zadanie, w jakim terminie itp. (przedsięwzięcia te można jedynie zidentyfikować podając rodzaj potrzebnych działań bez dodatkowych informacji).

Powyżej określono już podstawowe cele i kierunki działań dla obu podobszarów rewitalizacji oraz wskazano, które z zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych przyczynią się do ich osiągania. Poniżej zamieszczono listy, które zawierają usystematyzowane informacje na temat planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji projektów/przedsięwzięć (główne – zob. tab. 15, tabela prezentuje projekty w podziale na miejsce realizacji i przyjęte cele, w przypadku uzupełniających – zob. tab. 16, projekty umieszczono w tabeli wg miejsca realizacji). W tabeli 15 ujęto wartości wskaźników obowiązkowych RPO i LSR.

Tabela 15. Lista planowanych głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu S-społeczny G-gospodarczy PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Podobszar Baruchowo	**Cel rewitalizacji: 1. Aktywizacja społeczna miejscowości Baruchowo**								
	Kierunek działań: 1. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej								
	1. Działania infrastrukturalne	1. Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej	PF	Gmina Baruchowo	Zakres niezbędnych prac remontowych: ocieplenie budynku, wymiana okien i drzwi, wymiana więźby dachowej i wymiana pokrycia dachu. W wyniku remontu możliwa będzie dalsza adaptacja budynku na Centrum Aktywności Rodzinnej, tj. obiekt, w którym zlokalizowana zostanie aktywność społeczna mieszkańców, przeprowadzone będą mogły być działania w ramach tzw. miękkich projektów rewitalizacyjnych (np. z zakresu aktywizacji zawodowej, spotkania profilaktyczne z zakresu uzależnień). By zapewnić integrację społeczną i możliwość prowadzenia działań aktywizacyjno-integracyjnych w układzie wielopokoleniowym zdecydowano się poświęcić obiekt zagadnieniom odnoszącym się do aktywności rodzinnej, co umożliwi realizację w nim zajęć dla dzieci i młodzieży, osób dorosłych (w tym bezrobotnych) i seniorów.	Budynek b. magazynu zbożowego w Baruchowie	1 000 000	PRODUKTY Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji: 1 REZULTATY Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 100	Protokół odbioru robót budowlanych Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu realizującego projekt

				Stworzone zostaną tu atrakcyjne warunki do integracji międzypokoleniowej, umożliwiające nie tylko realizację funkcji szkoleniowej i miejsca spotkań, ale także np. przeprowadzania gier zespołowych (kręgielnia, stoły bilardowe, piłkarzyki). Obiekt wyposażony zostanie w niezbędny węzeł sanitarny i zaplecze kuchenne (możliwe jest również wspomagająco przygotowanie miejsca pod drobną działalność handlowo-usługową, jak np. catering lub sklepik z żywnością i napojami dla osób korzystających z usług CAR).				
Kierunek działań: 2. Zapewnienie aktywności społecznej, integracji międzypokoleniowej i bezpieczeństwa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym								
2. Działania aktywizacyjne	2. Bezpieczna rodzina	S	Gmina Baruchowo przy udziale Stowarzyszenia dla Pokoleń „Rodzina”	Projekt ma na celu zapewnienie kompleksowego wsparcia dla zapewnienia bezpieczeństwa rodzin w różnych aspektach życia. Organizacja cyklu spotkań profilaktycznych dotyczących przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży; objęcie osób doznających przemocy w rodzinie wsparciem psychologicznym; kampania promocyjna mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie. Organizowane będą m. in.	Centrum Aktywności Rodzinnej w Baruchowie	58 823,58	PRODUKTY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 40 REZULTATY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: 30	Deklaracje uczestnictwa Listy obecności

				rajdy rowerowe oraz pogadanki na temat bezpieczeństwa na drodze. Działania na rzecz promowania prawidłowych postaw i przeciwdziałania uzależnieniom.				
2. Działania aktywizacyjne	3. Aktywny senior – zdrowy senior (edycja Baruchowo)	S	Gmina Baruchowo przy udziale Stowarzyszenia dla Pokoleń „Rodzina”	Cykl zajęć sportowych dla grupy seniorów m. in. nordic walking, aerobik, zabiegi rehabilitacyjne podnoszące sprawność ruchową i inne działania integracyjno-aktywizacyjne.	Centrum Aktywności Rodzinnej w Baruchowie	58 823,58	PRODUKTY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 30 REZULTATY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: 25	Deklaracje uczestnictwa Listy obecności
Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez działania na rzecz aktywizacji zawodowej								
2. Działania aktywizacyjne	4. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Baruchowo poprzez kursy doszkalające dla osób dotkniętych bezrobociem	S	Gmina Baruchowo przy udziale lokalnych przedsiębiorców	Organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową; treningi kompetencji i umiejętności społecznych; kursy	Centrum Aktywności Rodzinnej w Baruchowie	58 823,58	PRODUKTY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 16 REZULTATY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 11 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 11 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z	Deklaracje uczestnictwa Listy obecności Podpisane umowy Certyfikaty

					doszkalające podnoszące poziom wykształcenia, praktyka lub staż w przedsiębiorstwie.			pracującymi na własny rachunek): 5	
Podobszar Kłotno	**CEL: 2. Integracja i aktywizacja ludności starszej w Kłotnie**								
	Kierunek działań: 1. Adaptacja budynku remizy OSP w Kłotnie na świetlicę wiejską								
	1. Działania infrastrukturalne	5. Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej	PF	Gmina Baruchowo	Adaptacja remizy OSP na potrzeby świetlicy wiejskiej mająca na celu przystosowanie jej do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych umożliwiających integrację lokalnej społeczności. Zakres prac remontowych obejmie m. in.: ocieplenie budynku (w szczególności stropu dużej sali), wymianę okien i drzwi, więźby dachowej i pokrycia dachu. Ze względu na potrzeby seniorów wykonane zostaną prace w zakresie usunięcia barier architektonicznych oraz zapewnione zostanie wyposażenie pozwalające na przeprowadzenie w obiekcie miękkich projektów rewitalizacyjnych.	Kłotno – remiza OSP	800 000	PRODUKTY Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji: 1 REZULTATY Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 75	Protokół odbioru robót budowlanych Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu realizującego projekt
	Kierunek działań: 2. Rozwój działań na rzecz integracji, działalności kulturalnej i aktywności ruchowej								
	2. Działania aktywizacyjne	6. Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez	S	Gmina Baruchowo przy	Organizacja cyklu zajęć dla osób wykluczonych społecznie z powodu podeszłego wieku,	Świetlica wiejska w Kłotnie	58 823,58	PRODUKTY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	Deklaracje uczestnictwa Listy obecności

		organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych		udziale KGW	choroby lub niepełnosprawności poprzez integrację i podtrzymywanie dawnych wiejskich tradycji organizacji różnych spotkań okolicznościowych, jak: dzień seniora, dzień matki, dzień babci oraz działalność w ramach kultywowania tradycji związanych z potrawami regionalnymi, pogadanki i instruktaż z zakresu; gotowania, pieczenia, robienia przetworów warzywnych przerobu mięsa, oraz haftu i szycia.			w programie: 40 REZULTATY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: 30	
	2. Działania aktywizacyjne	7. Aktywny senior – zdrowy senior (edycja Kłotno)	S	Gmina Baruchowo przy udziale KGW	Cykl zajęć sportowych dla grupy seniorów m. in. nordic walking, aerobik, zabiegi rehabilitacyjne podnoszące sprawność ruchową i inne działania integracyjno-aktywizacyjne.	Świetlica wiejska w Kłotnie	58 823,58	PRODUKTY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 25 REZULTATY Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: 20	Deklaracje uczestnictwa Listy obecności

Źródło: opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych.

Tabela 16. Lista planowanych uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	**Lp.**	**Typ przedsięwzięcia**	**Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne**
1	**2**	**3**	**4**

Podobszar Baruchowo	**Cel rewitalizacji: 1. Aktywizacja społeczna miejscowości Baruchowo**		
	Kierunek działań: 1. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej		
	1.	PF	Budowa siłowni zewnętrznej na terenie obszaru rewitalizacji
	2.	PF	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie podobszaru rewitalizacji Baruchowo
	Kierunek działań: 2. Zapewnienie aktywności społecznej, integracji międzypokoleniowej i bezpieczeństwa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		
	3.	S	Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (edycja Baruchowo)
	4.	S	Nauka pływania dla dzieci i młodzieży z terenu obszaru rewitalizacji (realizacja dla mieszkańców całego obszaru rewitalizacji)
	Kierunek działań: 3. Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez działania na rzecz aktywizacji zawodowej		
	5.	S	Projekt informacyjno-animacyjny dotyczący tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnej
	6.	S	Szkolenie dla osób bezrobotnych z korzystania z nowych technologii - zajęcia komputerowe
Podobszar Kłotno	**Cel rewitalizacji: 2. Integracja i aktywizacja ludności starszej w Kłotnie**		
	Kierunek działań: 1. Adaptacja budynku remizy OSP w Kłotnie na świetlicę wiejską		
	7.	PF	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie podobszaru rewitalizacji Kłotno
	Kierunek działań 2: Integracja lokalnych środowisk oraz kształtowanie zainteresowań		
	8.	S	Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (edycja Kłotno)

Źródło: jak tab. 15.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem

Komplementarność przestrzenna

W ramach rewitalizacji na terenie gminy Baruchowo realizowane będą projekty na terenie 2 podobszarów rewitalizacji, a mianowicie: Baruchowo i Kłotno. Działania realizowane na tych obszarach nie będą się w znaczący sposób różniły charakterem, skalą i rodzajem planowanej interwencji, chociaż posłużą ograniczeniu częściowo innych problemów.

Wybrane do realizacji projekty są odpowiedzią na główne problemy zdiagnozowane dla obszaru rewitalizacji. Wszystkie główne przedsięwzięcia ujęte w Programie realizowane będą bezpośrednio na obszarze rewitalizacji i dotyczyć będą przede wszystkim jego mieszkańców. Działania aktywizacyjne dla poszczególnych jednostek składowych obszaru rewitalizacji będą realizowane w obiektach zmodernizowanych w ramach rewitalizacji. Na podobszarze Baruchowo będzie to budynek d. magazynu zbożowego. Dla potrzeb mieszkańców (w tym szczególnie ludności starszej) podobszaru Kłotno przygotowana zostanie w zrewitalizowanym budynku remizy OSP świetlica wiejska.

Wydaje się, że zaplanowane do realizacji w obszarze rewitalizacji działania są na tyle „atrakcyjne" (odwołanie do dziedzictwa Kujaw, aktywizacja zawodowa, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz seniorów), iż mają potencjał zainteresowania szerokiego grona odbiorców. Dotyczy to także kwestii infrastrukturalnych – zmodernizowane obiekty (w tym przestrzeń zdegradowana w Baruchowie) stworzą bowiem coś więcej niż tylko bazę dla przeprowadzenia projektów miękkich w ramach niniejszego Programu. W wielu przypadkach miejsca te będą służyć nie tylko mieszkańcom obszaru rewitalizacji, lecz także pozostałego obszaru gminy, na terenie którego nie ma z reguły porównywalnych obiektów, ani nawet planów ich utworzenia (nie ma ekonomicznej potrzeby czy nawet możliwości zdublowania takiej infrastruktury w gminie). Efekt oddziaływania przestrzennego na

pozostały teren gminy będą miały także projekty „miękkie” (np. poprzez tzw. dobre praktyki i kreowanie aktywnych postaw).

Koncentracja wsparcia na obszarze rewitalizacji nie wyklucza objęcia interwencją pozostałych mieszkańców gminy (np. ze względów ekonomicznych czy organizacyjnych podjęcia w toku realizacji projektów decyzji w zakresie umożliwienia mieszkańcom pozostałej części gminy uczestniczenia w projekcie), co zapobiegnie także przenoszeniu problemów społecznych w inne miejsca, nieobjęte obszarem rewitalizacji niniejszego Programu.

Wskazać można również na planowane do realizacji projekty, które nie będą zlokalizowane (wyłącznie) w obszarze rewitalizacji (jeden z nich realizowany będzie przez gminę ościenną jednak – ze względu na charakter projektu - mieszkańcy obszaru będą mogli częściowo korzystać z jego efektów), ale które przyczynią się do poprawy warunków życia jego mieszkańców (zob. tab. 17).

Tabela 17. Projekty planowane do realizacji poza obszarem rewitalizacji, które przyczynią się do poprawy warunków życia jego mieszkańców

TYTUŁ PROJEKTU	PLANOWANE ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Budowa przydomowych oczyszczali ścieków oraz poprawa infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Baruchowo	PROW 2014-2020
Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Baruchowo	RPO WK-P 2014-2020
Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie Gminy Choceń	RPO WK-P 2014-2020

Źródło: opracowanie własne.

Zagadnieniem analizowanym w toku planowania działań rewitalizacyjnych była także kwestia ryzyka ich negatywnego oddziaływania na inne obszary. Nie odnaleziono argumentów przemawiających za tym, iż realizacja projektów rewitalizacyjnych spowodować może przenoszenie dotychczasowych problemów zdiagnozowanych dla obszaru rewitalizacji na inne tereny gminy.

Zachowana będzie również komplementarność przestrzenna planowanej interwencji w obrębie działań podejmowanych na terenie poszczególnych miejscowości, w szczególności z

działaniami realizowanymi na tych terenach w poprzednich latach (zob. opis poniżej w punkcie komplementarność międzyokresowa).

Komplementarność problemowa

Planowane działania są komplementarne problemowo (w części diagnostycznej wskazano problemy, które – w większości - są tożsame dla całego obszaru rewitalizacji). Podejmowane działania będą adresowane bezpośrednio nie tylko do mieszkańców Baruchowa zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia czy seniorów z Kłotna; lecz także do dzieci i młodzieży oraz seniorów w Baruchowie. Poszczególne interwencje nie znoszą się wzajemnie, lecz wzmacniają swe oddziaływania (integracja międzypokoleniowa, kształtowanie wspólnych wzorców postaw – aktywność i przedsiębiorczość, poszanowanie dla tradycji, przekazywanie doświadczeń, umożliwienie godzenia pracy zawodowej i życia rodzinnego dzięki zaoferowaniu zajęć dla osób nad którymi opiekunowie sprawują pieczę). Działania aktywizacyjne będą miały charakter społeczny - posłużą przełamywaniu niekorzystnych cech i postaw, braku aktywności czy marazmu dotykającego nierzadko całe rodziny. Dlatego uznać należy, że planowane przedsięwzięcia dopełniają się bezpośrednio i pośrednio, umożliwiają długofalowe i szerokie oddziaływanie.

Należy podkreślić, że na terenie obu podobszarów rewitalizacji (występuje także wspólny problem niedostosowania infrastruktury do zaplanowanych działań „miękkich", dlatego niezbędna jest realizacja tzw. projektów zintegrowanych). Przedsięwzięcia infrastrukturalne umożliwią efektywną realizację przedsięwzięć o charakterze aktywizacji społecznej. O ile w Baruchowie osiągnięcie tych celów nastąpi poprzez rewitalizację przestrzeni zdegradowanej, to w Kłotnie przewidziano działania infrastrukturalne obejmujące dostosowane do pełnienia nowych funkcji społecznych budynku OSP zaadaptowanego na świetlicę wiejską.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W realizacji Programu decydujące znaczenie zarówno organizacyjne, jak i koordynujące mieć będzie Urząd Gminy w Baruchowie. Taki wybór operatora Programu i jego umiejscowienie w ramach struktur lokalnych oraz dotychczasowe doświadczenie, zapewni skuteczne zarządzenie Programem, przede wszystkim pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. W celu

zapewnienia jak największej efektywności działań realizacja zadań zlecana będzie odpowiednim jednostkom i podmiotom gminnym, które posiadają ku temu jak najlepsze kompetencje, ponadto część zadań będzie realizowana przy zaangażowaniu lokalnych organizacji pozarządowych czy przedsiębiorców.

Powyższe spowodowane jest chęcią takiego zaprojektowania działań by zapewniona została ich wysoka efektywność. Jednak mimo znacznego zaangażowania podmiotów administracji publicznej w proces opracowania, ale też wdrażania Programu, zapewniona musi zostać (na każdym z etapów) zasada partnerstwa. Tylko jednoczesne zaangażowanie szerokiego spektrum lokalnych interesariuszy (wobec relatywnie niskiej siły sektora gospodarczego, rolę partnerów odegrać mogą przede wszystkim lokale organizacje pozarządowe) przynieść może spodziewane efekty. Ze względu na prospołeczny aspekt niniejszego Programu, aktywność sektora organizacji pozarządowych jest czynnikiem szczególnie sprzyjającym jego skutecznemu wdrożeniu.

Komplementarność międzyokresowa

Działania planowane w ramach niniejszego Programu wpisują się w lokalną politykę rozwoju i będą w znacznej części kontynuacją przedsięwzięć zainicjowanych wcześniej lub/i uzupełnieniem już zrealizowanych.

Poniższa tabela zawiera opis najważniejszych projektów zrealizowanych na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego wyznaczonego obszaru rewitalizacji i ew. jego najbliższego sąsiedztwa, których celem było osiąganie zbliżonych efektów i przygotowanie podwalin pod realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w niniejszym dokumencie (zauważyć należy, że dotychczas były to projekty przede wszystkim o charakterze infrastrukturalnym). Wpłynęły one na poprawę infrastruktury w gminie, w szczególności w Baruchowie, co dotyczyło np. infrastruktury drogowej (przyczyniła się do większej dostępności obszaru), technicznej (oczyszczanie ścieków, gospodarka odpadami, termomodernizacja obiektów). W ich wyniku powstało także kilka obiektów użyteczności publicznej opisanych w diagnozie (hala sportowa, w której budynku mieszczą się instytucje aktywizacji społecznej, zaplecze sportowe itp.). Niektóre z obiektów aktywizują obszar także pod względem gospodarczym (targowisko). W zakresie projektów komplementarnych realizowanych poza obszarem rewitalizacji zwrócić należy uwagę głównie ba inwestycje dot.

Zielonej Szkoły w Goreniu Dużym odgrywającej dużą rolę w aktywizacji społecznej (miejsce spotkań i inicjatyw gminnych) i edukacji ekologicznej, a także dającej podstawy do rozwoju turystyki w gminie. W tabeli ujęto również projekty polegające na adaptacji remiz OSP na świetlice wiejskie (wytworzenie zbieżnej infrastruktury w gminie).

Tabela 18. Wybrane przykłady projektów zrealizowanych przed 2017 r. zapewniających komplementarność międzyokresową niniejszego Programu

TYTUŁ/CEL PROJEKTU	WARTOŚĆ PROJEKTU I ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Podobszar Baruchowo	
Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Baruchowo	522 107, 76 zł (w tym Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych - umowa nr AOW.III.3042-FOGR/98/2006 z dnia 01.06.2006 r.)
Budowa pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej	450 000 zł (w tym Fundusz Wsparcia Województwa Kujawsko-Pomorskiego - umowa nr RGF-3020-UDOT-245/2008 z dnia 02.06.2008 r.)
Budowa boisk w ramach projektu rządowo – samorządowego ‚Moje Boisko - Orlik 2012	1 099 908,65 (w tym Budżet Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego - umowa Nr ZI.I.3020-UDOT/586/2008 z dnia 18.06.2008r; budżet państwa - umowa Nr 5/KWO-2008 z dnia 22.09.2008 r.)
Budowa Hali Sportowej	5 000 000 zł (w tym Ministerstwo Sportu, Samorząd Województwa - umowa Nr IN.II.3020-UDOT/803/2009 z dnia 08.04.2009r. i umowa Nr ZI.I.3020-DOT/894/2008 z dnia 01.10.2008 r.)
Budowa boiska sportowego do koszykówki wraz z boiskiem do siatkówki w miejscowości Baruchowo	190 961 zł (w tym Ministerstwo Sportu, Samorząd Województwa - umowa Nr IN.II.3020-UDOT/803/2009 z dnia 08.04.2009r. i umowa Nr ZI.I.3020-DOT/894/2008 z dnia 01.10.2008 r.)
Budowa trybuny wraz z zapleczem socjalno-szatniowym dla graczy na boisku do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej	579 822 zł (w tym Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego – umowa PRW.I-340-UE-42/2007-61412-UM4200003/07 z dnia 14.12.2008 r.)
Budowa bieżni wraz z rzutnią do pchnięcia kulą i skocznią w dal i trójskoku	560 000 zł (w tym Fundusz Wsparcia Województwa Kujawsko-Pomorskiego - umowa Nr RG.FW-3020-UDOT-357/2009 z dnia 08.05.2009 r.)
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w ilości 37 sztuk na terenie Gminy Baruchowo	340 880,26 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa PRW.I.6011-50-587/10 00041-6921-UM0200050/10)
Rozbudowa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Baruchowo – Etap I	340 8880,26 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa PRW.I.6011-50-587/10 00041-6921-UM0200050/10)
Rekultywacja gminnego składowiska odpadów w m. Kurowo Kolonia wraz z budową punktów	339 197,10 zł (w tym RPO WK-P na lata 2007-2013 - umowa nr UDA-RPKP.02.02.00-04-028/10-0)

selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Baruchowo	
Budowa targowiska stałego w miejscowości Baruchowo	1 439 447,35 (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa WS-I-W.052.2.115.34.2012 00011-6921-UM0260004/12)
Termomodernizacja i remont budynku Urzędu Gminy Baruchowo	1 192 939,77 zł (w tym RPO WK-P na lata 2007-2013 - umowa UDA-RPKP.02.03.00-04-008/12-00)
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Baruchowo	374 917,73 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa WS-I-W.052.2.16.159.2013 00002-6921-UM0200013/13)
Rozbudowa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Baruchowo – Etap II	472 097,60 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa OW-I.052.2.26.364.2012 00052-6921-UM0200026/12)
Rewitalizacja parku dworskiego Urzędu Gminy w Baruchowie	540 046,47 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa WS-I-W.052.1.32.21.2014 00008-6922-UM0200032/14)
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej Baruchowo - Boża Wola (Kretki)	554 050 zł (w tym PROW na lata 2014-2020 - umowa 00033-65151-UM0200037/16 WS-I-W.052.11.23.33.2016)
Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół w Baruchowie	1 234707,90 zł (w tym RPO WK-P na lata 2007-2013 - RPKP.03.03.00-04-0005/16)
Przebudowa stacji uzdatniania wody wraz z budową zbiornika retencyjnego oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Baruchowo	2 359 080 zł (w tym PROW na lata 2014-2020 - umowa UM02-65150-UM0200007/17 WS-I-W.052.15.7.2017)
Przebudowa drogi gminnej w Baruchowo-Kretki	21 500 zł (wyłącznie środki własne Gminy)
Innowacyjna edukacja – tablice interaktywne	19 375 zł (wyłącznie środki własne Gminy)
Podobszar Kłotno	
Przebudowa drogi gminnej Kłótno - Kurowo	944 754,35 zł (w tym RPO WK-P na lata 2007-2013 - umowa nr WPW.I.3040-UE-147/2009)
Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w technologii nawierzchni bitumicznej realizowanej dwuwarstwowo, składającej się z warstwy wiążącej i ścieralnej, o minimalnej łącznej grubości warstw 6 cm, na istniejącej podbudowie bitumicznej, do długości 0,750 km, w obrębie geodezyjnym Kłótno, dz. nr 384	286 255,69 zł (w tym Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych - umowa nr UM_RW.7152.1.137.2016)
Realizacja poza obszarem rewitalizacji	
Adaptacja remizy OSP w Grodnie i OSP w Kurowie - Kolonii na potrzeby świetlicy wiejskiej	441 866,20 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa PRW.I.6010-22-114/10 00023-6922-UM0200022/10)
Budowa ośrodka dydaktyczno - rekreacyjnego przy Zielonej Szkole w Goreniu Dużym	912 277,35 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa WS-I-W.052.1.19.169.2012 00079-6922-UM0200019/12)
Adaptacja remizy OSP w Zawadzie Piaski na potrzeby świetlicy wiejskiej z elementami ludowej sztuki kujawskiej	415 256,54 zł (w tym PROW na lata 2007-2013 - umowa WS-I-W.052.9.2.306.2014 00031-6930-UM0230002/14)
Budowa zagrody edukacyjnej na terenie Zielonej Szkoły w Goreniu Dużym	174 600 zł (wyłącznie środki własne Gminy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Gminy Baruchowo.

Komplementarność finansowa

Projekty (główne i uzupełniające) zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu będą miały zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą, w tym EFRR, EFS oraz inne środki publiczne (budżet gminy). Przedstawiona – bardzo długa lista projektów zrealizowanych ze środków PROW w poprzedniej perspektywie finansowej (szczególnie w przypadku Baruchowa) w znacznej mierze tłumaczy dlaczego w perspektywie obecnej inwestycje dofinansowane w ramach tego Programu wspierać będą raczej inne obszary Gminy (brak projektów rewitalizacyjnych na liście podstawowej planowanych do sfinansowania w ramach PROW).

Wśród źródeł finansowania projektów brak jest zupełnie funduszy prywatnych (tj. pochodzących od podmiotów sektora gospodarczego i innych podmiotów prywatnych). Wynika to z braku silnych przedstawicieli tego sektora funkcjonujących w gminie, zdolnych do zaangażowania się w procesy aktywizacji gospodarczej lub/i społecznej (brak znaczących inwestorów, większych przedsiębiorstw itp.). Sektor gospodarczy włączono jednak (jako partnera – zapewne z wkładem o charakterze niefinansowym) do projektu mającego na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych.

Zauważyć należy, że mimo braku zaangażowania kapitału prywatnego, starano się zapewnić komplementarność wszystkich źródeł finansowania (zapewniają one osiąganie efektów synergii i znacząco wzmacniają oddziaływanie poszczególnych przedsięwzięć). Planowanie źródeł finansowania projektów nastąpiło także w sposób wykluczający ryzyko podwójnego dofinansowania.

Pozostałe zasady

W Zasadach regionalnych przewidziano także konieczność uwzględnienia przy opracowywaniu i realizacji niniejszego Programu innych zasad, m. in. zasady koncentracji interwencji i hierarchizacji potrzeb.

Jak to już potwierdzono m. in. w części poświęconej delimitacji obszaru rewitalizacji, niniejszy Program dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej gminy, obejmujących całość zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne z

definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji, ale przewiduje się, że ze względu na skalę i zakres podejmowanych działań, ich oddziaływanie przekroczy zasięg obszaru rewitalizacji, np. powstał obiekty – szczególnie Centrum Aktywizacji Rodzinnej w Baruchowie podejmie działalność znacząco poprawiającą stan integracji i aktywizacji społecznej w całej gminie.

Jeśli chodzi o zasadę kompleksowości, Program zapewnia ujęcie działań w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, współfinansowanych z różnych środków) tak, aby nie pomijać żadnego aspektu (przede wszystkim społecznego oraz gospodarczego; przewidziano jednak częściową interwencję dot. także sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co dokona się w sposób zgodny z wymogami środowiskowymi).

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

10.1. Udział różnych grup interesariuszy na etapie opracowywania PR

Prace nad przygotowaniem Programu opierały się na współpracy z różnymi grupami interesariuszy. Należy tu wymienić przede wszystkim mieszkańców gminy (a w szczególności obszaru rewitalizacji) oraz przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych.

Proces opracowywania Programu był koordynowany przez Urząd Gminy w Baruchowie, jednak w sposób zapewniający możliwość udziału lokalnych interesariuszy, co zostało zapewnione w różnoraki sposób. Pierwszym krokiem było powołanie przez Wójta, wspomnianego już we Wprowadzeniu do niniejszego Programu, organu koordynacyjno-konsultacyjnego w zakresie rewitalizacji - interdyscyplinarnego zespołu ds. wsparcia procesu opracowania programu rewitalizacji, funkcjonującego pod nazwą Zespołu Rewitalizacji. Zespół ten został powołany Zarządzeniem Nr 46.2016 Wójta Gminy Baruchowo z dnia 1 grudnia 2016 r, , a do jego zadań zaliczono przygotowanie, analizę i koordynację działań na

terenie Gminy, w tym w szczególności były to:

a) realizacja wszelkich działań zmierzających do opracowania programu rewitalizacji zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,

b) zapewnienie efektywnej partycypacji społecznej w procesie opracowania, a następnie wdrożenia programu rewitalizacji,

c) kontakt z lokalnymi interesariuszami procesu rewitalizacji,

d) bezpośredni kontakt z ekspertami zewnętrznymi,

e) konsultowanie prac innych gremiów i wydawanie opinii w toku opracowania programu rewitalizacji,

f) przeprowadzanie procedur identyfikacji i kwalifikacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz rekomendowanie wpisania ich do planu rewitalizacji;

g) monitorowanie i ewaluacja prac nad opracowaniem i wdrożeniem programu rewitalizacji.

W jego stałym składzie Zespołu znaleźli się przedstawiciele jednostek gminnych (po. dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Baruchowie, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baruchowie, dyrektor Zespołu Szkół w Baruchowie.). Na spotkania Zespołu możliwe było zapraszanie przedstawicieli lokalnych interesariuszy. W pracach uczestniczyli również wyłonieni eksperci.

Inne sposoby włączania interesariuszy w prace nad Programem w gminie można podzielić je na dwie grupy, a mianowicie działania nakierowane na:

1. stworzenie dla każdego zainteresowanego możliwości uzyskania informacji i wiedzy na temat procesu rewitalizacji, zasad jego programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych;

2. umożliwienie bezpośredniego udziału w czynnościach zmierzających do wypracowania tekstu niniejszego Programu.

W ramach pierwszej grupy działań wymienić należy:

- zapewnienie 28 godzin dyżuru ekspertów mającego na celu wsparcie informacyjne i doradztwo w zakresie możliwości prowadzenia i finansowania przedsięwzięć

rewitalizacyjnych oraz korzystania z efektów projektów przewidzianych w Programie (poprzez publiczne zaproszenia umieszczane m. in. w internecie starano się dotrzeć do organizacji pozarządowych i wszystkich grup interesariuszy, tj. młodzieży, seniorów, rodziców dzieci niepełnosprawnych, wspólnot mieszkaniowych, kobiet, instytucji oświatowych, instytucji pomocy społecznej i innych),

- zapewnienie 28 godzin konsultacji i udziału ekspertów w pracach zespołów roboczych oraz spotkaniach z pracownikami dotyczących kolejnych etapów tworzenia Programu,

- przeprowadzenie w dniu 3 marca 2017 r. warsztatu dotyczącego rewitalizacji (zob. foto 6) dla pracowników Urzędu Gminy w Baruchowie i kierowników różnych jednostek organizacyjnych, radnych i sołtysów oraz przedstawicieli sektora pozarządowego i przedsiębiorców (uznano, że osoby te staną się lokalnymi liderami rewitalizacji i będą w swoich środowiskach promować ideę rewitalizacji).

Foto 6. Warsztat dla lokalnych liderów rewitalizacji Gminy Baruchowo – 3 marca 2017r.

Fot. K. Grudziński

W ramach drugiej grupy działań wymienić należy:

- przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców (w ankiecie wzięło udział 17 respondentów – mieszkańców gminy) w zakresie identyfikacji zjawisk i procesów dla sporządzenia diagnozy gminy, którego wyniki posłużyły weryfikacji analiz eksperckich i wzbogaceniu części diagnostycznej niniejszego Programu,

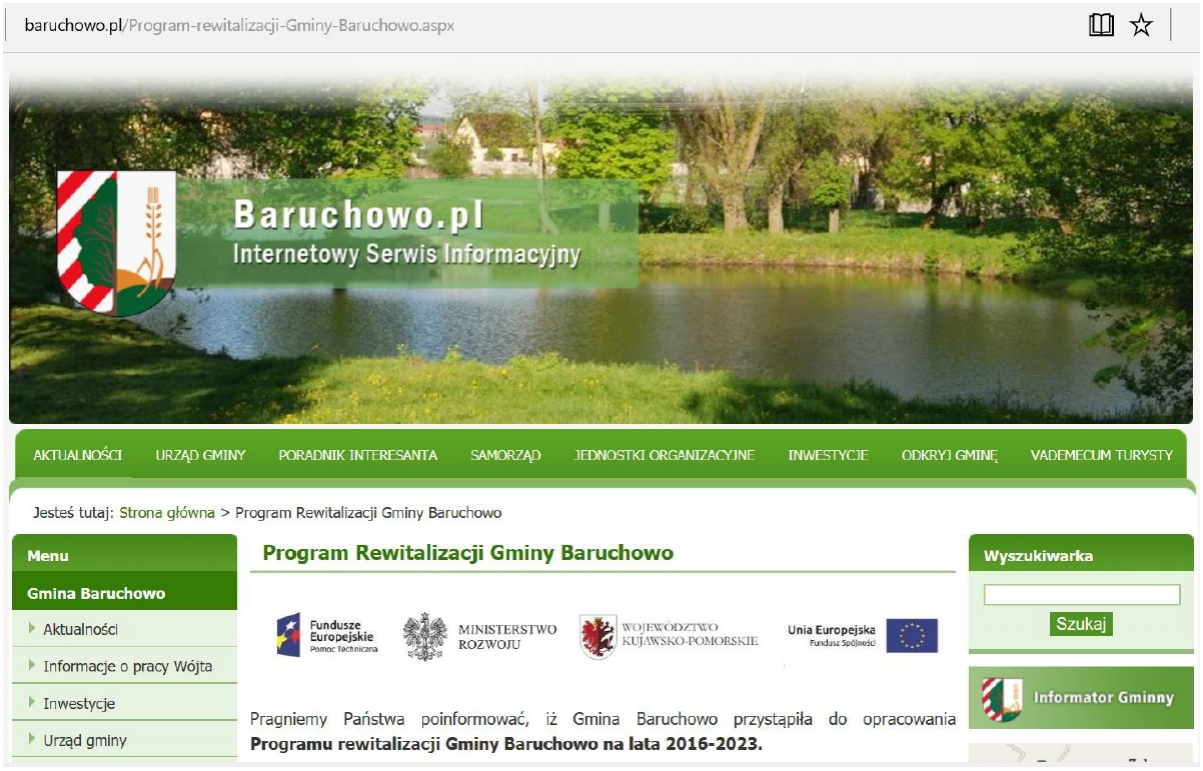
- prowadzenie konsultacji poszczególnych wypracowywanych treści, jak i całego Programu (poprzez udostępnienie dokumentu wraz z kwestionariuszem zgłaszania uwag w ramach gminnego serwisu internetowego oraz w formie papierowej),

- przeprowadzenie otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych dla mieszkańców (spotkanie w celu zweryfikowania adekwatności i kompletności dokumentu WIZJI I CELE odbyły się 22 czerwca 2017 r.; a spotkanie w celu zweryfikowania adekwatności i kompletności Programu odbyło się 27 października 2017 r.).

Powyższe świadczy o tym, że wykorzystano zróżnicowane instrumentarium działań informacyjno-promocyjnych, dzięki czemu stworzono wszystkim zainteresowanym

mieszkańcom, instytucjom, przedsiębiorcom i innym podmiotom zainteresowanym możliwość uzyskania wiedzy i uczestnictwa w programowaniu działań, jak i zapoznania się z bieżącym stanem prac, na każdym etapie opracowywania Programu. W celu dotarcia do różnych grup społecznych, także wiekowych, wykorzystano zarówno narzędzia elektroniczne – tj. serwis gminny (strona www.baruchowo.pl - zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2016-2023”[1] – zob. foto 7), jak i tradycyjne (ogłoszenia w siedzibie Urzędu Gminy).

Foto 7. Zakładka poświęcona Programowi w serwisie gminnym

Fot. K. Grudziński

Szczegółowy opis przebiegu procesu uspołecznienia Programu wraz ze sposobem uwzględnienia zgłaszanych w toku konsultacji uwag znalazł się w załączniku do niniejszego Programu.

10.2. Przewidywane sposoby włączenia interesariuszy w proces zarządzania PR na obszarze rewitalizacji

Biorąc pod uwagę doświadczenia wynikające z powyżej opisanych działań informacyjno-promocyjnych oraz konsultacyjnych oraz zebrane w trakcie innych zbieżnych działań podejmowanych w zakresie planowania strategicznego w gminie, niezbędne będzie również na etapie wdrażania niniejszego Programu zastosowanie możliwie zróżnicowanych narzędzi. Przebieg konsultacji potwierdził także relatywnie niski stopień zaangażowania mieszkańców (niska frekwencja na spotkaniach, niewielki zwrot ankiet czy niewielka liczba zgłaszanych uwag itp. – por. zał. 1 do niniejszego Programu), w tym przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych, w działania z zakresu programowania działań prorozwojowych, co potwierdza potrzebę podjęcia zadań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej zaplanowanych niniejszym Programem.

Wśród planowanych sposobów działań na rzecz uspołecznienia procesu wdrażania Programu wymienić należy:

- prowadzenie akcji informacyjnej oraz konsultacji przy wykorzystaniu dotychczas wypracowanych skutecznych kanałów (zarówno elektronicznie – serwis gminny, jak i w sposób tradycyjny, np. poprzez ogłoszenia),

- przedstawianie sprawozdania z postępu prac na publicznych sesjach Rady Gminy (mają one charakter otwarty, dodatkowo na sesje zapraszani będą także przedstawiciele przedsiębiorców, sektora organizacji pozarządowych, mieszkańcy i inny interesariusze procesu rewitalizacji) oraz udostępniane publicznie poprzez lokalne media;

- przedstawianie informacji na temat realizacji Programu na spotkaniach sołeckich;

- umożliwienie udziału przedstawicieli interesariuszy społecznych w obradach Zespołu Rewitalizacji;

- wykonanie badania ewaluacyjnego zawierającego wyniki ankiety przeprowadzonej przez mieszkańców, co pozwoli zdiagnozować efekty osiągnięte w zakresie rewitalizacji i ocenę tego procesu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy.

Planowane jest utrzymanie funkcjonowania Zespołu Rewitalizacji jako gremium

konsultacyjnego. Dużą rolę w analizowanym zakresie będą miały także podmioty partnerskie – lokalne organizacje pozarządowe współrealizujące z Gminą projekty rewitalizacyjne.

Podobnie jak na etapie opracowywania Programu, podejmowane działania nie będą miały charakteru wyłącznie informacyjno-promocyjnego, gdyż w miarę potrzeb zapewniona zostanie możliwość realnej poprawy stanu wiedzy w zakresie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (np. poprzez organizację szkoleń przez jednostki gminy z zakresu opracowywania wniosków o dofinansowanie projektów czy rozliczania i ewaluacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co zostało wprost przewidziane w ramach projektów „miękkich" służących osiąganiu celów związanych z rewitalizacją).

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z Zasadami regionalnymi, niezbędne jest przedstawienie indykatywnych ram finansowych dla głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z szacowanymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł.

W tab. 19 przedstawiono szacunkowe ramy finansowe dotyczące głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, natomiast w tab. 20 dotyczące projektów/przedsięwzięć uzupełniających. Zostały one sporządzone wg wzorów ujętych w zał. 5 Zasad regionalnych.

Jak już stwierdzono, ze względu na brak podmiotów gospodarczych zdolnych do sfinansowania przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji, brak jest w przypadku niniejszego Programu prywatnych środków krajowych.

Tabela 19. Szacunkowe ramy finansowe dotyczące głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsię-wzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujące projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne (jakie?)				
Podobszar Baruchowo	I – IV kw. 2020 r.	1. Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej	PF	1. Działania infrastrukturalne	Gmina Baruchowo	1 000 000,00	85	850 000,00	-	850 000,00	150 000,00 (budżet gminy)	-	7.1.	-	2-4
Podobszar Baruchowo	I – IV kw. 2021 r.	2. Bezpieczna rodzina	S	2. Działania aktywizacyjne	Gmina Baruchowo	58 823,58	85	50 000,00	50 000	-	8 823,58 (budżet gminy)	-	11.1	-	-

Podobszar Baruchowo	I kw.– IV kw. 2021 r.	3. Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Baruchowo)	S	2. Działania aktywizacyjne	Gmina Baruchowo przy udziale Stowarzyszenia dla Pokoleń „Rodzina”	58 823,58	85	50 000,00	50 000	-	8 823,58 (budżet gminy)	-	11.1	-	-
Podobszar Baruchowo	I – IV kw. 2021 r.	4. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Baruchowo poprzez kursy doszkalające dla osób dotkniętych bezrobociem	S	2. Działania aktywizacyjne	Gmina Baruchowo przy udziale lokalnych przedsiębiorców	58 823,58	85	50 000,00	50 000	-	8 823,58 (budżet gminy)	-	11.1	-	
Podobszar Kłotno	I – IV kw. 2019 r.	5. Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej	PF	1. Działania infrastrukturalne	Gmina Baruchowo	800 000,00	85	680 000,00	-	680 000,00	120 000,00 (budżet gminy)	-	7.1.	-	6,7
Podobszar Kłotno	I – IV kw. 2020 r.	6. Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych	S	2. Działania aktywizacyjne	Gmina Baruchowo przy udziale KGW	58 823,58	85	50 000,00	50 000	-	8 823,58 (budżet gminy)	-	11.1	-	-

Podobszar Kłotno	I – IV kw. 2020 r.	7. Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Kłotno)	S	2. Działania aktywizacyjne	Gmina Baruchowo przy udziale KGW	58 823,58	85	50 000,00	50 000	-	8 823,58 (budżet gminy)	-	11.1	-	-

Źródło: jak tab. 15.

Tabela 20. Szacunkowe ramy finansowe dotyczące uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	**Lp.**	**Typ przedsięwzięcia**	**Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne**	**Szacowana wartość projektu (zł)**	**Źródło finansowania**			
					Środki publiczne			**Środki prywatne**
					EFS	**EFRR**	**Inne (jakie?)**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Podobszar Baruchowo	1.	PF	Budowa siłowni zewnętrznej na terenie obszaru rewitalizacji	55 000	-	-	38 500 (Min. Sportu) 11 500 (budżet gminy	-
Podobszar Baruchowo	2.	PF	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie podobszaru rewitalizacji Baruchowo	105 000	-	-	105 000 (budżet gminy)	-
Podobszar Baruchowo	3.	S	Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (edycja Baruchowo)	65 000	-	-	65 000 (budżet gminy)	-
Podobszar Baruchowo	4.	S	Nauka pływania dla dzieci i młodzieży z terenu obszaru rewitalizacji	35 000	-	-	35 000 (budżet gminy)	-
Podobszar Baruchowo	5.	S	Projekt informacyjno-animacyjny dotyczący tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnej	45 000	-	-	45 000 (budżet gminy)	-
Podobszar Baruchowo	6.	S	Szkolenie dla osób bezrobotnych z korzystania z nowych technologii - zajęcia komputerowe	75 000	-	-	75 000 (budżet gminy)	-
Podobszar wiejski	7.	PF	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie podobszaru rewitalizacji Kłotno	145 000	-	-	145 000 (budżet gminy)	-

Podobszar wiejski	8.	S	Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (edycja Kłotno)	55 000	-	-	55 000 (budżet gminy)	-

Źródło: jak tab. 15.

12. System zarządzania realizacją PR

12. 1. Podmioty uczestniczące w realizacji PR i sposób koordynacji działań

Za całościową realizację Programu odpowiadać będzie Wójt Baruchowa poprzez wyłonionego Koordynatora zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji. Pożądane będzie by funkcję tę sprawował każdorazowo Zastępca Wójta, będący jednocześnie Przewodniczym Zespołu Rewitalizacji na terenie gminy Baruchowo (powołanego wspomnianym już Zarządzeniem z 1 grudnia 2016 r.). Do Koordynatora należeć będzie bieżące wdrażanie, monitoring i nadzór nad terminową realizacją Programu oraz obowiązku składania sprawozdań (raportów) z postępu prac Wójtowi i innym podmiotom (jeśli wymagane). Połączenie funkcji sprawowanych w ramach Zespołu Rewitalizacji oraz koordynacji zarządzania Programem pozwoli również na skuteczne nawiązanie i kontynuację współpracy jednostek Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy z sektorem pozarządowym gospodarczym przy realizacji zadań w ramach Programu.

Koordynator zarządzania realizacją Programu będzie realizować swe zadania we współpracy z wszystkimi jednostkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Baruchowie i przy współudziale przedstawicieli interesariuszy zaangażowanych w proces rewitalizacji. Program będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy UE funkcjonujący w Urzędzie Gminy w Baruchowie. Koordynator może powoływać grupy i zespoły robocze/zadaniowe, w których skład wejdą przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem. W szczególności, ze względu na chęć wykorzystania środków RPO WK-P 2014-2020 przy realizacji projektów rewitalizacyjnych, ważną rolę odegrają odpowiednie referaty. Wszystkie projekty rewitalizacyjne realizowane przez Gminę będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Gminy w Baruchowie Kujawskiej Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi. Skarbnik odpowiada za wykonanie budżetu przekazanie odpowiednich środków finansowych na realizację przedsięwzięć, a osobami odpowiedzialnymi za finansowe rozliczanie projektów będą pracownicy zatrudnieni w ww. jednostkach Urzędu Gminy w Baruchowie. Będą oni także osobami odpowiedzialnymi za kontakt z Instytucją Zarządzającą RPO WK-P 2014-2020 (i ew. innymi).

Koordynator zleci odpowiednim jednostkom organizacyjnym realizację obowiązków w zakresie wdrożenia projektów rewitalizacyjnych oraz przygotowywanie danych będących podstawą dla opracowania sprawozdań i raportów, które zawierać będą informacje na temat:

- zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi (lokalnymi i regionalnymi) oraz zasadami jego realizacji (także w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska itp.),

- postępów (rzeczowych i finansowych) wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów rewitalizacyjnych niezbędnych do sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji,

- oceny osiągnięcia celów, wskaźników programu (co trzy lata) niezbędnej dla przedłożenia Radzie Gminy Baruchowo projektu uchwały w sprawie – odpowiednio zmiany Programu (w przypadku braku osiągania zakładanych celów lub zmian w harmonogramie rzeczowo – finansowym projektów - w oparciu o wyniki raportów) lub potwierdzenia jego aktualności,

- konieczności opracowania i składania wniosków o dofinansowanie wraz z wymaganymi załącznikami dla projektów ujętych w Programie (a także innych dokumentów, m.in. w zakresie przygotowania postępowań przetargowych, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcami pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania),

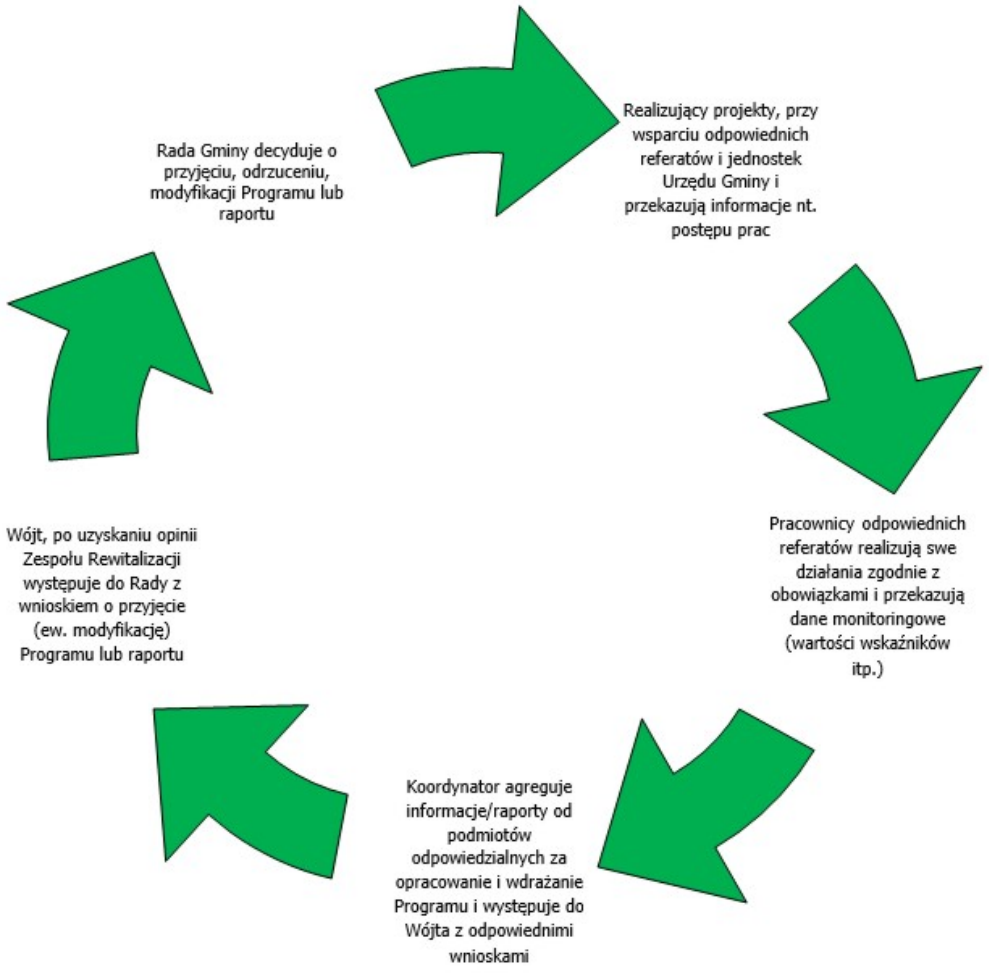
- zapewnienie informowania społeczeństwa o współfinansowaniu przez UE oraz promocji realizowanych projektów.

Bieżące zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem. Pozwoli to także na wykorzystanie sprawnie zorganizowanych i doświadczonych kadr (etatowych pracowników Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych w mieście i gminie), co gwarantuje wystarczający poziom kompetencji osób zaangażowanych, sprawność prac, niezakłócony przepływ informacji (szybką ścieżkę decyzyjną – Koordynator jest jednocześnie zastępcą Wójta, co znacząco poprawia sprawność podejmowanych decyzji) i dostęp do ogółu informacji na temat procesów rozwojowych na terenie gminy (w tym łatwość dostrzegania możliwości zadań komplementarnych wobec zasadniczego procesu rewitalizacji), zaplecze instytucjonalne do realizacji zadań.

Funkcje opiniotwórcze i konsultacyjne pozostaną przy Zespole Rewitalizacji. Jego funkcjonowanie zapewni także forum dla współpracy z lokalnymi interesariuszami na temat prowadzonej rewitalizacji. Posiedzenia Zespołu będą się odbywały w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na rok. Do udziału w pracach Zespołu mogą być zapraszane osoby będące interesariuszami rewitalizacji, przedstawiciele przedsiębiorców i organizacji pozarządowych uczestniczących w realizacji zadań na rzecz Programu. Funkcjonowanie Zespołu, poprzez włączenie przedstawicieli lokalnych interesariuszy procesu rewitalizacji oraz zapewnienie jawności obrad, będzie elementem bezpośredniej partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji. Uzyskanie opinii Zespołu niezbędne będzie do przedstawienia Radzie Gminy wniosku (projektu uchwały) dot. aktualizacji niniejszego Programu (por. poniżej opis systemu wprowadzania modyfikacji).

Biorąc pod uwagę doświadczenia z procesu opracowywania niniejszego Programu oraz funkcjonujący dotąd w Gminie schemat podejmowania decyzji strategicznych, uznać należy, że ścieżka decyzyjna w przypadku niniejszego Programu (odpowiednio wykorzystania przy jego wdrażaniu, monitorowaniu i modyfikacji) oparta będzie na współdziałaniu następujących podmiotów:

- Rada Gminy Baruchowo czyli organ, który ma za zadanie przyjąć Program (i jego ew. modyfikacje) oraz sprawdzać prawidłową realizację Programu,
- Wójt, czyli osoba odpowiedzialna za opracowanie i realizację Programu,
- Zespół Rewitalizacji jako podmiot opiniotwórczy i konsultacyjny,
- Koordynator zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji, czyli osoba koordynująca wdrażanie i monitoring dokumentu,
- pracownicy (pełniący funkcje odpowiednio do swoich obowiązków służbowych) odpowiedzialni za wdrażanie i monitoring poszczególnych obszarów realizacji (kwestie techniczne, finansowe, prawne itp.),
- partnerzy, czyli osoby reprezentujące różnego rodzaju instytucje pozarządowe biorące udział w realizacji projektów w ramach Programu.

Rysunek 6. Ogólny schemat systemu – ścieżka decyzyjna wdrażania i monitorowania Programu

Źródło: opracowanie własne.

12.2. Harmonogram działań oraz system informacji i promocji PR powiązany z mechanizmami włączenia mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji

Harmonogram realizacji projektów (zob. tab. 21) uwzględnia konieczność realizacji projektów zintegrowanych (infrastrukturalnych) przed projektami „miękkimi", które korzystać będą z bazy aktywności społeczno-gospodarczej (tj. zmodernizowanych i dostosowanych do przewidzianych funkcji obiektów). W każdym przypadku projekty dofinansowane z EFS rozpoczynają się bezpośrednio po zakończeniu zintegrowanego projektu infrastrukturalnego.

Tabela 21. Harmonogram realizacji głównych projektów rewitalizacyjnych

Projekt (nr, nazwa)	Termin realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu	Uwagi
1. Remont i adaptacja budynku b. magazynu zbożowego w celu utworzenia Centrum Aktywności Rodzinnej	I – IV kw. 2020 r.	Budynek b. magazynu zbożowego w Baruchowie	-
2. Bezpieczna rodzina	I – IV kw. 2021 r.	Centrum Aktywności Rodzinnej w Baruchowie	-
3. Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Baruchowo)	I – IV kw. 2021 r.	Centrum Aktywności Rodzinnej w Baruchowie	Odbędą się również zajęcia plenerowe
4. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Baruchowo poprzez kursy doszkalające dla osób dotkniętych bezrobociem	I – IV kw. 2021 r.	j. w.	-
5. Adaptacja remizy OSP w Kłotnie na potrzeby świetlicy wiejskiej	I – IV kw. 2019 r.	Budynek remizy OSP w Kłotnie	-
6. Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych	I – IV kw. 2020 r.	Świetlica wiejska w Kłotnie	-
7. Aktywny senior-zdrowy senior (edycja Kłotno)	I – IV kw. 2020 r.	j. w.	Odbędą się również zajęcia plenerowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie tab. 19.

Elementem ułatwiającym włączenie mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji jest koncentracja działań na relatywnie niewielkim obszarze gminy, zaplanowanie realizacji projektów zintegrowanych przez sprawdzonych, aktywnych partnerów społecznych i gospodarczych (stowarzyszenie, KGW, lokalni przedsiębiorcy).

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy również, że stanowi to okoliczność sprzyjającą efektywnemu przepływowi informacji i promocji (dobra znajomość partnerów – często osobiste więzi, koncentracja). Do obowiązków opisanego powyżej Koordynatora zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji należeć będzie weryfikacja czy stosowane są sposoby informowania oraz promocji zgodne z wytycznymi (co będzie tym bardziej

ułatwione, że Gmina Baruchowo będzie Wnioskodawcą – ew. Liderem we wszystkich projektach rewitalizacyjnych).

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR

13.1. System monitoringu i oceny skuteczności działań

Jak już wspomniano powyżej, podmiotem odpowiedzialnym za bieżący monitoring i nadzór nad terminową i całościową realizacją Programu z ramienia Wójta będzie Koordynator zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji, który będzie miał do swej dyspozycji odpowiednie jednostki organizacyjne Urzędu Gminy Baruchowo.

System monitorowania i – w konsekwencji - oceny skuteczności działań Programu będzie prowadzony w zakresie:

1. Monitorowania realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

2. Monitorowania realizacji 2 celów strategicznych Programu,

3. Monitorowania osiągnięcia celu głównego Programu.

Ad. 1.

Wskaźniki zostały określone dla każdego projektu ujętego na liście podstawowych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a ich monitoring przeprowadzany będzie na bieżąco wraz z realizacją projektu (wg wytycznych Instytucji Zarządzającej i/lub Pośredniczącej) przez podmiot odpowiedzialny za jego realizację lub jednorazowo po zakończeniu realizacji. Lista wskaźników została przedstawiona powyżej (zob. tab. 14). Monitoring dotyczyć będzie następujących ich rodzajów:

- wskaźniki produktu (wskazujące bezpośredni, materialny efekt realizacji projektu czy przedsięwzięcia, mierzony konkretnymi wielkościami),

- wskaźniki rezultatu (pokazujące bezpośredni wpływ zrealizowanego projektu uzyskany natychmiast po zakończeniu realizacji projektu czy przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-

ekonomiczne).

Monitoring rzeczowy, oparty o monitoring wskaźników produktu, będzie dokonywany przez Beneficjenta dofinansowania w ramach programu rewitalizacyjnego co najmniej raz na kwartał, natomiast wskaźników rezultatu – co najmniej raz na rok lub po zakończeniu etapu rzeczowej realizacji projektu. Okresem bazowym w monitoringu będzie rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok wdrożenia projektu. Wartości te będą określane każdorazowo w stosownym sprawozdaniu.

Dokonywany monitoring finansowy pozwoli na zebranie informacji o aspektach finansowych realizacji projektów. Będzie się on odbywać na bazie danych ze sprawozdań (okresowych, rocznych i końcowych), w których będą zawarte dane o wydatkach poniesionych w okresie sprawozdawczym i wydatkach od początku okresu realizacji projektu.

Ad. 2.

Monitoring osiągania 2 celów strategicznych Programu opierać się będzie na sprawdzeniu czy i w jakim stopniu osiągnięto wartości wybranych kluczowych wskaźników określonych dla każdego celu za cały okres realizacji Programu. Zostały one bliżej opisane powyżej (zob. „Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk").

Monitoring realizacji ww. 2 celów strategicznych Programu będzie dokonywany nie rzadziej niż raz na rok, natomiast co najmniej raz na 3 lata na podstawie corocznych raportów sporządzona będzie wstępna ocena stopnia realizacji celu głównego Programu. Każdorazowo zarówno raport roczny, jak i wstępna ocena zostanie przekazana członkom Zespołu Rewitalizacji w celu sporządzenia opinii na temat terminowości i efektywności realizacji Programu oraz ewentualnie potrzeby wystąpienia z wnioskiem do Rady Gminy w zakresie modyfikacji (aktualizacji) Programu.

W celu oceny całościowej skuteczności oddziaływania Programu, w szczególności poznania efektów jakościowych, które nie mają charakteru ściśle mierzalnego (oceny, opinie), przeprowadzone być powinno badanie ewaluacyjne. Badanie to zostanie sporządzone po zakończeniu realizacji Programu i zawierać powinno wyniki badania ankietowego. Celem ankiety będzie ocena procesu rewitalizacji przez mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy oraz zebranie dodatkowych danych do zweryfikowania stopnia osiągnięcia celu głównego

Programu. Wyniki badania dostarczą również istotnych wniosków na przyszłość – pomogą wyeliminować elementy, które w opinii interesariuszy procesu rewitalizacji, mogły wpłynąć na ograniczenie efektów zrealizowanego Programu.

13.2. System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR

W przypadku zaistnienia okoliczności grożących brakiem możliwości zrealizowania celów Programu (rezygnacja z realizacji projektów ujętych na liście podstawowej, znaczące opóźnienia, brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach itd.) pojawi się konieczność modyfikacji (aktualizacji) Programu.

Zainicjowanie procedury modyfikacji należeć będzie od opinii Zespołu Rewitalizacji, wydanej po zapoznaniu się z raportem rocznym bądź wstępną oceną stopnia realizacji Programu. Zadaniem Koordynatora zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji, będzie wypracowanie treści wniosku wskazującego zasadność i zakres postulowanych zmian (projekt modyfikacji treści Programu). W każdym przypadku prawo do samodzielnego zainicjowania modyfikacji Programu ma również Wójt.

Jeśli modyfikacja dotyczyć będzie zakresu merytorycznego, wymagane będzie przeprowadzenie ponownych konsultacji wśród interesariuszy społecznych; jeśli będą to inne zmiany formalne (korekta dotycząca zagadnień finansowych - korekta wartości przedsięwzięcia/projektu rewitalizacyjnego, nieznaczna aktualizacja wartości wskaźników, sprostowanie zauważonych błędów) – konsultacje takie nie będą wymagane. Opinia w tym względzie należeć będzie do Zespołu Rewitalizacji. W każdym przypadku wnioskować o przeprowadzenie konsultacji społecznych wraz z określeniem ich trybu może również Wójt.

ZAŁĄCZNIK

Przebieg i efekty działań w zakresie uspołecznienia procesu przygotowania Programu

I. Działania podejmowane w ramach konsultacji społecznych wraz z informacją o ich przebiegu, wynikach i sposobie uwzględnienia zgłaszanych w ich toku uwag w Programie

LP.	DZIAŁANIE	PRZEBIEG I WYNIK DZIAŁANIA	SPOSÓB UWZGLĘDNIANIA UWAG W TREŚCI PR
I.	OPRACOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ		
1	**Badanie ankietowe skierowane do mieszkańców w zakresie identyfikacji zjawisk i procesów dla sporządzenia diagnozy gminy**	Formularz ankiety do mieszkańców w zakresie identyfikacji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych dla sporządzenia diagnozy gminy został opracowany w wersji eksperckiej w grudniu 2016 r., a następnie skonsultowany wewnętrznie w Urzędzie Gminy. Druga, poprawiona wersja wypracowana w styczniu 2017 r. Zadaniem formularza była identyfikacja i weryfikacja obszarów problemowych (w podziale na sferę społeczną, gospodarczą itd.) wymagających interwencji na terenie gminy. Ze względu na wstępny etap opracowywania Programu – wszystkie pytania miały charakter otwarty. Kwestionariusz ankiety został wykorzystany podczas warsztatów dla lokalnych liderów (zob. poniżej), był dostępny w UG, oraz umieszczony na stronie internetowej www.bruchowo.pl – zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2016-2023" (nabór internetowy od 7 marca 2017 r.) wraz ze stosownym pouczeniem (np. prośba by wpływ: w wersji papierowej zwrot do Urzędu Gminy – p. 5 lub elektronicznej: na adres internetowy – inwestor@baruchowo.pl ankiet nastąpił najpóźniej 24 marca 2017 r.). Ekspert zebrał dane pozyskane z ankiet, opracował wyniki przeprowadzonego badania zbiorczo oraz opracował wnioski i rekomendacje. Posłużyło to weryfikacji danych o charakterze statystycznym i zapewniło uspołecznienie procesu opracowania PR przy okazji spotkań z mieszkańcami. W sumie zebrano 17 kwestionariuszy, w tym 9 wypełnionych podczas warsztatu (zob. poniżej), pozostałe wpłynęły do UG w wersji papierowej. **Wzór wykorzystanego w gminie kwestionariusza ankiety oraz wyniki badania zostały przestawione w cz. II i III niniejszego załącznika**.	Wyniki badania w całości uwzględniono w dokumencie eksperckim DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH, SKALI I POTRZEB REWIT. WRAZ Z OKREŚLENIEM ZASIĘGU PRZESTRZENNEGO OBSZARU/OBSZARÓW WSPARCIA, który stał się podstawą opracowania części diagnostycznej PR
2	**Przeprowadzenie warsztatu dla lokalnych liderów rewitalizacji w celu identyfikacji i weryfikacji obszarów**	3 marca 2017 r. został zorganizowany w Urzędzie Gminy w Baruchowie warsztat dla lokalnych liderów rewitalizacji. Zostali na niego zaproszeni przedstawiciele jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, sołtysi, radni, przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych,. Na liście obecności podpisało się 9 uczestników. Moderatorem obrad była dr Aranka Ignasiak-Szulc, która przy pomocy	Wnioski z warsztatu w całości uwzględniono w dokumencie eksperckim DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH,

	problemowych wymagających interwencji	opracowanych materiałów przedstawiła uczestnikom spotkania koncepcję rewitalizacji i działań nad opracowywaniem PR. Zaprezentowano także kwestionariusz ankiety. Zgromadzono opinie i stanowiska dla weryfikacji części diagnostycznej. Odbyła się dyskusja i wyjaśniono wątpliwości dot. procedury opracowania PR dla gminy. Wnioski z warsztatu posłużyły wzbogaceniu części diagnostycznej. Wszystkie materiały (również ogłoszenia informacyjne o miejscu odbyciu się warsztatu, lista obecności) zostały odpowiednio ologowane. Sala i sprzęt multimedialny zostały zapewnione przez Gminę.	SKALI I POTRZEB REWIT. WRAZ Z OKREŚLENIEM ZASIĘGU PRZESTRZENNEGO OBSZARU/OBSZARÓW WSPARCIA, który stał się podstawą opracowania części diagnostycznej PR.
3	**Konsultacje społeczne szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji i analizy wskaźnikowej, która była postawą wyznaczenia obszaru rewitalizacji**	W celu dotarcia do możliwie największej liczby interesariuszy PR konsultacje przybrały formę konsultacji internetowych. Konsultowany dokument DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH, SKALI I POTRZEB REWIT. WRAZ Z OKREŚLENIEM ZASIĘGU PRZESTRZENNEGO OBSZARU/OBSZARÓW WSPARCIA został w dniach 5-19 maja 2017 r. umieszczony wraz z kwestionariuszem zgłaszania uwag i pouczeniem w ww. internetowym serwisie gminnym. Pozyskane uwagi opracowano w sposób zbiorczy. Ze względu na niepodanie danych teleadresowych zgłaszającego nie została przekazana respondentom informacja zwrotna. Wpłynęła jedynie 1 uwaga na formularzu papierowym (brak danych o wnoszących), miała ona walor techniczny (ekspert uwzględnił ją w całości bez dalszych konsultacji, gdyż dotyczyła ona prośby o ujęcie w treści PR – opisu delimitacji i/lub analizy wskaźnikowej elementów metodyki – wskazówek z Zasad regionalnych dot. sposobów delimitacji obszarów, podstawowych definicji – np. przestrzeni zdegradowanej). Kolejne 2 uwagi merytoryczne pojawiły się w toku konsultacji wewnętrznych (w ramach Urzędu Gminy/przedstawicieli Zespołu ds. Rewitalizacji): - zgłoszono potrzebę aktualizacji danych dot. nazewnictwa oraz nazw (po wprowadzanej reformie edukacji) Zespołu Szkół; - wskazano na dalszą potrzebę aktualizacji danych dot. infrastruktury poprawionej w wyniku realizowanych w gminie projektów (oddziały przedszkolne oraz infrastruktura techniczna).	Brak uwag merytorycznych poza ustaleniami wewnętrznymi uwzględnionymi w treści Programu w ramach redakcyjnych prac nad aktualizacją wypracowanych treści Programu – uwagi z konsultacji wewnętrznych uznano za zasadne i w całości uwzględniono w treści części diagnostycznej. Uwagę techniczną dot. ujęcia w treści elementów metodyki uwzględniono w całości.
II.	WYPRACOWANIE WIZJI I CELÓW		
1	**I Otwarte Spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami zorganizowane w celu zweryfikowania adekwatności i kompletności dokumentu WIZJI I CELE**	W dniu 22 czerwca 2017 r. w Urzędzie Gminy w Baruchowie zostało zorganizowane I Otwarte Spotkanie, na które zostali zaproszeni (także poprzez zamieszczenie zaproszenia na stronie internetowej Urzędu) mieszkańcy gminy. W szczególności zaproszenie telefoniczne skierowano do sołtysów oraz lokalnych liderów procesu rewitalizacji na obszarze rewitalizacji wyznaczonym dla gminy. Na liście obecności podpisało się 20 uczestników. Moderatorem obrad była dr Aranka Ignasiak-Szulc, która przy pomocy opracowanych materiałów (były to m. in. prezentacja multimedialna o charakterze informacyjnym przedstawiająca wypracowane na tym etapie diagnozy, wstępną wizję oraz robocze cele i kierunki rewitalizacji,	Autorski dokument wizji i celów rewitalizacji został zweryfikowany merytorycznie pod kątem uwag zgłaszanych podczas spotkań z mieszkańcami. Zaproponowano kierunki działań rewitalizacyjnych odpowiadające zweryfikowanym celom.

		pomocniczy kwestionariusz dla weryfikacji celów i kierunków działań) przedstawiła uczestnikom spotkania dopuszczalne kierunki rewitalizacji, wizję rewitalizacji i koncepcję sfinansowania potencjalnych przedsięwzięć realizowanych w ramach PR. Odbyła się dyskusja dot. zaprezentowanych elementów, miała ona jednak raczej charakter luźny – nie wskazano uwag istotnie modyfikujących zaproponowane przez eksperta treści. W toku dyskusji wyróżnić można 2 kwestie: - rozważania dotyczyły przyjętej metodyki delimitacji (ekspert przedstawił szczegółowo wymogi wynikające z Zasad regionalnych); - mieszkańcy zgłaszali potencjalne pożądane przez nich projekty (większość dotyczyła jednak działań nie uwzględniających potrzeby koncentracji działań na OR – były to raczej zapytania o możliwość realizacji poszczególnych przedsięwzięć, również prywatnych). Mieszkańcy nie pozostawili wypełnionych formularzy weryfikacji celów, które mogłyby posłużyć ich korekcie (w związku z tym ekspert przeprowadził wnikliwe konsultacje wewnętrzne z pracownikami Urzędu Gminy). Wszystkie materiały (również ogłoszenia informacyjne o miejscu odbyciu się spotkania, lista obecności) zostały odpowiednio ologowane. Sala i sprzęt multimedialny zostały zapewnione przez Gminę.	
2	**Konsultacje społeczne dokumentu WIZJA I CELE**	Opracowany przez eksperta formularz uwag do dokumentu wizja i cele rewitalizacji został udostępniony w ww. internetowym serwisie gminnym w okresie 23-30.06.2017 r. Umożliwiał on zgłaszanie treści uwagi, propozycji, opinii (propozycja zmian) w stosunku do przedstawionej treści wizji rewitalizacji, poszczególnych celów oraz innych fragmentów całego dokumentu WIZJA I CELE. Osobno umożliwiono zgłaszanie kierunków działań w ramach celów rewitalizacji. Został także przekazany kontaktowy numer telefonu do eksperta dzięki czemu w mniej sformalizowany sposób możliwe byłoby skonsultowanie treści. Wpłynęły 2 uwagi na wydrukowanych formularzach uwag do Urzędu Gminy, które przekazano ekspertowi do rozważenia i konsultacji wewnętrznych. Zgłoszone uwagi odnosiły się do celów rewitalizacji i zawierały propozycje: - rozszerzenia liczby celów z 2 do 3 (dodatkowy cel miałby dotyczyć rozwoju obszaru całej gminy, w szczególności walki z bezrobociem) – uwaga odrzucona ze względu na brak umocowania w Zasadach regionalnych (przyjęte w ramach dodatkowego celu działania nie spełniały zasady koncentracji na OR); - ujęcia celu związanego z promowaniem rozwoju turystyki w gminie (uwaga zgłoszona telefonicznie ekspertowi – wnoszący został poinformowany, że cele muszą odpowiadać zidentyfikowanym problemom oraz, że na etapie projektów możliwe będzie ujęcie działań na rzecz rozwoju agroturystyki na terenie wiejskim OR) – uwaga odrzucona; W toku konsultacji telefonicznych pojawiały się również	Wobec braku merytorycznych uwag, które można byłoby uwzględnić w treści PR zgodnie z zasadami opracowywania PR, ekspert przeprowadził pogłębione konsultacje wizji i celów, w ich wyniku skrócono brzmienie zaproponowanych celów rewitalizacji i doprecyzowano wizję rozwoju obszaru.

		zapytania dot. możliwości sfinansowania inwestycji prywatnych (termomodernizacja, wymiana ogrzewania itp.) w ramach działań związanych z celami rewitalizacji.	
III	OPRACOWANIE LIST PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH		
1	**Nabór fiszek projektowych i przygotowanie projektu list projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (wersja do skonsultowania)**	Działanie polegało na podjęciu czynności organizujących i usprawniających proces przyjmowania od potencjalnych projektodawców zgłoszeń projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przygotowaną przez eksperta już w maju 2017 r. kartę (fiszkę) zgłaszanego projektu wraz z materiałami informacyjnymi (ogłoszenie wraz z niezbędnymi pouczeniami) zamieszczono od 23.06.2017 r. w ww. serwisie internetowym gminy w celu dotarcia do szerokiego grona potencjalnych projektodawców. W materiałach zostały udostępnione dane kontaktowe eksperta – projektodawcy mogli wg potrzeb skonsultować treść zgłaszanych fiszek z ekspertem. Ekspert po konsultacjach z przedstawicielem Zespołu ds. Rewitalizacji zaproponował metodę wyboru projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Najczęstszym sposobem kontaktu na tym etapie było przekazanie wstępnej koncepcji projektowej, a następnie konsultacje osobiste lub/i telefoniczne z ekspertem oraz w zakresie wymagań co do jej treści. Ekspert udzielał wyjaśnień i informacji nt. dostępnych sposobów finansowania projektów ze środków RPO WK-P 2014-2020 (szczególnie często dot. one konstrukcji tzw. projektów zintegrowanych). Początkowo nabór fiszek miał zakończyć się 31.07.2017 r., jednak ze względu na chęć zgromadzenia jak największej liczby inicjatyw z terenu gminy przedłużono go o kolejny miesiąc (uzasadnieniem był również sezon urlopowy). W praktyce nabór zamknięto 8 września 2017 r.	W pierwszym etapie podjęto decyzję o kwalifikację na listy bez względu na ew. przekroczenie dostępnych alokacji środków z RPO WK-P, dobór na projektowane listy miał więc na tym etapie wyłącznie charakter weryfikacji pod kątem ogólnego wpisywania się w cele rewitalizacji. Łącznie zgłoszono 7 projektów na listę podstawową i 8 na uzupełniającą. Następnie wszystkie projekty/przedsięwzięcia z fiszek zostały ujęte w wersji projektowej list projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych (do poddania konsultacjom).
2	**Konsultacje list projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych**	Działanie polegało na podjęciu czynności organizujących i usprawniających proces konsultacji list projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności poprzez: - opracowanie kwestionariusza zapytania (wraz z ogłoszeniem zawierającym niezbędne pouczenia), umożliwiający zgłaszanie uwag do zamieszczonego w dniu 11 września 2017 r. w ww. serwisie internetowym gminy projektu list projektów, - ponadto, w materiałach zostały udostępnione dane kontaktowe eksperta, co pozwoliło na telefoniczne wyjaśnianie wątpliwości/weryfikowanie na bieżąco zgłoszeń/uwag. W praktyce kontakt z lokalnymi interesariuszami ponownie dotyczył głównie poznania możliwości dofinansowania inwestycji prywatnych. Nie wpłynęła ani jedna merytoryczna uwaga co do kształtu listy. Równolegle prowadzono konsultacje wewnętrzne w UG, konieczne było ponowne zweryfikowanie fiszek pod kątek wartości wskaźników, stopnia koncentracji na OR, adekwatności itp. Uzupełniono opisy projektów i poprawiono wartości projektów (dostosowano wartość do wymogów dot. dz. 11.1 RPO WK-P). Włączono partnerów społecznych i gospodarczych w projektowaną realizację projektów.	Poza zapytaniami dot. możliwości dofinansowania kolejnych – najczęściej prywatnych inwestycji nie wpłynęły inne uwagi merytoryczne co do kształtu list. Listy po dokonanych konsultacjach wewnętrznych zostały zmodyfikowane zgodnie z ustaleniami z potencjalnym Wnioskodawcą - Gminą. W szczególności skonsultowano z autorami fiszek projektowych dane niezbędne do przygotowania szacunkowych ram finansowania.

IV	PRACE NAD OSTATECZNĄ TREŚCIĄ PROGRAMU REWITALIZACJI		
1	**II Spotkanie Otwarte konsultacyjnego w celu zweryfikowania adekwatności i kompletności dokumentu PR**	W zredagowanej w wyniku działań eksperckich uspójnionej wersji całego dokumentu Programu znalazły się wypracowane przez eksperta treści autorskie, w tym również powyżej opisane dokumenty skonsultowane w toku działań związanych z uspołecznieniem procesu opracowania PR. Prezentacja całości treści Programu nastąpiła podczas spotkania zorganizowanego w dniu 27 października 2017 r. w sali Urzędu Gminy w Baruchowie. Mimo zwyczajowej formy zaproszenia (ogłoszenie w serwisie gminnym, telefoniczne zaproszenia), spotkanie odbyło się przy niskiej frekwencji (na liście podpisało się zaledwie 10 osób). Podczas spotkania ekspert przy pomocy przygotowanych materiałów (m. in. prezentacji multimedialnej) przedstawił przebieg i efekt prac w zakresie opracowania Programu. Konfrontacja treści składowych dokumentów z przedstawionymi wymogami prawnymi (Zasady regionalne) posłużyła zweryfikowaniu kompletności dokumentu; adekwatność treści oceniono w dyskusji – nie wpłynęły uwagi krytyczne w tym względzie. Uczestnicy zostali poinformowani o chęci dalszej kontynuacji procesu uspołecznienia wypracowanej całościowej wersji Programu i poproszeni o ewentualne zgłoszenie uwag szczegółowych (mimo zakończenia prac konsultacyjnych i redakcyjnych w toku projektu z PO PT zdecydowano się przyjmować ew. uwagi aż do czasu przekazania projektu PR radnym – w praktyce był to okres do końca listopada 2017 r.). Sala i sprzęt multimedialny zostały zapewnione przez Gminę.	Podczas spotkania nie wpłynęły inne uwagi merytoryczne do samej treści, wypracowaną wersję zweryfikowaną w toku spotkania pod kątem adekwatności i kompletności przekazano do ew. dalszych konsultacji społecznych.
2	**Konsultacje społeczne dokumentu PR**	W dniu 30.10.2017 r. przygotowany przez eksperta kwestionariusz zapytania (zgłaszania uwag) został umieszczony w serwisie internetowym gminy wraz z dokumentem PR. Kwestionariusz można było złożyć w sekretariacie Urzędu Gminy lub przesłać na adres poczty elektronicznej: inwestor@baruchowo.pl w terminie do dnia 24.11.017 r. Do tego dnia nie wpłynęła żadna merytoryczna uwaga na kwestionariuszu (złożonym w Urzędzie Gminy lub przesłanym elektronicznie).	Wobec braku zgłoszenia uwag merytorycznych dot. wypracowanej ostatecznej wersji dokumentu PR przeprowadzono pogłębione konsultacje wewnętrzne. Biorąc pod uwagę zgłaszane ad hoc uwagi, ekspert dokonał dalszej aktualizacji danych diagnostycznych, usunięcia zauważonych błędów edycji oraz niezbędnego uspójnienia tekstu.
KONSULTACJE I DYŻURY EKSPERTÓW **Uwaga: działania w ramach tego etapu te miały raczej charakter informacyjno-doradczy**			
1	**Konsultacje i udział ekspertów w pracach zespołów roboczych, spotkania z pracownikami**	Godziny konsultacji stanowić miały wsparcie merytoryczne ekspertów dla pracowników i współpracowników Urzędu Gminy w Baruchowie odpowiedzialnych za opracowanie PR (w tym szczególnie Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Koordynatora Projektu). W celu zapewnienia niezakłóconej realizacji działania - zlecono je 2 ekspertom zewnętrznym: Pani dr Arance	Uwagi i sugestie formułowane podczas spotkań uwzględniane były na bieżąco w pracach eksperckich dot. wypracowania poszczególnych

	dotyczące kolejnych etapów tworzenia PR	Ignasiak-Szulc (12 godzin roboczych) oraz Panu dr Mariuszowi Czupich (16 godzin roboczych). Poprzez osobisty kontakt z ekspertem/ekspertami (konsultacje bieżące zazwyczaj odbywały się przy udziale 1 eksperta, rzadziej - w przypadku spotkań gremiów konsultacyjnych lub istotniejszych problemów merytorycznych - obecnych było 2 ekspertów) konsultowane były kwestie metodyczne oraz wyjaśniane wątpliwości pojawiające się na każdym etapie prac. Potrzeba konsultacji zgłaszana była poprzez Koordynatora. Istniała także możliwość bezpośredniego kontaktu z ekspertami, gdyż ich dane teleadresowe (kom., mail) zostały przekazane (za zgodą ekspertów) podczas spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji i w ramach innych spotkań oraz w dokumentach wykorzystanych w konsultacjach. Ze względu na chęć efektywnego wykorzystania godzin konsultacyjnych – przyjęto, że konsultacje odbywać się mają w miarę zgłaszanych potrzeb. Czas trwania konsultacji zależny był złożoności treści i wahał się od 0,5 godz. do 2 godz. Zaplanowane łącznie 28 godzin dyżurów zostało zagospodarowane w następujących miesiącach: - w okresie od października do grudnia 2016 r. wykorzystano 16 godzin konsultacji (w tym 14 października 2016 r. jeden z ekspertów uczestniczył w sesji Rady Gminy oraz na koniec roku odbyły się m. in. konsultacje z Koordynatorem Projektu dot. potrzeby aktualizacji harmonogramu realizacji projektu; pozostałe spotkania miały charakter bieżących konsultacji dotyczących zarówno spraw merytorycznych, jak i formalnych); - w 2017 r. zgłoszono potrzebę wykorzystania 3 godz. w styczniu, 2 godz. w marcu, 3 godz. w kwietniu, 4 godz. w maju.	elementów PR.
2	**Wsparcie informacyjne i doradztwo w zakresie możliwości prowadzenia i finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz korzystania z efektów projektów przewidzianych w PR skierowane do organizacji pozarządowych i grup interesariuszy**	Harmonogram dyżurów dla każdego miesiąca był uzgadniany z ekspertami oraz zamieszczany na stronie internetowej www.baruchowo.pl – zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2016-2023" oraz w Urzędzie Gminy w Baruchowie. Dla sprawności przeprowadzenia dyżurów zdecydowano, że będą one odbywać się w tych samych terminach (piątkowe popołudnia). Dyżur odbywał się każdorazowo w pokoju nr 5 w Urzędzie Gminy w Baruchowie. Na dyżurze każdorazowo obecny jest 1 ekspert (spośród dwóch wymienionych już powyżej). Zaplanowane łącznie 28 godzin dyżurów zostało dotychczas zagospodarowane w następujących terminach: - w 2016 r.: 28 października, 4, 18 i 24 listopada, 2, 9 i 16 grudnia (każdorazowo w godz. 13:00-14:30). - w 2017 r. : 13, 20 i 27 stycznia, 10 i 24 lutego 2017 r. (każdorazowo w godz. 13:00-14:30) oraz 3, 17, 24 i 31 marca, 7, 14, 21 kwietnia 2017 r. (każdorazowo w godz. 13:00-14:00).	Na dyżurach pojawiali się mieszkańcy, którzy przede wszystkim pytali o możliwości uzyskania dofinansowania ze środków UE na planowane przez siebie inwestycje.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji członków Zespołu Eksperckiego oraz Urzędu Gminy w Baruchowie.

II. Kwestionariusz ankiety wykorzystany w badaniu skierowanym do mieszkańców gminy Baruchowo

Szanowni Mieszkańcy Gminy,

w związku z realizacją działań w zakresie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Baruchowo na lata 2016-2023 zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ma ona charakter anonimowy i posłuży wyłącznie identyfikacji i weryfikacji na terenie gminy obszarów problemowych wymagających interwencji.

Odpowiedź polega na wpisaniu konkretnego obserwowanego przez Państwa problemu (w tabeli wskazano przykładowe) i określenie miejscowości, w których się one szczególnie koncentrują na terenie naszej gminy. Problemy pogrupowano na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Można wskazać dowolną liczbę problemów (także nie wymienionych wyraźnie w tabeli) i obszarów ich szczególnego nasilenia.

Wypełnione kwestionariusze ankiety można składać do dnia 24 marca br. w Urzędzie Gminy w Baruchowie (pokój nr 5) lub przesłać w wersji elektronicznej na mail: inwestor@baruchowo.pl

Bardzo dziękujemy za poświęcony czas

WSKAZANIE KONKRETNEGO OBSERWOWANEGO PROBLEMU W RAMACH WYRÓŻNIONYCH SFER	**OBSZAR SZCZEGÓLNEJ KONCENTRACJI PROBLEMU (miejscowość)**
SZCZEGÓLNIE ISTOTNE PROBLEMY ZE SFERY SPOŁECZNEJ (prosimy o wskazanie miejscowości charakteryzujących się szczególną koncentracją problemów związanych z bezrobociem, ubóstwem, przestępczością, niskim poziomem kapitału społecznego wynikającym m.in. z niskiego poziomu edukacji, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publ. i kult.)	
SZCZEGÓLNIE ISTOTNE PROBLEMY ZE SFERY GOSPODARCZNEJ (prosimy o wskazanie miejscowości charakteryzujących się szczególną koncentracją problemów związanych z niskim stopniem przedsiębiorczości, słabą kondycją lokalnych przedsiębiorstw itp.)	

SZCZEGÓLNIE ISTOTNE PROBLEMY ZE SFERY ŚRODOWISKOWEJ (prosimy o wskazanie miejscowości charakteryzujących się przekroczeniem standardów jakości, środowiska, obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska)	
SZCZEGÓLNIE ISTOTNE PROBLEMY ZE SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ (prosimy o wskazanie miejscowości charakteryzujących się niewystarczającym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i społeczną, brakiem dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowaniem rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskim poziomem obsługi komunikacyjnej, deficytem lub niską jakością terenów publ.)	
SZCZEGÓLNIE ISTOTNE PROBLEMY ZE SFERY TECHNICZNEJ (prosimy o wskazanie budynków i infrastruktury charakteryzujących się złym stanem technicznym, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym czy niedostatecznym funkcjonowaniem rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska, infrastruktury techn.)	

MIEJSCE NA DODATKOWE UWAGI:	
INFORMACJA O RESPONDENCIE:	
Płeć (prosimy oznaczyć właściwe): □ **kobieta** □ **mężczyzna** **Miejsce zamieszkania (prosimy wskazać nazwę miejscowości):** **…….**	

III. Wyniki badania ankietowego

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie zauważonych problemów w ramach poszczególnych sfer oraz miejscowości ich koncentracji na terenie gminy Baruchowo. Ankieta miała formę uzupełnienia tabeli – uznać należy, że wszystkie „pytania" miały charakter otwarty.

W ramach sfery społecznej szczególnie często zgłaszano problemy związane z przestępczością, najczęściej jednak nie dotyczyły one wyłącznie obszaru rewitalizacji, a miejscowości Skrzynki i Goreń Duży, co spowodowane było wzmożonym ruchem turystycznym w tych miejscowościach. Tą sferę problemową wskazało 10 respondentów, a wskazywanymi obszarami koncentracji tego typu problemów były miejscowości Skrzynki (7 respondentów), Goreń Duży (6 respondentów), Baruchowo (5 respondentów). Ponadto, jeden z respondentów wskazał (bez określenia obszaru) na chuligańskie wybryki. Respondenci uściślali również, że w sferze związanej z przestępczością problemem są kradzieże i włamania do domków letniskowych (2 respondentów, również miejscowości Czarne, Lubaty i Patrówek), porzucenia zwierząt w sezonie letnim (przywiązywanie ich do drzew), co dotyczyć miałoby szczególnie miejscowości Skrzynki i Patrówek.

Często zgłaszany był brak uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym (brak aktywności, „marazm społeczny") – dotyczyć to miało całej gminy (10 respondentów), Baruchowa

(4 respondentów) oraz pojedynczych miejscowości, m. in. Zawada Piaski, Kłotno, Okna. Wskazano (w 6 przypadkach), że problem ten dotyczy szczególnie osób starszych oraz młodzieży.

Kolejną wyraźnie zaznaczoną sferą problemową było bezrobocie, 8 respondentów oznaczyło, że problem ten dotyczy całej gminy (jeden z respondentów pisał o „niskim poziomie kapitału społecznego wynikającym z bezrobocia". Wśród innych miejscowości wskazywano na Baruchowo (4 respondentów), a w pojedynczych przypadkach – Zawada-Piaski, Goreń Duży, Lubaty.

3 respondentów wskazało na problem alkoholowy dotyczący całej gminy.

Niewiele szczegółowych problemów zgłoszono w sferze gospodarczej. Był to najczęściej (8 respondentów) „niski poziom przedsiębiorczości", dotyczący we wszystkich przypadkach całej gminy. Respondenci wskazywali również problem „zatrudniania na czarno" (2 wskazania, bez określenia obszaru koncentracji). Jeden z respondentów uznał za problem rozwój dużych gospodarstw a upadek małych.

Często wskazywaną sferą problemową było środowisko. Problemy koncentrowały się wokół kwestii związanych z wyrzucaniem odpadów, co najczęściej miało mieć charakter sezonowy, tj. związany z obecnością wypoczywających w gminie, o czym świadczy chociażby częstość wskazywania za obszar koncentracji miejscowości Skrzynki – 7 respondentów, pozostałe wskazania to: Patrówek i Goreń Duży (po 4 respondentów), Zawada Piaski 2 respondentów. Respondenci (5 wskazań) za problem uznali dzikie wysypiska w Kłotnie, Zawadzie Piaskach (1 wskazanie, dodatkowo jeden z respondentów wskazał, iż w tej miejscowości śmieci są pozostawione na poboczu drogi), miejscowości Kurowo- Parcele (okolice przystanku). Ponadto, w przypadku miejscowości czarne i Okna stwierdzono, że problemem jest duża liczba worków pozostawianych przy pojemnikach do segregacji. Jeden z respondentów za problem występujący w większości miejscowości gminy uznał wyrzucanie wielkogabarytowych śmieci (starych mebli, sprzętu AGD). Jeden z respondentów wskazał także na miejscowe zadymienie w okresie grzewczym dotyczące piekarni w Baruchowie.

Problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej dotyczyły: braku ścieżek rowerowych (5 wskazań, dodatkowo w jednym przypadku wskazano, że brak jest ścieżki do Gorenia). 3 wskazania dotyczyły braku siłowni na wolnym powietrzu w Baruchowie, a 1 na terenie Zielonej Szkoły w Goreniu Dużym. Jeden z respondentów wymienił brak pracowni biologiczno-chemicznej

(fizycznej). Wśród zdegradowanych przestrzeni i braku estetyki z tym związanej wspominało 8 respondentów (7 wymieniło Baruchowo, 1 obiekt w Zakrzewie – obiekt ten nie spełnia definicji przestrzeni zdegradowanej, został też wskazany w sferze problemów technicznych). Wskazywane problemy dotyczyły również transportu („komunikacja opierająca się na środkach transportu własnego", „ograniczony dostęp do środków komunikacji:, „brak połaczeń komunikacji liniowej"). Pojedyncze wskazania dotyczyły: koncentracji handlu jedynie w Baruchowie (a „likwidacji małych sklepów" na pozostałym obszarze).

W sferze technicznej wskazano na potrzeby poprawy stanu następujących obiektów: budynek gospodarczy Grodno, pałac w m. Czarne Nadleśnictwo. W przypadku Zakrzewa 2 respondentów wskazało na zły stan techniczny budynku mieszkalnego połączonego ze świetlicą. Również 2 respondentów chciałoby poprawy stanu wiaty w Zielonej Szkole w Goreniu Dużym. 2 respondentów wskazało na słaby zasięg internetu w gminie, w tym 1 szczególnie w Goreniu Duzym. W ramach tej sfery w pojedynczych przypadkach zwrócono również uwagę na następujące problemy: przestarzały system ogrzewania i opalania w piekarni w Baruchowie, brak planów wykorzystania energii odnawialnej w gminie (:wiatraki i ogniwa"), potrzebę budowy/rozbudowy mieszkań socjalnychż

W miejscu na dodatkowe jeden z respondentów wskazał potencjalnych partnerów społecznych mogących uczestniczyć w realizacji projektów rewitalizacyjnych, a mianowicie: OSP, KGW oraz Stowarzyszenie dla Pokoleń „Rodzina".